

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

KAZANIM KAVRAMA ETKİNLİKLERİ

Telafi Eğitim Süreci ve Kazanım Kavrama Etkinlikleri

Küresel salgın nedeniyle dünyada ve ülkemizde her alanda birçok önlem alınmıştır. Bu önlemlerden biri de 16 Mart 2020 tarihi itibariyle yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi olmuştur. Ancak yüz yüze eğitime ara verilse de eğitim süreci, hazırlanan dersler, içerikler ve materyallerin EBA TV ve EBA-internet aracılığında uzaktan eğitimle öğrencilere aktarılması yoluyla devam etmiştir.

Öğrencilere uzaktan eğitimle verilen derslerin kritik kazanımlarının yüz yüze verilmesi için Eylül ayında telafi eğitimi yapılacaktır. Telafi eğitimi, bütün bir dönemin eğitimi değil kısmi ve hızlandırılmış bir eğitim sürecidir. Bu süreçte öğrencilerin okula uyumuna, psikososyal desteğe, uzaktan eğitimde elde edilen kazanımların ve akademik ihtiyaç durumunun tespitine, temel derslerin telafisine yoğunlaşılması amaçlanmıştır.

Telafi eğitimi için temel derslerin kritik kazanımları belirlenerek kazanım kavrama etkinlikleri hazırlanmıştır. Etkinlikler etkili bir öğrenme deneyimi sağlayacak şekilde çeşitli türde sorulardan oluşturulmuştur. Bu etkinliklerle öğrencilerin, bilgiyi keşfetme, bütünleştirme, becerileri geliştirme ve başkalarıyla paylaşmaları hedeflenmiştir.

Kazanım kavrama etkinlikleri kısıtlı zamanda gerçekleştirilecek olan telafi eğitiminde öğretmenlerin ders sürecini daha işlevsel hale getirmelerini, öğrencilerin ise derse etkin katılımını kolaylaştırarak, etkileşimli öğrenme öğretme ortamı sağlayacaktır. Kazanım kavrama etkinlikleriyle telafi eğitim sürecinin daha planlı, anlaşılır ve pratik şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

KAZANIM KAVRAMA ETKİNLİKLERİ LİSTESİ

1. Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimelerin metni anlamanızı etkilememesinin nedenleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

2. Romandaki karakterin hayatından bir kesit anlatılmıştır. Buradan hareketle roman kişisinin özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

3. Romanda olayların akışını belirleyen asıl soruna **temel çatışma** denir. Metinde işlenen temel çatışmayı belirleyiniz. Bu çatışmanın temaya etkisini açıklayınız.

4. Olayın geçtiği zamanın ve mekânın özellikleri nelerdir?

5. Edebiyat eseri, yaşanmış ya da yaşanması muhtemel bir olayı anlatıyor olsa da edebî eserdeki gerçeklik, kurmaca bir gerçekliktir. Bu gerçeklik, yazarın süzgecinden geçmiş, kendi hayal dünyasında kurgulanmıştır. Bu nedenle romanlarda anlatılanlar yazarların yaşadığı dönemin kültürel, sosyal, siyasi gerçekliğini yansıtırlar. Bu bilgiyi de göz önünde bulundurarak metnin yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel gerçekliğini yansıtan bölümleri gösteriniz.

6. Metinde kullanılan öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimlerine örnekler veriniz.

— Teşekkür ederim Temel Reis…Dönüşte Recep Efendi'yi göreceksin değil mi?

— Elbette…

— "Sağ esen çıktı."dersin. Eve haber yollayacaktı!

— Yollar…

— Kim bakacak kâğıtlara?..

— Bakaydılar burada bakarlardı. Geç git! Koca İzmir'i Yunan almış… Yere batsın kâğıtları…

Cemil, karşı dükkânlardan, eve hep kendisini gözetliyorlarmış gibi, tedirgin yürüdü. İki üç köşe dönerse, Anadolu toprağına dalıp Anadolu milletine karışacakmış gibi, gittikçe hızlanıyordu. Yanından geçtiği insanların kendisiyle ilgilenip ilgilenmediklerini gözetledi. Herkeste bir canından bezmişlik, bir uyurgezerlik vardı. (...) Tütüncü parayı bozarken, asker Emeklileri Derneği'ni sorup sormamayı düşündü.

Adam bir yandan paraları önüne koyuyor, bir yandan kendisini süzüyordu:

— Sen de Bekir Sami Bey'in yanında mısın efendi?

— Ben mi?.. Tezgâhın üstünden paraları almakla uğraşıyor gibi yaparak hemen karşılık vermedi. Evet…

— Allah sizden razı olsun… Allah tuttuğunuzu altın etsin!.. toprağımıza ayak basmanızla bize taze can geldi. Ben olura olmaza ağlar herif değilim, geçen hafta Yunan İzmir'e çıkıp buradaki gâvurlar kasabayı Yunan bayrağına boğunca ağladım, bir de siz gelip gâvur bayraklarını indirtince ağladım. Salt bizim evdeki karıların duası ölünceye kadar hepinize yeter. Allah razı olsun! Allah ömrünüzü… Allah kazadan beladan…

— Gözlerini kuruladı. Ak sakalı yüzüne yaşlı kadınların umutsuz acılığı gelmişti. Dilinden Rumeli göçmeni olduğu anlaşılıyordu.

Cemil, kurnazlık edip, "Evet" demesinin tadını çıkaramadan, birini dolandırmanın utancını duymuştu. Adamın omzunu okşadı:

— Sen de sağ ol arkadaş… İki adım atıp döndü. Burada asker emeklilerin derneği varmış…

— Var evet… Hasan Efendi'nin kahvesi… Hasan Efendi de sizden… Deniz subaylığından emeklidir. Hasan Efendi… Cemil dükkândan telaşla çıktı. Nah şu ilerdeki çeşmeyi kıvrıl… İn baş aşağı… Camından yazısın görürsün… Allah yolunuzu açık etsin beyim… Bulamazsan ben de geleyim… En iyisi bu..

— İstemez. Teşekkür ederim. Ben bulurum. Siz işinize bakın!

— İş de neymiş… Ver şu bavulu…

Cemil, bavulu hemen arkasına sakladı:

—Olmaz! Hayır… Ben taşırım! Hiç gelmeyin siz… Küserim sonra… Bırakın rica ederim!... Bavulu biraz çekiştirdiler. Bırakın! Bekir Sami Bey kızar böyle şeylere… Bize söz gelir.

Adam elini çekiverdi. Yeşil gözlerine birden umutsuzluk dolmuştu. Kekeledi:

— Götürseydim… Nerden bilecek Bekir Sami Bey… Kaç para eder, şuncacık yardımımız dokunmayınca…

Cemil, olayın önemini beş on adım gittikten sonra anlayabilmişti. Üst üste yutkunuyor, gözlerini kırpıştırıyordu. "Tutuyor millet bizi… Millet bizi seviyor!... "Birden canlanmış, başının içini, sarhoşluğa benzer tatlı bir duman kaplamıştı. "Ne hayvanım ben… ne hayvanım ben… Ne kadar avanağım!...

Temel Reis'in kayığından, mor bulut kümelerine benzeyen sıra dağlara bakıp ne kadar boşuna kuşkulanmıştı. "Bizi İstanbul'un karmakarışık umutsuzluğu sersem etti. Dünya battı sandık…"

(…)

Selahattin'le Teğmen Faruk telgrafhaneye yerleşmişlerdi. Bir yandan çevredeki birliklere, noktalara, askerlik şubelerine Bekir Sami Bey'in Kolordu Komutan Vekilliği'ne atandığını bildiriyorlar, bir yandan Manisa'yı bulup Mevki Komutanı Ahmet Zeki Bey'i makine başına getirmeye çabalıyorlardı.

Telgrafçılar, gece gündüz var güçleriyle uğraştıkları halde, haberleşme, bir türlü düzene girmemişti. Konuşmalar sık sık kesiliyor, seslenilse duyulacak kadar yakın bir yeri bulmak için yüz-

5. ÜNİTE: Roman

Konu	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatından Bir Roman Örneği	40+40 dk.
Kazanımlar	A.2. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönem ile ilişkisini belirler. A.2. 3. Metnin tema ve konusunu belirler. A.2. 5. Metnin olay örgüsünü belirler. A.2. 9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler. A.2. 11. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.2. 13. Metni yorumlar. A.2. 16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıda verilen metni okuyunuz. Soruları metni göz önünde bulundurarak cevaplayınız. (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)***

YORGUN SAVAŞÇI

Bandırma rıhtımına yarım mil kala, rüzgâr birden düşmüş, iri taneli mayıs yağmuru başlamıştı.

Kapıdağlı Temel Reis'in seksen tonluk odun kayığı birden yavaşlayıp durdu.

Tayfalar, boşalıp sarkan eski yelkeni acele indirip sardılar, hantal botu, arkadan öne alarak küreğe oturdular.

Bunları, kumanda beklemeden, kendi başlarına yapmışlardı.

Temel Reis, tekne yedi mil giderken nasılsa gene öyle idi. Gagaburnu'nun üstünde sarı kaşları çatık… Kırçıl bıyıklarının altında morumsu dudakları sımsıkı… Çıplak ayağıyla tuttuğu dümen yekesini sulara göre oynatarak dimdik karşıya bakıyor, başına sardığı kırmızı mendille, düşman kalyonuna rampa edecek bir korsan reisine benziyordu.

Yüzbaşı Cemil, güldüğünü göstermemek için elini ağzına kapattı:

— "Bandırma Yunan bayrağından görünmüyor." dedindi Reis… Hani bayraklar?

— Yağış fazla olmuştur da, toplanmışlardır ıslanmasın diyerekten… Uyy akıllarına tükürdüklerim…

Bir yük treni, düdüğünü öttürerek, tünele doğru gidip geliyordu. Rıhtım boyunda doldurup boşaltılan kayıklar vardı.

Tepelere sıralanmış yeldeğirmenleri, tüten bacaları, ak minareleriyle Bandırma, hiçbir kuşkusu yokmuş gibi, herhangi bir bahar gününün akşamını yaşıyordu.

Cemil kalpağını düzeltti. Avcı biçimi ceketinin önünü ilikleyip külot pantolonunun içine, tam göbeğinin üstüne bağladığı kocaman parabellum tabancanın belli olup olmadığına baktı. Teğmen Recep'in uydurduğu tüccar kağıdının yerinde durup durmadığını anlamak için göğüs cebini yokladı.

— Burada asker emeklileri derneği varmış…

— Varmıştır. Ben bilmem… Bandırmalı bilir.

— Gidiş geliş kâğıtlarına bizim polis mi bakıyor?

— Bizim…

— Tanır mısın polisleri?..

— Tanırım. Dursun polis hemşeridir. Ali polis hemşeridir. Hüsnü Efendi hemşerimiz sayılır, Karadenizlidir. Amasralı…

— Bakalım İzmir'den ne haber?

— Bakalım…

— Yağmur, denizin üstünden kaymış, kasabanın kuzeyine kümelenmişti. Rıhtıma varmak yarım saat sürmedi.

Cemil, küçük bavulu alıp karaya atladı.

7. Yazarın roman anlatıcısı olarak romanını yazış biçimine: olay, yer ve zamana karşı takındığı tutumuna **bakış açısı** denir. Üç farklı bakış açısı vardır. **Hâkim bakış açısına** göre anlatıcı olayları ve kahramanları denetleyebilen, romandaki her türlü akışı adeta tepeden bütünsel olarak gören konumdadır. Kahramanların aklından geçenler dahil, psikolojileri bu bakış açısıyla yansıtılabilir. **Gözlemci bakış açısında** anlatıcı yalnızca dışarıdan görebildiklerini, tanık olduklarını yansıtır. **Kahraman bakış açısında** ise romandaki örgü kahramanların birinin bakışından anlatılır. Bu bilgilerden hareketle okuduğunuz roman hangi bakış açısıyla yazılmıştır? Gerekçeleriyle açıklayınız.

8. Metinin anlatımında veya içeriğinde ilginizi çeken unsurlar nelerdir?

9. Saatleri Ayarlama Enstitüsü iki uygarlık arasında bocalayan toplumumuzun yanlış tutumlarını, davranışlarını, saçmalıklarını alaya alan, eleştirel bir romandır. Eser, çocukluğu Abdülhamit Dönemi'nde geçen Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde de yaşayan Hayri İrdal'ın anıları şeklindedir. Ahmet Hamdi Tanpınar, şiirde sembolist bir ifade tarzı kullanırken romanlarında sosyal temaları tercih etmiştir. Romanları, zengin hayat hikâyesinden taşarak Türkiye meselelerine kendine has yorumlar getirir. Medeniyet değiştirme girişimlerinin insanımızı soktuğu çıkmazları araştırırken yaptığı tahliller, insanımız ve toplum yapımız açısından dikkate değer hükümler taşır. Ahmet Hamdi Tanpınar ile romanı arasında nasıl bir ilişki olabilir? Değerlendiriniz.

10. Aşağıdaki cümlelerde kullanılan altı çizili kelimelerin günümüzdeki kullanımlarını yazınız.

GEÇMİŞTEKİ KULLANIMI	GÜNÜMÜZDEKİ KULLANIMI
Kendi köşesinde hiçbir nizama girmiyen bir zamanı sayıklıyordu.	
Böylece dört ayrı mevsimin reçellerini bir günde tatmağa mecbur olmuştum.	
Şehzade Camiinin, Direklerarasının arkasından gidip geliyordum.	
İçinden Abdüsselâm Beyin indiğini gördüm.	
Bir de karısı ölmüş olan Ferhat Beyle yapyalnız oturuyordu.	
Beylik söziyle, hayata hükmeder.	
Bir gün yüzü gülmediği evimizi, geçmiş saadetleri adına bırakmıyacağını söylemesi beni âdeta çıldırtmıştı.	

5. ÜNİTE: Roman

Konu	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatından Bir Roman Örneği	40+40 dk.
Kazanımlar	A.2. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.2. 4. Metindeki çatışmaları belirler. A.2. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler. A.2. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler. A.2. 8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler. A.2. 9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler. A.2. 10. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.2. 13. Metni yorumlar. A.2. 14. Yazar ile metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.2. 16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıda verilen metni okuyunuz. Soruları metni göz önünde bulundurarak cevaplayınız. (Metnin aslına sadık kalınmıştır.)***

SAATLERİ AYARLAMA ENSTİTÜSÜ

Terhis olup da İstanbul'a döndüğüm zaman şehri, insanlarını değişmiş buldum. Her şey fakir, biçare ve altüsttü. Babam harb içinde ölmüştü. Üvey anam evde tek başına yaşıyordu. Kapıdan girer girmez bu dört yılın beyhude geçtiğini daha ilk anda anladım. Evde hiçbir şey değişmemişti. Sofanın ve odaların kapısında daha yırtık, daha renkleri atmış, fakat dışarıya karşı yine eskisi kadar kapalı aynı perdeler sarkıyor, duvarlarda aynı levhalar asılı duruyordu. Sofadaki eski hasırın son parçası her adımda dağılmaya hazır, etrafı küf, rutubet kokusu ile dolduruyor, mübarek daha tozlu, Kafkas çöllerinde hastalanmış bir çöl devesi gibi bitkin, kendi köşesinde hiçbir nizama girmiyen bir zamanı sayıklıyordu.

Daha ilk adımı atar atmaz, gerçekten baba evine, çocukluğuma, ilk gençliğime, ne derseniz deyiniz, döndüğümü anladım. Halbuki ben bu dört seneden neler beklemiştim. Şimdi ise içimde aynı hayat isteksizliği, her şeyi aynı umursamamak vardı.

İlk günler o kadar üzücü olmadı. Üvey anam şefkat için doğmuştu. Acınacak derecede yalnızdı ve bu yalnızlığı içinde benim düşünceme yapışarak yaşamağa öyle alışmıştı ki, geldiğim gün sevincinden ölecek sandım. Dört sene, o zaman oldukça geniş olan bahçenin her meyvasından o sıkıntı içinde ayrı ayrı reçeller kurmuş ve saklamıştı. Bunu ilk kahvaltımda gördüm ve şaşırdım. "Şu erikten ye… Yaptığım zaman baban sağdı… Bu vişneyi evvelki sene yapmıştım… Sana sakladım… Yok canım, bozulmuş olur mu hiç?... Bu kayısı da o senenin A, olur mu, bir kere tadıver…" Böylece dört ayrı mevsimin reçellerini bir günde tatmağa mecbur olmuştum. Kadıncağız durup durup ağlıyor, boynuma sarılıyordu. Beni güzel, kahraman, becerikli buluyor, yaptığım büyük işlerin hikâyesini dinlemek istiyordu. Gelecek hakkında korkularımı anlatmağa kalktıkça sözümü kesiyor, "Hiç olur mu? Senin gibi adam! İşsiz kalır mı hiç?" diyordu. Ben de yavaş yavaş buna inanmaya başladım.

Durmadan iş arıyordum. Fakat İstanbul'da benim gibi terhis edilmiş on binlerce genç adam vardı. Vapurlar her gün esirlikten dönen yüzlerce insan getiriyordu. Bir türlü iş bulamıyordum. İlk aylar, birikmiş maaşlarımın verdiği nisbî bir rahatlık içinde geçti. Bir uçuruma uzatılmış bir kalas üzerinde yürür gibi sade tehlike ve muvazeneden ibaret bir hayat yaşıyordum.

Tekrar mazinin ağına düşmemek için eski tanıdıklardan hiç birini görmüyordum. Zaten Abdüsselâm Bey'den başkası kalmamıştı. O kadar sevdiğim bu adamcağızı dahi görmemek için, o günlerde sık sık gittiğim Harbiye Nezaretinin yolunu değiştirmiştim. Şehzade Camiinin, Direklerarasının arkasından gidip geliyordum.

Fakat o gelip beni buldu. Bu, dönüşümün üçüncü ayındaydı. Bir sabah evimizin önünde, erkenden bir araba durdu. Pencereden yavaşça baktım. İçinden Abdüsselâm Beyin indiğini gördüm. Kapıda, "Nerede bu hayırsız oğlan!" diye soruyordu.

Yukarıya çıkmadı. Aşağıda taşlıkta giyinmemi bekledi. Arabasına alıp Soğanağa'da yeni taşındığı konak yavrusu evine götürdü.

Eski konak, debdebe, arabalar, atlar, hizmetçiler, her taraftan akan refah bu yeni evde şimdi hâtıra bile değildi. Ne de eski kalabalık vardı. Biçare adam küçük kızı, damadı, onların çocukları ve

bir de karısı ölmüş olan Ferhat Beyle yapyalnız oturuyordu. Bir iki ihtiyar emektar, iki hafta sonra beni –ilk yapılacak iş bu imiş gibi- evlendirdiği yetiştirmesi Emine beraberlerinde idi.

İlk önce ikinci katta kendi odasına çıktık. Üzerinde küçük Hint işi bir çekmece duran bir sedire beni oturttu. Çekmecenin üstünde zarf zarf mektuplar, herbirinin yerini ayrı ayrı bildiği zarfından çıkarıp bana uzatıp gösterdiği fotoğraflar vardı.

Ona iş bulmak için çektiğim sıkıntımı anlattım. Bana hak verdi. Beraberce aramayı va'detti. Fakat iş yoktu. Abdüsselâm Bey'in eski tanıdıkları ya ortadan çekilmişler, yahut da adamcağıza ehemmiyet vermiyecek derecede değişmişlerdi. Birkaç gün sağa sola gidip geldikten sonra tahsilimi tamamlamama karar verildi. Onun ve bilhassa Ferhat Bey'in teşvikiyle Posta Telgraf Mektebine girdim. Mekteplerin hemen hemen bomboş olduğu, neredeyse araya simsar koyarak mükâfat vadederek öğrenci aradıkları bir zamanda, hiç olmazsa dışarıdan en mütevazisi gibi görünen bu mektebi acaba neden seçmiştiler? Hakikat şu ki, beni o kadar sevmelerine rağmen hakkımdaki düşünceleri değişmemişti. Mamafih Abdüsselâm Bey bunun için mühim başka sebepler de gösteriyordu. Tahsil kısa idi. Talebeye ufak bir geçim parası veriliyordu. Ayrıca da telgrafçılığın saatçiliğe benzediğine hükmetmişti. Bu hükmü, belki alıcı ve verici aletlerin tıkırtı ile çalışmasından geliyordu. Belki de sadece işin içinde alet denen şeyin bulunması yüzündendi.

—Senin için bir şeyler kurcalamak lâzım geldiğine göre iyi kötü bu merakını bu işte tatmin edersin… diyordu.

Mektebe yazıldıktan, yani kendime ait şöyle böyle emniyetli bir istikbalin eşiğine ayak bastıktan sonra, bir gün Abdüsselâm Bey benim behemehal Emine ile evlenmem lâzım geldiğini söyledi. Zaten evinden çıktığım yoktu. Kendisi sabah akşam bunun için ısrar ediyordu. Evlenme işi bu yakınlığı rahatlaştıracak, tabiî kılacaktı.

Mademki baba oğul gibiyiz… Emine ile bu baba oğulluk bir düğüm daha kazanacaktı. Emine benden iyisini bulamazdı. –Hakikatte bulurdu. Bulması lâzımdı. Zavallı Emine! –Benim de şimdilik ondan iyisini bulmam oldukça güctü. Arada yabancılık denen şey, binaenaleyh alışma güçlüğü, falan da yoktu. Yeni ve parasız evlileri o kadar korkutan ev açmak, geçim sıkıntısı, yalnızlık gibi şeyler de -Abdüsselâm Bey bu yalnızlık kelimesinin üstünde bilhassa duruyordu- bu sıkıntılı zamanda, çarşı diliyle işlerin kesat gittiği günlerde, zarurî olarak ev kadrosuna, hattâ ısrar ettiği gibi üvey annem gelirse, iki kişi birden ilâve etmiş olacak, senelerdir o kadar aksi giden talihinden bu suretle öç alacaktı.

Üvey annem gelmedi. Babamla o kadar mesut olduğunu sandığı evi terk etmek istemiyordu. İnsanların saadet anlayışları da gariptir. Kitaplara bakarsanız, kendilerini dinlerseniz, insan oğlunun esas vasfı akıldır. Onun sayesinde diğer hayvanlardan ayrılır. Beylik söziyle, hayata hükmeder. Fakat kendi hayatlarına teker teker bakarsanız bu yapıcı unsurun zerre kadar müdahalesini göremezsiniz. Bütün telâkkileri, hususî bağlanışları hep bu aklın varlığını yalanlar. Üvey annem, Soğanağa'daki evde bizimle beraber oturmayı, "Bir başkasının evinde benim ne işim var? Haydi, senin hakikî annen olsam neyse… Sana bile bakıma yabancı sayıldığıma göre…" gibi bir sebeple reddetseydi aklım elbette yatardı. Fakat senelerce uzakta bekledikten sonra bir sığıntı gibi girdiği, hiçbir zaman hakkiyle benimsenmediği, o kadar yıl bir yatalağa baktığı, bir gün yüzü gülmediği evimizi, geçmiş saadetleri adına bırakmıyacağını söylemesi beni âdeta çıldırtmıştı.

(...)

Tanpınar, A. H. (1992). *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.67.

Kelime Dağarcığı:
behemmehâl: Her halde, ne olursa olsun, mutlaka. **bilhassa:** Özellikle. **binaenaleyn:** Bundan dolayı, bunun için, bunun üzerine. **debdebe:** Görkem. **istikbal:** Gelecek. **mamafih:** Bununla birlikte. **mazi:** Geçmiş. **muvazeme:** Denge
nisbî (nispi): Birbirine göre, önceki duruma göre. **nizam:** Düzen, kural. **saadet:** Mutluluk. **zarurî (zaruri):** Zorunlu, gerekli.

lerce kilometre dolaşmak, akla gelmez merkezlerin yardımını gerektiriyordu.

Oysa bu saate kadar, memleketin hiçbir köşesinde hiçbir çarpışma olmamış, düzeni bozacak hiçbir karışıklık baş göstermemişti. Düşman, İzmir'den sonra girdiği köylerde, kasabalarda, halka çok yumuşak, çok kibar davranıyor, rütbesine göre subayları selamlayıp bayrağa saygı göstererek Yunan ordusunun korkulacak bir kuvvet olmadığını yaymaya çalışıyordu.

Millet, İzmir'in işgali haberiyle içine düştüğü şaşkınlığı üstünden atamamış, donup kalma halinden henüz kurtulamamıştı. Bu sebeple yollarda göç karışıklığı, istasyonlarda birbirini ezen panik kıyameti yoktu. Daha hiç kimse yerini yurdunu, evini ocağını bırakıp eline geçeni, varsa atına arabasına, öküzüne eşeğine, yoksa sırtına yükleyerek yollara düşmemişti.

(...)

Kemal Tahir, *Yorgun Savaşçı*, İthaki Yayınları, 2005, İstanbul.

1. Esir Şehir Üçlemesi'nde Millîcileri İşgal Kuvvetleri'nin baskısı altındaki İstanbul'da anlatan Kemal Tahir, Yorgun Savaşçı'da onları Anadolu'yu gönderir. 1919 ve 1920 yıllarında İstanbul'daki örgütlenmeleri ve Anadolu direnişini anlatan Yorgun Savaşçı, Cumhuriyet'in kuruluşuna giden sürecin romanı olarak da okunabilir. Verilen bölümdeki insani ilişkiler ve sosyal ortam düşünüldüğünde benzer olaylar günümüzde de yaşanabilir mi? Açıklayınız.

2. Roman hikâyeden bazı yönlerden ayrılır. Romanda kişi kadrosu hikâyedekine göre daha fazladır. Zaman ve mekânın kullanımı geniş ve çeşitlidir. Kişiler ve mekân betimlemeleri hikâyedekine göre daha ayrıntılıdır. Hikâyede tek olay üzerinde durulurken romanda olaylar zinciri söz konusudur Romanda olayların bir ana olay etrafında gelişip sıralanması ile oluşan yapı unsuruna ise **olay örgüsü** denir. Romandaki kesitte olay örgüsünü sıralayınız.

3. Metnin tema ve konusunu belirleyiniz.

4. Romandaki temel değerlerden biri vatanseverliktir. Bu değer günümüzde de geçerliliğini sürdürüyor mu? Tartışınız.

(…)

1542 yılıydı. Kanuni Sultan Süleyman, ünlü Estergon Kalesi'nin de alındığı seferden dönüyordu. Padişah, neşeliydi. Kendisini, Edirne'de çok acı bir haberin beklediğini henüz bilmiyordu. Oysa en sevdiği oğlu Şehzade Mehmet ölmüştü!

İstanbul'a gelince, bana, oğlunun anısına bir cami yapmamı emretti, ilk büyük eserim, işte bu Şehzade Camisi'dir.

Uygun bir zamanda caminin temelini attım. Burası ilerde, Şehzadebaşı diye anılacaktır. Kısa süre içinde binanın kubbeleri, deniz dalgaları gibi yükseldi, iki minaresi, boylu boslu iki civana benziyordu. Caminin içinde her gece sekiz bin kandil yanacaktı. 5 yılda biten bu cami, benim çıraklık eserimdir.

(…)

MİMAR SİNAN — Baş üstüne. Vakit geçirmeden Topkapı Sarayı'na koştum. Beni hiç bekletmeden huzura aldılar.

Beni emretmişsiniz Hünkârım!

8. SES - Bak a mimarbaşı! Zaman rüzgâr gibi. Dünya ölümlü. Hayat bir rüya. Saltanat bir cihan kavgası. Bir gün o da bitecek. Benim adıma da bir cami yapmanı isterim. Güzel bir cami.

MİMAR SİNAN — Baş üstüne hünkârım.

Kanuni Sultan Süleyman'ın adını taşıyacak bir cami, elbette Ayasofya'yı aşmalıydı. Ama nasıl?

Bu soru, beni nice geceler uyutmadı. Nasıl? Kader, bu soruyla beni sınava çekiyordu. Sonunda bir karara vardım.

(…)

Amacım, dev bir kule yapmak değil, mimari bir şaheser yaratmaktı. Ben, Ayasofya'dan daha güzel bir cami yapmak istiyordum.

8. SES - Güzel bir cami, Mimarbaşı!

MİMAR SİNAN — Haklısınız hünkârım. Güzellik büyüklükten daha güçlüdür.

(…)

14. SES — Mimar Ağa, Saadetlu Padişah'ın ne buyurduğunu, işittin mi? Bu bina, ne zaman, kapısı kapanacak şeklinde tamam olur? Bir daha söyle!

MİMAR SİNAN — İki ay tamam olunca, bu bina da tamam olur. Bunun üzerine Padişah şöyle dedi:

8. SES — Ağalar! Mimarbaşı ne dedi, işittiniz, şahit olun!

MİMAR SİNAN — Sonra Padişah, bana döndü.

8. SES — Bak a Sinan Ağa! İki ayda tamam olmazsa, seninle konuşuruz!

(…)

MİMAR SİNAN — Tam iki ay sonra caminin ana kapısı ve öteki kapıları kapandı. Hiçbir eksiği kalmamıştı. İnşaat, 7 yıl sürmüştü. 1597 yılının Haziran'ında Padişah, maiyeti ve halk, Süleymaniye Camisi'nin avlusuna girdiler. Kapının altın anahtarını ellerine teslim ettim. İnsan, yapabileceğini söylemeli, söylediğini de yapmalı. Padişah, sordu.

8. SES — Bu caminin kapısını açmaya en layık olan kimdir?

MİMAR SİNAN — Ben, heyecan içindeydim. Padişahın maiyetinden biri, bu soruyu şöyle cevaplandırdı:

14. SES — Padişahım, Mimar Sinan Ağa kulunuz, bir pir-i azizdir. Camiyi açmaya herkesten fazla o layıktır.

MİMAR SİNAN — O tarihte 67 yaşındaydım. Ama bir delikanlı gibi kızardım. Ellerim titriyordu. Padişah, bana döndü.

8. SES — Evet. Bu bina eylediğin Tanrı evini dua ile yine senin açman, en doğrusudur.

(…)

Turgut Özakman, *Ben, Mimar Sinan*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2008.

1. "*Kubbe, ocak, görkem, istihkâm, maiyet*" kelimelerinin anlamlarını *Türkçe Sözlük'ten* bulunuz. Bu kelimeleri anlamına uygun olarak birer cümle içinde kullanınız.

2. Metinde geçen "Bir imparatorluğun yüreğinde dolaşıyorum." sözünü açıklayınız.

3. **Tiyatro**, bir olayı seyirciler önünde ve sahnede oyuncuların söz ve hareketleriyle canlandırma sanatıdır. Tiyatro türleri; trajedi, komedi ve darm olmak üzere üçe ayrılır.
Tiyatro türlerinden biri olan trajedinin özelliklerinden bazıları şunlardır: Konular tarihten ya da mitolojiden alınır, erdeme ve ahlaka değer verilir, kahramanlar yüksek tabakadan seçilir, baştan sona ciddi bir hava içinde geçer, kesintisiz oynanır, perde yoktur.
Buna göre *"Ben, Mimar Sinan"* adlı metinde trajedinin hangi özelliklerini görebildiğinizi açıklayınız.

4. Metnin girişinde parantez içinde verilen bölümün esere katkısı sizce nedir?

5. "*Ben, Mimar Sinan*" adlı metinde sizi en fazla etkileyen bölüm neresidir? Gerekçesiyle açıklayınız.

6. "*Dev bir kule yapmak değil, asıl olan mimari bir şaheser yaratmaktır. Güzellik büyüklükten daha güçlüdür.*" görüşüne katılıyor musunuz? Gerekçesiyle açıklayınız.

7. Yazarlık hayatı boyunca gençlere özel bir önem veren Turgut Özakman, biri ilk kez 1983 yılında sahnelenen "*Ah Şu Gençler*", diğeri ise 1988 yılında sahnelenen "*Ben, Mimar Sinan*" olmak üzere iki gençlik oyunu kaleme almıştır. Sizce "*Ben, Mimar Sinan*" eserinin yazılış amacı nedir?

8. Metin, genç okurlara/seyircilere nitelikli bir sanatçıda bulunması gereken temel değerlerin neler olduğunu anlatmak amacıyla kurgulanmıştır. Bu temel değerlerin neler olduğunu açıklayınız.

9. Geleneksel tiyatro başlığı altında genellikle kukla, meddah, Karagöz, orta oyunu ve köy seyirlik oyunu gibi gösteri türleri yer alır. Kukla, Türklerin Anadolu'ya geldiklerinde birlikte getirdikleri bir gösteri sanatıdır. Meddah övgücü, metheden kişi demektir. Meddahlık, hareketten çok, ses taklidi, jest ve mimiklere dayanan bir sanattır. Karagöz ve Hacivat, Türklerin toplumsal yaşamında önemli bir yeri olan bir başka geleneksel gösteri türüdür. Karagöz de meddahlık gibi bir kişinin yaratıcılığına dayanır. Geleneksel Türk tiyatrosunun birçok bakımdan Karagöz'e benzeyen ama canlı oyuncularla oynanan bir türü de orta oyunudur.

Mimar Sinan, olgunluk çağı görünümü ve giysileri içinde okur/seyirci karşısına çıkar ve kendi yaşam öyküsünü adım adım yine kendisi anlatır. Bu yönüyle "*Ben, Mimar Sinan*" adlı metin, geleneksel Türk tiyatrosunun hangi türüyle benzerlik gösterir?

10. **Jest**, tiyatro oyuncularının el kol hareketlerine; **mimik**, tiyatro oyuncularının anlamlı yüz hareketlerine; **makyaj**, oyuncuların rollerine uygun bir şekilde yüzlerini boyalamalarına denir.

Tek kişinin ön planda olduğu böyle bir oyunda sizce jest, mimik ve makyajın önemi nedir?

11. Metinden alınan aşağıdaki cümlelerdeki zarfları bulunuz. Zarf çeşitlerini karşılarındaki boşluklara yazınız.

CÜMLELER	ZARFLAR VE ÇEŞİTLERİ
1. Salonun ışıkları alınırken perde hafifçe aydınlatılır.	
2. Padişahı Edirne'de çok acı bir haber bekliyordu.	
3. İstanbul'a gelince, bana, oğlunun anasına bir cami yapmamı emretti.	
4. Caminin planını nasıl yapabilirim?	
5. Padişahın emriyle askerler ileri atıldı.	

12. Aşağıdaki cümleler okuduğunuz metinden alınmıştır. Bu cümlelerde kullanılan virgülün kullanım amaçlarını cümlelerin altındaki boşluklara yazınız.

Çünkü bilgiyle dolmuştum, taşmak üzereydim.

1597 yılının Haziran'ında Padişah, maiyeti ve halk, Süleymaniye Camii'nin avlusuna girdiler.

Kanuni Sultan Süleyman'ın adını taşıyacak bir cami, elbette Ayasofya'yı aşmalıydı.

Karekod Alanı

6. ÜNİTE: Tiyatro

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Tiyatro Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.3. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.3. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.3. 3. Metnin tema ve konusunu belirler. A.3. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler. A.3. 8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler. A.3. 9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.3. 10. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir. A.3. 11. Metni yorumlar. A.3. 12. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.3. 13. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar. A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	
Gerekli Materyaller	Türkçe Sözlük	

Yönerge ***Aşağıdaki "Ben, Mimar Sinan" adlı tiyatro metnini okuyarak soruları cevaplayınız. (Metin düzenlenmiştir.)***

BEN, MİMAR SİNAN

(Perde kapalıdır. Salonun ışıkları alınırken, perde hafifçe aydınlatılır. Aynı anda, gittikçe yükselen bir müzik başlar. Perde, ağır ağır açılır. Sinan, sağ öndedir; bir siluet olarak görünür. Sol köşede, ayakta çalışılan küçük bir çizim tezgâhı açıktır. Üzerinde pergel cetvel, birkaç da kitap. Müzikle birlikte, fona verilen ışığın şiddeti de yükselecektir. Mimar Sinan'ı olgunluk çağı görünümü ve giysileri içinde görürüz. Müzik Sinan konuşmaya başlamadan önce, birdenbire kesilir.)

MİMAR SİNAN - Ben, Mimar Sinan! 29 Mayıs 1490 yılında, Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğdum. O gün, İstanbul'un fethinin 37. yıldönümü günüydü.

Sevgili gençler! 98 yıl yaşadım. Devlete, tam 70 yıl hizmet ettim. Size hayatımı ve çağımı anlatmak istiyorum. İlginç bulacağınızı umuyorum. Yavuz Sultan Selim döneminde, birkaç yıllık bir ön eğitimden sonra, İstanbul'daki acemi ocağına alındım. Acemi ocağı, orta öğretim düzeyinde bir teknik okuldur. Osmanlı ordusuna teknik eleman yetiştirir. Ağırlıklı dersim, marangozluktu. Bir yandan, bu sanatı öğrenmek için bıkıp usanmadan çalışıyor; bir yandan da Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti, büyük İstanbul kentini tanımaya, anlamaya çalışıyordum. Benim için, küçük Ağırnas köyünden sonra, İstanbul'da her şey ilginçti. Bir imparatorluğun yüreğinde dolaşıyordum. Ama bu koca kentte bir yapı, beni özellikle kendine çekmeye başladı... Bu Ayasofya'ydı. Ayasofya, İstanbul'un fethinden sonra camiye dönüştürülmüş eski bir Bizans kilisesiydi.

Tarih diyor ki: Doğu Roma İmparatoru Justinyanos, Ayasofya kilisesinin, eski İsrail Kralı Süleyman'ın Kudüs'te yaptırdığı ünlü tapınaktan daha büyük olmasını istemiş. Mimarlar da İmparatorun bu isteğini yerine getirmeye çalışmışlar. Rivayet edilir ki, bina bitince, İmparator Justinyanos, kubbenin altında durmuş ve şöyle bağırmış:

1. SES — Ey Süleyman! Seni yendim!

SİNAN — Bu, sahiden görkemli bir kubbeydi. Mühendisliğin ve mimarlığın inceliklerini öğrendikçe, bu kadar büyük bir kubbeyi, bu kadar yükseğe oturtabilmenin olağanüstülüğünü anlıyordum. Mimarlarına da saygı duyuyordum. Ama bazı yabancı mimarların söylediğini duyduğumuz şu yaman sözler, yüreğimi yaralıyordu.

2. SES — İslam uygarlığı, hiçbir yerde, Ayasofya kubbesi gibi bir kubbe yapmayı başaramamıştır. Bu kubbe, üstünlüğümüzün kanıtıdır.

MİMAR SİNAN — Ama bizden biri bu kubbeyi yenmeli!

(…)

MİMAR SİNAN — Mimarbaşılık görevinde kaldığım 48 yıl içinde, bakınız neler yaptım. 83 büyük cami. 50'den fazla küçük cami, 60 medrese, 31 konak, 19 türbe, 17 imaret 15 kemerli suyolu, 7 okul, 3 hastane, 52 han ve hamam. Hiçbirinin planı ötekine benzemez. Ben, İstanbul'da bağlanıp kalmadım. Mekke'de, Halep'te, Şam'da, Kırım'da, Sofya'da, Saraybosna'da, Budapeşte'de, Yunanistan'da da binalar yükselttim. Edirne'den Erzurum'a kadar, birçok Anadolu ilinde de benden bir iz, bir eser vardır. Bu arada seferlere katıldım. Birçok da öğrenci yetiştirdim. İstanbul'daki Sultan Ahmet Camisi'nin mimarı, öğrencimdir.

6. ÜNİTE: Tiyatro

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Tiyatro Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.3. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.3. 4. Metindeki çatışmaları belirler. A.3. 5. Metindeki olay örgüsünü belirler. A.3. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler. A.3. 8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler. A.3. 9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.3. 11. Metni yorumlar. A.3. 12. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.3. 13. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar. A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	
Gerekli Materyaller	Türkçe Sözlük	

Yönerge ***Aşağıdaki metni okuyunuz. Soruları okuduğunuz metni göz önünde bulundurarak cevaplayınız. (Metin düzenlenmiştir.)***

DEVETABANI

BİRİNCİ BÖLÜM
BİRİNCİ TABLO

İlter – *(Seyirciye)* Ohh! Hele şükür, ben de ev sahibiyim artık! Neredeyse inanamayacağım! Kiracılık kanıma işlemiş! Sanki birinin kulağımın dibinde durup iki üç dakikada bir, İlter, bu ev senin diye hatırlatması gerekiyor! *(Derin bir soluk alır.)* Evet, bu ev benim! Daha bu sabah taşındım. *(Elindeki saate bakar.)* Üç saat kadar önce. Gördüğünüz gibi yerleşmeye çalışıyorum. Artık göçebelik dönemi bitti! Niyetim bundan sonra, evimde okuyarak, yazarak, patırtısız, gürültüsüz bir yaşam sürmek, bu yaşa kadar boşa yitirdiğim günlerimin zararlarını gidermeye çalışmak…

Ses – Bırakırlarsa!

İlter – *(Sese doğru)* Bırakırlarsa mı!

Ses – Evet, bırakırlarsa çalışırsın!

İlter – Ne demek bırakırlarsa? Ev benim evim!

Ses – Öyle sanırsın!

İlter – Kimlermiş o bırakmayacak?

Ses – En başta Serdar! *(Kapı çalınır.)*

İlter – Eyvah, kapı!

Ses – Evet, Serdar!

İlter – Al sana, damladı bile! *(Elindeki saati yemek masasının üstüne bırakmak için döner. Kapının zili bu kez uzatıla uzatıla çalınır. Kapıya koşar, açar.)*

Serdar – Neredesin yahu! Sağır mısın?

İlter – Ellerim doluydu!

Serdar – *(Eşikte evi inceler.) Neyse, anlaşıldı! (İlter'e döner.)* Eeee, taşındın ha? *(İlter'in sırtına bir yumruk indirir.)* Aslan! Aslansın sen!

İlter – Geçsene…

Serdar – Geçeceğim elbet! *(Coşkuyla kollarını açar.)* Dur, önce bir doya doya kucaklayayım seni! Candan gönülden kutlayayım! *(Sarılır. İlter'i kucaklar, elleriyle sırtını döver.)* Uğurlu olsun! Bereketli olsun! İçimizde hiç olmazsa sen kiracı olmaktan kurtuldun!

İlter – Teşekkür ederim!

Serdar – *(İlker'in sırtını döver.)* Yaşşa sen, bin yaşa! Var ol!

İlter – *(Kurtulmaya çalışır.)* Eksik olma!

Serdar – Güle güle otur…

İlter – *(Serdar'ın kollarından kurtulur.)* Kapıda kaldın, geçsene…

Serdar – *(Açılır, içeriye bir göz atar.)* Dışarıdan görünüşü şahaneydi, içerisi de öyleye benziyor!

İlter – *(Yana çekilir.)* Geç hadi…

Serdar – Dur, sana bir hediyem var. Arabada, yardım et de birlikte içeriye alalım.

İlter – *(Ne diyeceğini kestiremeyerek.)* Ne acelesi vardı?

Serdar – Acele falan değil, tam sırası! Gel!

İlter – Daha her şey ortada, hiçbir şeyin yeri belli değil!

Serdar – Daha iyi ya! *(İlter'i elinden tutar, dışarı çeker. Çıkarlar, dışarıdan sesleri gelir.)* Evde koyacağın yeri birlikte seçeriz… *(Ses yaklaşır.)* Senin tek başına oradan oraya taşıyabileceğin bir şey değil bu!

5. İlter'in Serdar'a karşı söz ve davranışlarını göz önünde bulundurduğunuzda İlter'in içinde bulunduğu durumla ilgili neler söyleyebilirsiniz?

6. Necati Cumalı: "*Şiirle başladım edebiyata. Ben istesem de istemesem de şiir her zaman bende başta gelen yerini korumuştur. Yalnız ben kalemimle kazanıyorum hayatımı, öteki türlerle de uğraşmak zorundayım. Ama şiir seli geldi mi şiirimi yazıyorum. Ancak o durduğu zaman oyunlara, öykülere başlayabiliyorum. Şiirim tok gözlüdür. Yazamayacaksam romana, oyuna, öyküye o gönderir beni.*" diyerek farklı türlerde yazmasına rağmen önceliğinin şiir olduğunu belirtmiştir.

Bu açıklamayı göz önünde bulundurduğunuzda "*Devetabanı*" metnine sanatçının şiirsel üslubunun yansımaları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

7. Metinde toplumsal yaşamdaki hangi davranışların yansıtıldığını söyleyebilirsiniz?

8. Aşağıdaki cümleler okuduğunuz metinden alınmıştır. Bu cümlelerdeki birleşik kelimelerin bitişik yazılmalarının gerekçesini açıklayınız.

Daha her şey ortada, hiçbir şeyin yeri belli değil!

Devetabanı, tropikal cins!

Karekod Alanı

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

(Ağaç bir fıçı içinde yetiştirilmiş bir devetabanı ile girerler. Fıçıyı biri bir kulpundan öbürü karşı kulpundan kavramışlardır. Fıçıyı hole bırakırlar. Soluyarak) Devetabanı, tropikal cins!

İlter – Haklıymışsın, oldukça ağır. *(Solur.)* Tek başına taşıyamazdın!

Serdar – Bu da bir şey mi? Daha fidan! Hele bir yıl geçsin, iyice serpilsin, yerinden kımıldatamazsın! Bir de yerini severse sen o zaman ne olacağını gör!

İlter – Teşekkür ederim ama niye zahmet ettin?

Serdar – Lâfa bak! Ne zahmeti! En yakın arkadaşımsın, senin için bana zahmet mi olur? Zevk, sevinç kaynağı olur. Tut hadi!.. *(İki elle fıçının kulpunu kavrar.)*

(…)

Necati Cumalı, *Bütün Oyunları: 2*, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2004.

1. Okuduğunuz metinden alınan "*Kiracılık kanıma işlemiş!*", "*Bir de yerini severse sen o zaman ne olacağını gör!*" cümlelerindeki deyimlerin anlamını cümlenin bağlamından tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu *Türkçe Sözlük'ten* kontrol ediniz.

2. **Komedi (Komedya)**, kişilerin ve toplumun aksayan yönlerini güldürücü ögelerle yansıtan tiyatro türüdür. Eski Yunan edebiyatında Aristophanes ve Menandros, XVII. yüzyıl Fransız edebiyatında Moliere türün önemli temsilcileridir. Komedide, konular çağdaş toplumdan ve günlük hayattan alınır. Kişiler, halk kesiminden insanlardır. Amaç, değişik huy ve davranışları abartarak yansıtıp seyirciyi güldürürken düşündürmektir. Her türlü kaba sözlere ve şakalara anlatımda yer verilir. Nazımla (şiir biçiminde) yazılır. 17. yüzyıl Fransız komedyasında düzyazı biçiminde yazılmış oyunlar da vardır.

   Bu bilgileri de göz önünde bulundurarak "*Devetabanı*" adlı metni komedi yapan özellikleri belirleyiniz.

3. Metnin başında İlter'in ev sahibi olma sevinciyle seyirciye hitaben yaptığı konuşma, bilinmeyen bir ses tarafından kesilir. Sesin İlter'e yönelik sözleri, dramatik örgünün gelişmesini sağlayan hangi çatışmayı göstermektedir?

4. Metindeki kahramanların kişilik özelliklerini belirleyiniz.

11. *"Şadi Bey, yağmurda yürümeyi çok sevmesine rağmen oğlu ve torunu tarafından hastalanır düşüncesiyle artık yağmurda yürümesine izin verilmemektedir. Günümüzde insanlar, sevgilerini göstermek için aşırı koruyucu bir rol üstlenmektedir. Bu koruyucu davranış karşıdaki kişiyi mutsuz ve huzursuz edebilmektedir. Öyle ki Şadi Bey'in oğlu, torunu ve gelini Şadi Bey'i o kadar çok düşünürler ki, "Beni kendimi düşünmek zahmetinden kurtarırlar."* der. Çocuklarınıza ve yaşlandıklarında anne babanıza karşı bu kadar koruyucu rol üstlenmenin doğurabileceği sonuçlar hakkındaki düşüncelerinizi açıklayınız.

12. Şadi Bey, Meserret Hanım'la tanışırken, "*konuşacak bir insan, bir ses*" ifadelerini kullanır. Bu ifadelerden hareketle yaşlılarımızın iç dünyaları ile ilgili neler söylersiniz?

13. Aşağıdaki cümleler okuduğunuz metinden alınmıştır. Cümlelerdeki zarfları ve zarfların metindeki işlevlerini karşısındaki boşluklara yazınız.

CÜMLELER	ZARFLAR VE ZARFLARIN İŞLEVLERİ
Dalgın, kendi kendine söylenerek yürür.	
Siz her sabah parka, başınızı dinlemeye gelirsiniz.	
Baba ne zaman geleceksin eve?	
Çocuk yavaşça içeri girdi.	

5. **Roman;** yaşanmış ya da yaşanması mümkün olan olayların yer, zaman ve kişilere bağlı olarak anlatıldığı güzellik ve heyecan verecek biçimde yazılmış uzun, kapsamlı, kurmaca edebî metinlere denir. Romanlar yazıldığı ve anlattığı dönemin toplumsal, kültürel, ekonomik siyasi, estetik özelliklerinden etkilenir; bunları dönemin zihniyeti olarak yansıtır. Bu bilgilerden hareketle metnin yazıldığı dönenemin sosyal, kültürel, siyasi gerçekliğini yansıtan bölümleri gösteriniz.

6. Tarihî olayları ve kişileri konu alan romanlara **tarihî roman** denir. Romanlar konularına göre macera romanı, sosyal roman, bilim kurgu romanı, psikolojik roman, fantastik roman, polisiye roman, tezli roman, egzotik roman olarak türlere ayrılabilir.
Tarihî bir olayı konu alan bir romanda anlatılanlarla tarihî gerçeklik bire bir örtüşür mü? Tartışınız.

7. Metindeki kurmaca gerçeklik ile dönemin gerçekliği arasındaki ilişkiyi karşılaştırınız.

8. a) Metinde kullanılan anlatım biçimlerini belirleyiniz.
b) Metinde kullanılan diyalog tekniğinin metnin anlatımına katkısını yazınız.

9. Aşağıdaki cümlelerde geçen zamirleri bularak çeşidini karşısına yazınız.

Bunları, kumanda beklemeden, kendi başlarına yapmışlardı.	
Cemil, karşı dükkânlardan, eve hep kendisini gözetliyorlarmış gibi, tedirgin yürüdü.	
Allah sizden razı olsun	
Cemil, kurnazlık edip, "Evet" demesinin tadını çıkaramadan, birini dolandırmanın utancını duymuştu.	
Tutuyor millet bizi… Millet bizi seviyor!...	

5. Anlatmaya bağlı edebî metinlerdeki olay örgüsü, tiyatro metinlerinde **dramatik örgü** adını alır. Okuduğunuz metnin dramatik örgüsünü göz önünde bulundurarak Şadi Bey'le Meserret Hanım'ın vedalaşmasını gösteren kısa bir bölüm yazınız.

6. "*Demek sonbahar gelmiş ha, sonbahar? Ne de çabuk! Hiç farkında değilim. Çok fena, çok.*" Metinde ilkbaharın çok çabuk geçtiği, sanki yaz gelmeden sonbaharın geldiği, kışın ise çok uzun sürdüğü ifade edilmektedir. Metindeki kahramanların özelliklerini de dikkate alarak ilkbaharın çok kısa, kışın ise çok uzun sürmesini nasıl açıklarsınız?

7. Metinde Şadi Bey'in gazete okurken söylediği "*Geçimsizler, şunlara bakın yahu! Şu koca dünyayı bölüşemiyor. Kavga ediyorlar. Kavga etmeden paylaşamaz mısınız kozunuzu. Budalalar! Önce oturup insan insan konuşun.*" sözleri günümüz toplumunda küçük meselelerden tartışma çıkaran insanların varlığına yöneliktir. Sizce böyle insanlarda davranış değişikliği sağlamak mümkün müdür? Görüşlerinizi gerekçeleriyle açıklayınız.

8. Metinde aile içinde huzursuzluk, kavga çıkaran insanlara; evden çıkmaları, parkta yürümeleri, ağaçlarla konuşmaları, gökyüzüne bakıp kuşlara selam vermeleri tavsiye edilir. Tabiatın insan psikolojisi üzerindeki olumlu etkileri sizce neler olabilir?

9. Metinde ifade edilen yaşlıların gençleri, gençlerin de yaşlıları pek anlamadığı görüşüne katılıyor musunuz? Gerekçeleriyle açıklayınız.

10. "*Gençler grup hâlinde, orta yaşlılar ikili, yaşlılar ise tek başına gezerler.*" sözünü Meserret Hanım'ın parka başını dinlemek, Şadi Bey'in ise düşünmek için gelmesini dikkate alarak yorumlayınız.

bu kadar uzun sürmezdi değil mi?

MESERRET HANIM – Sürmezdi.

ŞADİ BEY – Dünya çok değişti.

MESERRET HANIM – Değişti.

ŞADİ BEY – Bu havalar sizin sinirlerinizi bozuyor mu? Benimkiler sinir değil, barometre. Hava bozdu mu, benim de sinirlerim bozuluyor.

(…)

MESERRET HANIM – Hava bozarsa size izin verirler mi?

ŞADİ BEY – İzin? Pek vermek istemezler ama ben alırım. Oğlumun, torunumun hele gelinimin beni bu kadar çok düşünmeleri hoşuma gidiyor. Beni kendimi düşünmek zahmetinden kurtarıyorlar. Ya sizinkiler?

(…)

Recep Bilginer, *Parkta Bir Sonbahar Günüydü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.

1. "*Şadi, Meserret, mafsal, barometre*" kelimelerinin anlamını *Türkçe Sözlük'ten* bularak aşağıya yazınız.

2. "*Şadi, Meserret*" gibi isimleri günümüzde aileler, çocuklarına isim olarak pek tercih etmemektedirler. Bunun sebebi sizce ne olabilir?

3. Tiyatro türlerinden biri olan dramın özelliklerinden bazıları şunlardır: Olaylar tarihten ya da günlük hayattan alınabilir, oyunda acıklı ve gülünç olaylar bir arada verilebilir, nazım ya da nesir biçiminde yazılabilir, kahramanlar her tabakadan seçilebilir, acı veren olaylar sahnede gösterilebilir, parde sayısı yazarın isteğine bağlıdır, yerli hayata ve ulusal konulara önem verilir. Bu bilgilerden hareketle okuduğunuz metni dram yapan özelliklerini yazınız.

4. Tiyatroda mekân özellikleriyle bağlantılı olarak dekor/sahne düzenlemesi önemlidir. Mekân ve dekor geleneksel tiyatroda standart bir özellik göstermesine karşılık modern tiyatroda aynı eserin farklı temsillerinde, metinle ilişkili veya metinden bağımsız olarak farklı mekân ve dekor uygulamaları olabilir. Siz olsaydınız bu metnin sahnelenmesi amacıyla nasıl bir mekân düzenlemesi ve ışıklandırma yapardınız?

Meserret Hanım'ın farkına varır. Döner, göz göze gelirler. İkisi de suçüstü yakalanmış gibi olurlar.)

ŞADİ BEY – Gazetedeki haberi okurken…

MESERRET HANIM – Radyo dinliyordum da…

ŞADİ BEY – Bütün aile birbirine girmiş.

MESERRET HANIM – Dalıp gitmişim.

ŞADİ BEY – Ama bu çok fena!

MESERRET HANIM – Kendimi müziğe kaptırınca.

ŞADİ BEY – Budala!

MESERRET HANIM – Efendim!

ŞADİ BEY – Hey kendinize gelin.

MESERRET HANIM – Ama siz…

ŞADİ BEY – *(Devam eder.)* Bu gençler de yaşlıları anlamıyor bir türlü. Gerçi, yaşlılar da gençleri anlamıyor ya… Şu yaşlı adamın hâline bakın. *(Gazeteyi gösterir.)* Ne kadar üzgün. Bu hâli bana çok dokundu. Bu gazeteler de hep iç karartan haberler yazıyorlar. *(Birden)* Ama ben sizi ilk defa parkta görüyorum.

MESERRET HANIM – Ben de sizi.

ŞADİ BEY – Ama ben hep parkın bu köşesine gelirim, kanepenin bu köşesinde otururum. Her sabah!

MESERRET HANIM – Yaa? Ben parkın öteki köşesine giderim de.

ŞADİ BEY – Ama parkın en güzel köşesi burası. Dinleyin! Yaprakların hışırtısını duyuyor musunuz? Tıpkı şairin dediği gibi:

"Su değil mevsimin havası akan
Duyduğun yaprağın dalın sesidir…"

-Susma-

Demek parkın öteki köşesine gidiyorsunuz? İyi ama ne yapıyorsunuz orada?

MESERRET HANIM – Başımı dinliyorum.

ŞADİ BEY – Ben de buraya gelince hep düşünüyorum.

MESERRET HANIM – Neyi?

ŞADİ BEY – Her şeyi.

MESERRET HANIM – Yorulmaz mısınız?

ŞADİ BEY – Ben düşüne düşüne dinlenirim.

MESERRET HANIM – Ben de ağaçlara baka baka.

ŞADİ BEY – Evde çok mu yoruluyorsunuz?

MESERRET HANIM – Bana evde iş yaptırmazlar ki.

ŞADİ BEY – Kim yaptırmaz?

MESERRET HANIM – Kızım, torunum.

ŞADİ BEY – Sizi çok mu severler?

MESERRET HANIM – Çok.

ŞADİ BEY – Size çok mu iyi bakarlar?

MESERRET HANIM – El üstünde tutarlar.

ŞADİ BEY – Hiç üzmezler mi?

MESERRET HANIM – Hiç.

ŞADİ BEY – Arada bir kavga da etmez misiniz?

MESERRET HANIM – Etmeyiz.

ŞADİ BEY – Damadınız var mı?

MESERRET HANIM – Var.

ŞADİ BEY – Onunla aranız nasıl?

MESERRET HANIM – Çok iyi.

ŞADİ BEY – *(Susma)* Demek öyle. Siz her sabah parka, başınızı dinlemeye gelirsiniz. Güzel. Demek sizin evde her şey süt liman. Âlâ. Bakın hava bozuyor yine.

MESERRET HANIM – Yaa bozuyor.

ŞADİ BEY – Yağmur yağacak. Mafsallarım sızlamaya başladı. Eskiden olsaydı hep yağmur yağmasını isterdim. O zamanlar yağmur altında yürümesini de çok severdim. Bıraksalar şimdi de yürürüm ya, bırakmazlar. Kim mi? Oğlum, torunum. Hastalanırmışım. *(Avucunu havaya tutar.)* Damladı.

SES – *(Uzaktan)* Dede ıslanacaksın. Baba, sana yağmurda sokağa çıkma demedim mi?

ŞADİ BEY – Bu münasebetsiz havalar bırakmıyor ki tadını çıkaralım sonbaharın. Eskiden kışlar

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

6. ÜNİTE: Tiyatro

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Tiyatro Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.3. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.3. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.3. 3. Metnin tema ve konusunu belirler. A.3. 4. Metindeki çatışmaları belirler. A.3. 5. Metindeki olay örgüsünü belirler. A.3. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler. A.3. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler. A.3. 8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler. A.3. 9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.3. 11. Metni yorumlar. A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	
Gerekli Materyaller	Türkçe Sözlük	

Yönerge ***Aşağıda verilen "Parkta Bir Sonbahar Günüydü" adlı tiyatro metnini okuyarak soruları cevaplayınız. (Metin düzenlenmiştir.)***

PARKTA BİR SONBAHAR GÜNÜYDÜ

BİRİNCİ PERDE
TABLO I

(Park, sonbahar, sabah.

Ağaçlar ve çiçekler. Yapraklar, dallardan kopup, uçuşarak yere düşmektedir. Yol, sararmış yapraklarla örtülüdür. Her şey, sonbaharı belli eden bir renge bürünmüştür. Hafif rüzgâr, yaprakların hışırtısı duyulur. Hava, yarı kapalı.

(…)

Şadi Bey girer. Elinde baston, başında şapka, düzgün giyimli. Yavaş yavaş yürür. Ağaçlara, yere düşen yapraklara bakar. Yüzünde, çocuksu bir gülümseme. Kendi kendine konuşur, dudakları oynar. Yürümesini sürdürür, bastonunu, yere belli tempolarla vurup kaldırır, dik ve canlıdır. Yaşlı fakat sevimlidir. Birden, ağaçlardan dökülen yaprakları yeni görüyormuş gibi durur. Başını havaya kaldırır. Ağaçlara, dostça sevgiyle bakar, şapkasını çıkarıp onları selamlar.)

ŞADİ BEY – Merhabalar! (Dalından düşen bir yaprağı tutmaya çalışır. Sağa sola koşuşur. Yaprağı tutar, sevinir. Bir süre avucunda tutar.) Yaa? Demek sonbahar gelmiş ha, sonbahar? Ne de çabuk! Hiç farkında değilim. Çok fena, çok. Oldu mu ya bu senin yaptığın. Dalından kopup yere düşüyorsun, gelip geçen çiğneyecek seni. Yazık. Bir yaprağın dalından kopup yere düşmesine dayanmaz benim yüreğim. *(Yaprağı yolun kenarına bırakır. Yerdeki yaprakları çiğnememek için ayaklarının ucuna basa basa yürür. Çömelir, yerdeki yaprakları avuçlar, yere bırakır düşüşlerini seyreder.)* Ama sonbahar bu! Çaresiz. Yapraklar önce sararıp solacak, sonra dalından kopup yere düşecek. Hava kararacak, yağmur yağacak, arkasından rüzgâr, soğuk, kar! (Üzgün) Sahi kış geliyor! Mübarek, geldi mi de, gitmek bilmez. *(Yürür, kanepenin bir köşesine oturur. Cebinden gazetesini çıkarır, okumaya koyulur. Okurken kâh gülümser, kâh kızar.)*

MESERRET HANIM – *(Girer. Yolun başında durur. Hangi yana gitsin diye tereddüt geçirir. Sonra, dalından kopup yere düşen yapraklara kaptırır kendini, yürür. Yaşlı fakat canlı ve rahat. Temiz, şık giyinmiştir. Şapkası, çantası, eldiveni, ayakkabısı elbisesi ile uyum hâlindedir. Dalgın, kendi kendine söylenerek yürür. Birden, başını havaya kaldırır, dalından düşen bir yaprağı tutmaya çalışır. Sağa sola koşuşur. Yaprağı tutar sevinir, bir süre avucunda tutup bakar.)* Sonbahar gelmiş demek ha? Sonbahar? Yaz ne çabuk gelip geçmiş böyle hiç farkına varmadan! Otlar kurumuş, çiçekler solmuş, ağaçlar yapraklarını döküyor. *(Yere çömelir, yaprakları avuçlar, ayağa kalkıp elinden bırakır. Onların yere düşüşlerini seyreder.)* Zaman gelip geçmiş, yazık! Parkın ağaçları, kışın geleceğini haber veriyor. Ama sonbahar da güzel. *(Kendi kendine konuşarak kanepenin yanına gelir, dalgın oturur. Şadi Bey'in farkına bile varmadan çantasından küçük radyosunu çıkarıp açar, müziğin sesine dalıp gider.)*

ŞADİ BEY – *(Meserret Hanım'ın farkına varmamıştır. Elindeki gazeteye)* Geçimsizler, şunlara bakın yahu! Şu koca dünyayı bölüşemiyorlar. Kavga ediyorlar. Kavga etmeden paylaşamaz mısınız kozunuzu? Budalalar! Önce oturup insan insan konuşun. Baktınız olmadı, konuşmayı olduğu yerde bırakın. Evden çıkıp parka kadar yürüyün. Ağaçlarla konuşun, gökyüzüne bakın, kuşlara selam verin. Öfkeniz geçer, rahatlarsınız. Bakın şu ağaçlara yaprak döküyorlar; ama ilkbahar geldi mi, yeniden yeşerip yapraklanırlar. Yaa! Ağaçlar, böylece kendilerini tekrar ederler. Ama düştün mü, her şey biter. *(Gazetedeki fotoğrafa)* Ya sen, sen ihtiyar dostum. Ne diye dalaşıp duruyorsun çocuklarınla? Bazı şeyleri duyma, bazı şeyleri görme ve biraz da dilini tut! Ömrün yetecek mi sanıyorsun haklı olduğunu ispatlamaya? Hayır! *(Birden,*

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

1. **mizaç**: Huy, yaradılış, tabiat, karakter. **kemmiyet**: Nicelik. **vesile**: Sebep, bahane. **hadise**: Olay. **kronolojik**: Zaman bilimsel. **mâzi**: Geçmiş. **istikbal**: Gelecek. **tarassut**: Gözleme, gözetleme, dikkatle bakma. **yekpâre**: Bir parçadan oluşan, tek parça, bütün. **helezon**: Kıvrımlı, yılankavi biçim. **posa**: Suyu alınmış her tür yiyecek maddesinin artığı. **müşahhas**: Somut. **mücerret**: Soyut. **imbik**: Damıtmaya yarayan, damıtma işinde kullanılan araç, damıtıcı. **feci**: Acıklı, çok acıklı, yürekler acısı, trajik. **ukala**: Kendini akıllı ve bilgili sanan, bilgiçlik taslayan. **izah**: Açıklama. **bir nebze**: Kısa bir süre, bir an.

Yukarıda anlamları verilen kelimelerden uygun olanlarını aşağıda boş bırakılan yerlere yazarak paragrafı tamamlayınız.

………… yaşanılan önemli …… ………… ayrıntıya girmeden ana hatlarıyla birinci kişinin ağzından anlatıldığı yazılara otobiyografi dendiğini bu derste öğrendik. Eskiler bu türden yazılara tercüme-i hâl derlermiş. Ben de bu ………… bir otobiyografi kaleme almaya karar verdim. Ama tıpkı Necip Fazıl gibi salt dış görünüşü değil ………… yansıtan bir yazı kaleme almak istiyorum.

2. "*Asıl ruh hayatımı, ruhumun kafa kâğıdını resimlendirmek isterdim.*" sözünden ne anlıyorsunuz, açıklayınız. Siz kendi ruhunuzu resimlendiriyor olsaydınız hangi renkleri daha çok kullanırdınız?

3. Metinde yazarın "*feci bir ukalalık*" olarak gördüğü durum nedir, açıklayınız.

4. Yazar, halkın nüfus cüzdanı için kullandığı "kafa kâğıdı" ifadesini çok beğenmekte, bu ifadenin Türk yapısına uygun bir söyleyiş olduğunu düşünmektedir. Bundan hareketle,

a) Toplumların yaşantısının, geleneğinin dile yansıması ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

b) Yazarın böyle bir ifade kullanmasındaki esas neden, millî hassasiyetlerdir. Dilimizi yabancı etkilerden koruma noktasında bu milletin bir ferdi olarak sizlere hangi görevler düşmektedir? Görüşlerinizi örneklerle açıklayınız.

5. İnsan, kendi hayat hikâyesini yazerken mi daha nesnel davranır yoksa bir başkasının hayat hikâyesini yazarken mi? Görüşlerinizi gerekçesiyle birlikte yazınız.

7. Metinden alınan aşağıdaki cümlelerden bilgi içerenlere (B) hem bilgi hem yorum içeren cümlelere (Y) yazınız.

a) 24 Mayıs 1924 tarihinde Elazığ'a bağlı Harput'un Göllübağ'ında doğdu.	
b) Nurullah Ataç'ın dikkatini çektiyse de şiirde ısrarlı olmadı.	
c) Bu arada Ankara Hukuk Fakültesini bitirerek (1955-1960) kısa bir süre avukatlık yaptı.	
ç) Anadolu insanının sesi olmuş, bir dönem de adı Tercüman gazetesiyle özdeşleşmiştir.	
d) Ona göre İslâmiyet ve Türklük tarihte benzerine az rastlanır bir terkip vücuda getirmiştir.	

8. "biyografik roman, bilimsel biyografi, fiziki portre, monografi, portre, ruhsal portre"

Aşağıda boş bırakılan yerlere verilen kavramlardan uygun olanı yazınız.

Ünlü bir kişinin bütün şahsiyetini, hayatının tamamını, eserini, her yönüyle ele alan veya aynı detaylı bakış açısıyla herhangi bir konuyu ele alan yazılara "………………………" denir. Bilimsel anlayışa bağlı olarak söz konusu kişiye ait bilgiler, bir mantık silsilesi içerisinde, bölümler halinde verilip bütün bunlar eleştirel bir tutumla ele alınıp bilgi ve belgelerle desteklenmeye çalışılıyorsa bu tarz biyografilere "………………………………" denir. Biyografik veriler bir kurmacaya dönüştürülerek bir roman veya hikâye formatında veriliyorsa, diğer bir anlamda, önemli bir şahsiyet bir romanın, bir hikâyenin kahramanına dönüştürülerek anlatılıyorsa bu tarz eserlere de "……………………………" denmektedir. Bir yazarın, yakından tanısın ya da tanımasın değerli saydığı, etkilendiği, beğendiği kişilerin karakter özelliklerini, belirgin yanlarını, aralarında geçen ilginç olayları veya daha başka özelliklerini anlattığı kısa yazılara "…………………" denir. Portre ele alınan kişinin dış görünüşünden bahsediyorsa "………………………"dir. Karakter özelliklerinden, iç dünyadan bahseden portreler ise "………………………" dir.

9. Metinden hareketle aşağıdaki cümlelerdeki fiillerin özelliklerini tabloya (✓) işareti ile işaretleyiniz.

	Yapısına Göre			Çekimine (Zamanına) Göre	
	Basit	Türemiş	Birleşik	Basit	Birleşik
a) Karacadağ adlı halkevi dergisindeki faaliyetleriyle yörede tanındı.					
b) Tiyatro oyunculuğu yaşamına Yeşil Sahne'de amatör olarak sahneye çıkarak başlamıştı.					
c) Kendi kültürlerini koruyup Türk kalmayı başarmışlardı.					
ç) ... kültür alanında sömürgeleşmeye ve bir kültür ikiliğine yol açmıştır.					
d) Üç yaşındayken babasını kaybetti.					

Karekod Alanı

6. **Otobiyografi:** Kişinin kendi hayat hikâyesini kısa olarak kaleme aldığı yazılara denir. Eskilerin tercüme-i hâl dedikleri bu yazıların en önemli özelliği, tanıtım amaçlı oluşudur. Yazarın kendi hayatını merkeze aldığı romanlara da **otobiyografik roman** denir. Okuduğunuz metin Cumhuriyet Dönemi'nin önemli sanatçılarından olan Necip Fazıl Kısakürek'e ait "Kafa Kâğıdı" adlı eserden alınmıştır.

Metinde anlatıcı kaçıncı kişidir, metinden örneklerle açıklayınız. Metinde kullanılan anlatıcının otobiyografi türü ile ilişkisini değerlendiriniz.

7. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirleyiniz.

8. Metinden alınan aşağıdaki cümlelerdeki fiillerin kip ve şahıs özelliklerini tabloya yazınız.

	Kip	Şahıs
a) Halkın "nüfus kâğıdı" veya "hüviyet cüzdanı"na kondurduğu bu tabiri çok severim.		
b) Misk gibi bir Türkçe ve Türk mizacı tütüyor ondan.		
c) Ne zaman, nerede ve nasıl dünyaya gelmişim.		
ç) Ve varlıkla yokluğun destanı gibi, her şeyin bir gelip bir gittiği bu âlemde, hiçbir şeyin mutlak mânada kaybolmadığına ve gitmiş, gelen ve gelecek her şeyin her birine mahsus bir hayatı olduğuna şahitlik etmektedir.		
d) Üstelik bu bir nebzecik bahsi ayrı bir takdim şeklinde vermiyorum da eserime onunla başlıyorum.		

7. ÜNİTE: Biyografi/Otobiyografi

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Otobiyografi Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.4. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar. A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler. A.4. 6. Metnin görsel unsurlarla ilişkisini belirler. A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.4. 8. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder. A.4. 10. Metinde yazarın bakış açısını belirler. A.4. 11. Metinde fikrî, felsefi veya siyasi akım, gelenek veya anlayışların yansımalarını değerlendirir. A.4. 12. Metni yorumlar. A.4. 13. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız.***

KAFA KÂĞIDI

(…)

Halkın "nüfus kâğıdı" veya "hüviyet cüzdanı"na kondurduğu bu tabiri çok severim. Misk gibi bir Türkçe ve Türk mizacı tütüyor ondan...

Benim de kafa kâğıdıma ait hayat hikâyem bazı eserlerimde gereğince yazılı olsa da bu kadarı yetersiz... Onlar kalın ve dış çizgilerden ibaret... Ne zaman, nerede ve nasıl dünyaya gelmişim; soyum sopum, büyüme, gelişme, yetişme şekillerim, dış görünüşleriyle tuttuğum yollar ve büründüğüm oluşlar, hattâ bir gün nerede, ne zaman ve nasıl öleceğim... Bütün bunlar madde, kemmiyet, kabuk ve zarf misali şeyler... Ve gözümde fazla değer sahibi değil…

Asıl ruh hayatımı, ruhumun kafa kâğıdını resimlendirmek isterdim.

İşte bu ölçüyle ruh hayatımı mümkün olduğu kadar vesileler sarmaşığından ayıklamak, onu hâdiselerin ardından önüne geçirmek, birinci plana almak ve olup bitenleri zamana karşılık mekân diye kullanmak gibi bir işe davranmış bulunuyorum.

Dünyaya gelişimden 78 yıl sonra bugünkü hâlime ait birkaç çizgiyle başlayarak kaleme aldığım bu eser, böylece (kronolojik) sırayı da bir ân için ters-yüz ederken, bana, hal, mâzi ve hatta istikbal arası elverişli bir tarassut noktası hizmetini görmekte... Ve varlıkla yokluğun destanı gibi, her şeyin bir gelip bir gittiği bu âlemde, hiçbir şeyin mutlak manada kaybolmadığına ve gitmiş, gelen ve gelecek her şeyin her birine mahsus bir hayatı olduğuna şahitlik etmektedir.

Kopukluk ve kesiklik içinde yekparelik ve bütünlük; bütünlük içinde de kopukluk ve kesikliğin şarkısını söyleyen zaman, (kadans) dedikleri ahenk helezonuna, vak'aların posasını değil de ruhunu yerleştirmek işinden başka sanat tanımaz ve daima kaba müşahhasların üstündeki ince mücerretlerin laboratuvarında en hassas imbiklerden süzülmek ister. Öyleyse romanda ruhi hareket, havanında maddelerin kabuk tarafını döven bir kimyacı olmak yerine "öz" arayıcısı bir simyacı olmayı gerektirir. Hayat filminden bir yansıma olan roman da bu filmin gerçek çeviricisi zamanın sırlarını ancak bu yoldan kapmaya çalışmanın işi olarak meydana çıkar.

Bu noktaya dek karaladığım satırlar bana feci bir ukalalık görünüyor. Eserini vereceksen ver; onun ne ve nasıl olduğunu izaha yeltenme!.. Doğrudan doğruya eserinle meydana çık ve tesirinle kendini göster! Eğer bal, onu yapan arının tarifesine muhtaç olsaydı, yenir yutulur bir nesne olmaktan çıkardı.

Doğrudur. Ama bu doğru da tarife muhtaç... Bu sebepledir ki, his ve lezzet plânına geçmeden ahçılık sanatından bir nebzecik bahsetmeyi uygun görüyor ve balını anlatmaya kalkan ukala arının vaziyetine düşmekten korkmuyorum. Üstelik bu bir nebzecik bahsi ayrı bir takdim şeklinde vermiyorum da eserime onunla başlıyorum.

Necip Fazıl Kısakürek, *Kafa Kâğıdı*, Büyük Doğu Yayıncılık, İstanbul, 2013.

1. Metinden alınan aşağıdaki ifadelerle anlatılmak isteneni kısaca açıklayınız.

a) "şiirde ısrarlı olmamak"

b) "Anadolu insanının sesi olmak"

c) "adı Tercüman gazetesiyle özdeşleşmek"

2. Metne göre Ahmet Kabaklı'nın savunduğu görüş nedir? Siz bu görüşe katılıyor musunuz, düşüncelerinizi gerekçesiyle birlikte açıklayınız.

3. Metne göre Türk kültürünün yakın zamana kadar özgünlüğünü korumasının sebebi nedir?

4. **Biyografi (hayat hikâyesi)** tanınmış kişilerin hayatlarının, başarılarının, deneyimlerinin, hizmetlerinin, eserlerinin nesnel ve yalın bir dille anlatıldığı inceleme yazılarıdır. Mehmet Kaplan'ın "Tevfik Fikret Devir-Şahsiyet-Eser", Şevket Süreyya Aydemir'in "Tek Adam", Behçet Necatigil'in "Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü" Mithat Cemal Kuntay'ın, "İstiklâl Şairi Mehmed Âkif", Yusuf Ziya Ortaç'ın, "Portreler" adlı eserleri bu türün seçkin örneklerindendir. Oğuz Atay'ın "Bir Bilim Adamının Romanı" ve Ayşe Kulin'in "Adı Aylin" adlı eserleri de roman ile biyografi türlerinin başarılı bir karışımıdır.

Metinden ve yukarıdaki bilgilerden hareketle Ahmet Kabaklı'nın biyografisinin yazılmasını doğru buluyor musunuz? Niçin?

5. Ahmet Kabaklı'nın başarılı bir edebiyatçı olmasını neye bağlıyorsunuz, metinden hareketle açıklayınız.

6. Biyografi türünün metnin üslubunu nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

9.

Düzeltme işaretinin kullanılacağı yerler Türk Dil Kurumunca aşağıda gösterilmiştir:

1. Yazılışları bir, anlamları ve söylenişleri ayrı olan kelimeleri ayırt etmek için okunuşları uzun olan ünlülerin üzerine konur: adem (yokluk), âdem (insan); adet (sayı), âdet (gelenek, alışkanlık) vb.

2. Arapça ve Farsçadan dilimize giren birtakım kelimelerle özel adlarda bulunan ince g, k ünsüzlerinden sonra gelen a ve u ünlüleri üzerine konur: dergâh, gâvur, karargâh, tezgâh, yadigâr, vb. Kişi ve yer adlarında ince l ünsüzünden sonra gelen a ve u ünlüleri de düzeltme işareti ile yazılır: Halûk, Lâle; Elâzığ vb.

3. Nispet ekinin, belirtme durumu ve iyelik ekiyle karışmasını önlemek için kullanılır: (Türk) askeri ve askerî (okul), (İslam) dini ve dinî (bilgiler) vb.

Nispet eki alan kelimelere Türkçe ekler getirildiğinde düzeltme işareti olduğu gibi kalır: millîleştirmek, millîlik, resmîleştirmek, resmîlik vb.

http://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/duzeltme-isareti/

Okuduğunuz metinde düzeltme işareti kullanılan bazı sözcükler aşağıda verilmiştir. Boş bırakılan yere düzeltme işaretinin hangi görevde kullanıldığını gösteren numarayı yazınız.

…	a) kâğıdı
…	b) hikâyem
…	c) hattâ
…	ç) hâl

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

7. ÜNİTE: Biyografi/Otobiyagrafi

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Biyografi Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.4. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar. A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.4. 8. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder. A.4. 12. Metni yorumlar. A.4. 14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar. A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıdaki biyografiyi okuyarak soruları cevaplayınız.***

AHMET KABAKLI

24 Mayıs 1924 tarihinde Elazığ'a bağlı Harput'un Göllübağ'ında doğdu. Babası, Harput Sarayhatun (Sâre Hatun) Camii'nde müezzinlik yapan Ömer Efendi, annesi Münire Hanım'dır. Çocukluğu Harput'ta geçti. Üç yaşındayken babasını kaybetti. Elazığ Numune Mektebini ve aynı binada açılan ortaokulu bitirdi. Elazığ Lisesinden mezun oldu (1944). İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunu ve Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi (1948). İlk görev yeri olan Diyarbakır Lisesindeki çalışmaları ve Karacadağ adlı halkevi dergisindeki faaliyetleriyle yörede tanındı. Askerliğini Manisa'da tamamladıktan sonra Aydın Ticaret Lisesine edebiyat öğretmeni olarak tayin edildi (1951). Maarif Vekâleti tarafından gönderildiği Paris'teki bir yıllık staj sonunda Çapa Eğitim Enstitüsünde ve Yüksek Öğretmen Okulunda öğretim görevine devam etti. Bu arada Ankara Hukuk Fakültesini bitirerek (1955-1960) kısa bir süre avukatlık yaptı. Emekli olduktan (1974) sonra Türk Mûsikisi Devlet Konservatuvarında edebiyat dersleri verdi.

Yazı hayatına şiirle başlayan Ahmet Kabaklı'nın, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulundaki öğrenciliği sırasında Abdülbaki Gölpınarlı'yı Yûnus Emre hakkındaki bazı görüşleri dolayısıyla eleştirdiği ilk yazısı Son Saat gazetesinde yayımlandı (20 Kasım 1946). 1947 Mart'ından itibaren Nurettin Topçu'nun çıkardığı Hareket dergisinde "Ayın Hercümerci" başlığı altında eleştiri yazıları yazdı. Bizim Türkiye dergisinde siyasî hiciv ve tahlilleri, Hisar ve İstanbul gibi dergilerde şiir, deneme ve eleştirileri yayımlandı; bir şiiriyle Nurullah Ataç'ın dikkatini çektiyse de şiirde ısrarlı olmadı. Tercüman gazetesinin açtığı fıkra yarışmasını kazanınca (1956) derece alan diğer iki yarışmacıyla önce münâvebeli, 1957-1961 arası aralıklı, bu tarihten sonra da sürekli olarak "Gün Işığında" başlığıyla günlük yazılar yazdı. 3 Ekim 1986'da Tercüman'dan ayrılarak kısa ömürlü bir gazete olan Yeni Haber'de yazmaya başladıysa da Şubat 1988'de eski gazetesine döndü. Kapanmasından bir süre önce Tercüman'dan ayrılıp (Mart 1991) Türkiye gazetesine geçen Kabaklı 19 Kasım 2000 tarihine kadar bu gazetede yazılar yazdı.

Ahmet Kabaklı, edebiyat faaliyetlerini daha çok 1970 yılında kurucuları arasında yer aldığı ve başkanlığını yaptığı Türkiye Edebiyat Cemiyeti bünyesinde yürüttü. Bu cemiyetin yayın organı olarak Ocak 1972'de Türk Edebiyatı dergisini çıkarmaya başladı. 1978 yılında da Türk Edebiyatı Vakfı'nın kurulmasına öncülük etti ve ömrünün sonuna kadar bu vakfın başkanlığında bulundu. Çok sayıda ödül kazanan ve 1996'da gönüllü kuruluşlarca "şeyhülmuharrirîn" ilân edilen Kabaklı 8 Şubat 2001'de İstanbul'da öldü ve Eyüp'te toprağa verildi. Türk Edebiyatı dergisinin, ölümünden sonra çıkan sayısı (Mart-Nisan 2001, sy. 329-330) Ahmet Kabaklı ile ilgili yazılara ayrıldı.

Ahmet Kabaklı gazete yazılarında polemikçi üslûbuyla öne çıkmış, millî kültürü ve mânevî değerleri savunarak Anadolu insanının sesi olmuş, bir dönem de adı Tercüman gazetesiyle özdeşleşmiştir. Tarihte ve kültürde devamlılık fikrini savunan Kabaklı hânedanlar ve rejimler değişse de devletimizin tek olduğu, Osmanlı Devleti'nin "devlet-i ebed-müddet" idealinin kendisinden önceki Türk devletlerini ve Türkiye Cumhuriyeti'ni de içine aldığı düşüncesindedir. Ona göre İslâmiyet ve Türklük tarihte benzerine az rastlanır bir terkip vücuda getirmiştir; bu terkibin taşıdığı zenginliklerden bugün de istifade edilmesi gerekir. Türkler çeşitli kültürlerle temas ederek bugüne kadar gelmiş, ancak kendi kültürlerini koruyup Türk kalmayı başarmışlardı. Dünyaya hâkim bir ruh ve fetih zihniyetiyle bakan eski Türkler, diğer kültürlerden sadece gerekli ve faydalı gördüklerini alarak bunlara kendi damgalarını vurdukları için Türk kültürü yakın zamanlara kadar orijinalliğini korumuştur. Tanzimat'tan sonra bu ruhun kaybedilerek Avrupa kültürlerine aşağılık duygusuyla yaklaşılması yabancılaşmaya, kültür alanında sömürgeleşmeye ve bir kültür ikiliğine yol açmıştır.

Eserleri: Kabaklı'nın hepsi de İstanbul'da yayımlanmış çok sayıda eseri bulunmaktadır.

Edebiyat Tarihi: "Türk Edebiyatı" (I, 1965; II-III, 1966; çok sayıda baskısı yapılan eserin 9. baskısı [1991] beş cilt olarak yayımlanmış, IV. cilt şiire, V. cilt hikâye ve romana ayrılmıştır).

KİŞİSEL BİLGİLER		FOTOĞRAF
Adı Soyadı		
Doğum Yeri ve Tarihi		
Adresi		
Telefon		
E-Posta		
Medeni Hâli		
Askerlik Durumu		
Engellilik Durumu		
Toplam İş Deneyimi		

EĞİTİM	
Lise	
Üniversite	
Yüksek Lisans	

İŞ TECRÜBESİ	
Süre	*Çalışılan İş Yeri*

SERTİFİKALAR

REFERANSLAR	

DİĞER

7. ÜNİTE: Biyografi/Otobiyagrafi

Konu	Öz Geçmiş/ CV, Portre Yazma	40 +40dk.
Kazanımlar	B.1. Farklı türlerde metinler yazar. B.2. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler. B.3. Yazma konusuyla ilgili hazırlık yapar. B.4. Yazacağı metni planlar. B.5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar. B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar. B.7. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklere dikkat ederek yazar. B.8. Farklı cümle yapılarını ve türlerini kullanır. B.9. Görsel ve işitsel unsurları doğru ve etkili kullanır. B.10. Yazdığı metni gözden geçirir. B.11. Ürettiği ve paylaştığı metinlerin sorumluluğunu üstlenir. B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.	

Yönerge ***Aşağıdaki metni okuyunuz. Soruları cevaplayınız.***
(Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

ZİYA GÖKALP

(...)

Ömrümde bu kadar yalnız kaldığımı bilmiyorum. İçeride upuzun bir masa vardı. Başında da, yuvarlak yüzlü, pos bıyıklı, kravatının düğümü gerdanı altında kaybolmuş, yarı dalgın, yarı utangaç bir adam…

Terbiyeli bir temennahla masanın öbür ucuna iliştim. Ara sıra ürkek gözlerle birbirimize bakıp susuyorduk. Başımızda fes, boynumuzda kolalı yaka ve kapalı bir salonda, temmuz… Kolay mı?

(…)

Onu, mütarekede tevkif edeceklerdi. Dostları “Kaç!” dediler. Güldü ve sustu. Ertesi sabah, Bekirağa Bölüğü’ne hapsettiler. Haftada iki gün ziyaretine giderdim. Demir karyolasının bir ucuna o otururdu, bir ucuna ben…

Asılmaktan kurtulup da Malta’ya sürüldüğü gün, ne cebinde on parası vardı, ne evinde… Dostu Cafer Dikmen, rıhtımdan kalkmak üzere çarkları işleyen gemiye, nefes nefese bir kaç yüz lira yetiştirebilmişti ancak.

Bu on parasız adamın, on dakikada milyoner olacak güçte bir politikacı olduğuna bugün inanabilir misiniz?

1. Yukarıdaki metinde Ziya Gökalp’in fiziksel ve ruhsal portresi yapılmıştır. Siz de bu derste öğrendiklerinizden yola çıkarak seçeceğiniz bir kişinin fiziksel ve ruhsal portresini yapınız. Metninizi kontrol ettikten sonra arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Yönerge ***Aşağıdaki metni okuyunuz, soruları cevaplayınız.***

ÖZ GEÇMİŞ

Genellikle iş başvurularında istenen özgeçmiş, cv ile birlikte sunulur. Öz geçmiş; kişilerin kendilerini, eğitim durumlarını, kabiliyetlerini, yeteneklerini, iş gücü ve tecrübelerini ortaya koyan bir belgedir. Bu itibarla insanın o güne kadar elde ettiği becerilerin özeti gibidir. Fazla uzun tutulmamasına dikkat edilir. Kişinin hayat hikâyesinin özeti niteliğindedir. Genellikle iş başvurularında dilekçenin eki olarak sunulur.

Öz geçmiş, cv ile karıştırılır; oysa "cv"ler iş deneyimi listeleridir. Bir cv (curriculum vitae) daha çok akademik ve bilimsel birimlere başvurmak için tercih edilir. Akademik geçmiş, yapılan araştırmalar, tamamlanan ve hâlihazırda devam eden projeler hakkında daha detaylı ve uzun bir bilgi sunulur. Tek sayfa kuralı yoktur. Anlatılması gerekenler mümkün olduğunca detaylı anlatılmalıdır. Hâlbuki öz geçmişlerde, mümkün olduğunca kısa ve öz bilgiler sunulur. Kişinin yetenekleri, vasıfları, deneyimleri, akademik öz geçmişi vb. tek bir sayfada sunulmaya çalışılır.

Öz geçmişi yazmaya başlamadan önce bir ön çalışma yapılması gerekir. Öz geçmişlerde işle ilgili beceri ve yeteneklerin ön plana çıkartılması son derece önemlidir. Dilin düzgün, anlaşılır olması kadar özgeçmişlerde kâğıt düzenine, yazım kurallarına, noktalama işaretlerinin doğru kullanımına uygun davranılmalıdır.

Sayfa düzeni, satır aralıkları, başlıklar, öne çıkartılmak istenen bölümler belirli bir biçim taşımalı ve bu biçim baştan sona uygulanmalıdır. Yazıda ciddiyet bakımından süslü karakterlerin kullanılmaması gerekir.

Her öz geçmişte bulunması gereken ana başlıkları şöyle sıralamak mümkündür: Ad, soyadı doğum yeri ve tarihi, adres ve telefon, eğitim durumu, yabancı dil ve seviyesi hobiler ve iş hayatı dışındaki faaliyetler, katıldığı sertifika programları veya kurslar, iş deneyimi, medeni durum ve diğer kişisel bilgiler.

Türk Dili-Dil ve Anlatım, Dr. AhmetKayaSandık, Palet Yayınları, Konya, 2016.

2. Metne göre öz geçmiş ve cv arasındaki fark nedir, açıklayınız.

3. Öz geçmiş yazarken yazım ve noktalama kurallarına uymanın önemini nasıl açıklarsınız?

3. Yönerge ***Edindiğiniz bilgilerden hareketle öz geçmişinizi ana hatlarıyla aşağıda boş bırakılan bölüme yazınız, bir sonraki sayfada yer alan tabloyu doldurunuz. (Tabloyu doldururken gelecekte hayatınızla ilgili hayallerinizin gerçekleştiğini varsayabilirsiniz.)***

ÖN YAZI (Öz geçmişinizi ana hatlarıyla bu kısma yazınız.)

NOT: Salih Bozok (1881, Selanik- 25 Nisan 1941, İstanbul), Türk asker ve siyasetçi. Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluk arkadaşıydı ve daha sonra yaverliğini yaptı. Atatürk'e en yakın kişi olarak bilinir.

1. "icraat" ve "tatbik etmek" sözcüklerini metindeki anlamlarından hareketle birer cümle içinde kullanınız.

2.

MEKTUP

Mektup; kişiler, kurumlar ve kuruluşlar arasında haberleşme amacıyla yazılan yazılardır. Mektup, yazının bulunmasıyla birlikte kullanılmaya başlanan en eski iletişim araçlarındandır. Bulunabilen en eski mektup örnekleri Mısır firavunlarına ve Hititlere aittir. İslamiyet'i yaymak amacıyla Hz. Muhammed'in Mısır, Habeşistan ve Bizans hükümdarlarına gönderdiği mektuplar türün bilinen örneklerindendir. Rönesans'tan sonra Avrupa'da mektup türü büyük gelişme göstermiş; Jean Jacques Rousseau (Jan Jak Ruso), Voltaire (Volter) gibi yazarlar bu türde eserler vermişlerdir.

Yazılış amaçlarına göre mektuplar dörde ayrılır:

1. **Özel Mektup:** Kişinin yakınlarına ve tanıdıklarına içten ve samimi bir dille yazdığı mektuptur.
2. **Edebî Mektup:** Sanatçıların ve düşünürlerin yazdığı sanat ve düşünce derinliği taşıyan mek tuplardır.
3. **Resmî Mektup:** Kamu kurum, kuruluşları arasında ya da bireylerle bu kurum ve kuruluşlar arasında yazılan mektuplardır.
4. **İş Mektubu:** Ticaret, sanayi alanlarında veya bireylerle iş yerleri arasında yazılan mektuplardır.

a) Yukarıdaki açıklamalardan hareketle Atatürk'ün Salih Bozok'a yazdığı mektubu hangi türe dâhil edebiliriz? Gerekçesiyle yazınız.

b) Bu mektup "makamlar arasında yazılan bir mektup" olsaydı mektubun "SALİH BOZOK'A" yazan kısmında ne yazmalıydı?

c) Bu mektup "makamlar arasında yazılan bir mektup" olsaydı mektubun son cümlesi nasıl biterdi? Yazınız.

8. a) "*Bilirsin ben, askerliğin her şeyden ziyade sanatkârlığını severim.*" cümlesinde Atatürk, askerlik ile sanat arasında sizce nasıl bir ilgi kurmuş olabilir?

b) Sizce Atatürk'ün "*Fakat biz vatana borçlu olduğumuz fedakârlık derecesini düşündükçe bugüne kadar yapılan hizmeti pek küçük buluyoruz.*" cümlelerinde bahsettiği borç ne olabilir?

c) Yukarıdaki benzetmenin ve Atatürk'e has anlatımın, mektubun üslubuna etkisini değerlendiriniz. Siz olsaydınız hangi anlatım tekniğini kullanırdınız?

9. Atatürk'ün: "*Arkadaşlarıma dedim ki: 'Vatan mutlaka selamet bulacak, millet mutlaka mesut olacaktır.' Çünkü kendi selametini, kendi saadetini memleketin ve milletin saadet ve selameti için feda edebilen vatan evlâtları çoktur.*" sözlerinden hareketle Atatürk'ün kişilik özellikleri hakkında neler söylenebilir?

10. "*Vatan mutlaka selamet bulacak, millet mutlaka mesut olacaktır.*" cümlesindeki fiilleri bulunuz. Fiillerin yapısına göre nasıl fiiller olduğunu yazınız.

11. "*Fakat zaman, saf ve nezih dimağlardan doğan fikri hakikatleri- kabulünden çekinilse dahi- tatbik ettirir.*" cümlesinde kısa çizgiler hangi amaçla kullanılmıştır. Atatürk, bu işaretin yerine hangi noktalama işaretini de kullanabilirdi?

Karekod Alanı

3. a) Yukarıdaki mektupta yer alan "*Tarih, hitap, nezaket ifadesi, imza ve adres*" bölümlerini aşağıya yazınız.

Tarih	
Hitap	
Nezaket İfadesi	
İmza ve Adres	

b) 20 yıl sonra olmak istediğiniz konumu ve yeri düşünüp bir meslektaşınıza mektup yazdığınızı varsayarak "tarih, hitap, nezaket ifadesi, imza ve adres" bölümlerini aşağıya yazınız.

Tarih	
Hitap	
Nezaket İfadesi	
İmza ve Adres	

4. Atatürk'ün Salih Bozok'a yazdığı mektup beş paragraftan oluşmaktadır. Mektubun içeriğini belirleyebilmek için her paragrafta ne anlatıldığını bir cümleyle yazınız.

1. paragraf	
2. paragraf	
3. paragraf	
4. paragraf	
5. paragraf	

5. Metnin ana düşüncesini yazınız.

6. "*Resmî mektuplarda, bilgi içeren nesnel cümleler vardır. Özel mektuplarda ise bilgi içeren cümleler olabileceği gibi öznel, yoruma açık ifadeler de kullanılabilir.*" Buna göre okuduğunuz mektupta bilgi ve yorum cümlelerine bir örnek veriniz

7. "*Bu güzel kalpli, kahraman bakışlı arkadaşlarımın, bu küçük rütbeli fakat düşmanı titreten büyük kumandanların samimi nazarlarında vatan için ölmek iştiyakını okuyorum.*" ifadesindeki altı çizili bölümle anlatılmak istenen nedir?

8. ÜNİTE: Mektup/E-Posta

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Özel Mektup Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.4. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar. A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler. A.4. 6. Metnin görsel unsurlarla ilişkisini belirler. A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.4. 8. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder. A.4. 12. Metni yorumlar. A.4. 14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar. A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıdaki mektubu okuyarak soruları cevaplayınız. (Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)***

SALİH BOZOK'A

Ayn-ı Mansur Karargâhından,
25-26 Nisan 1328 (1912) gece saat 6.

Mektuplarınızda, gazetelerde bize ait hislerinizi tasvir eden satırları okuduğum zamanlar kalbimin pek derin hislerle çarptığını duyuyorum. Birkaç kardeşinizin Akdeniz'i aşarak, çöllerde uzun mesafeler alarak, donanmasına dayanan düşmanın karşısına çıkması ve buradaki vatandaşları kucaklayarak düşmanı sahile hapsetmesi şüphesiz sizi memnun eder. Fakat biz vatana borçlu olduğumuz fedakârlık derecesini düşündükçe bugüne kadar yapılan hizmeti pek küçük buluyoruz.

Bilirsin ben, askerliğin her şeyden ziyade sanatkârlığını severim. Burada sanatın bütün icraatını tatbik edecek kadar zamana ve bu zamanın doğuracağı vesait ve vesilelere malik olunursa işte o zaman milletin arzusuna uygun bir hizmet yapmış olacağız.

Ah Salih, Allah bilir, hayatımın bugününe kadar orduya faydalı bir uzuv olabilmekten başka vicdani bir emel edinmedim. Çünkü vatanın muhafazası, milletin saadeti için her şeyden evvel ordumuzun, eski Türk ordusu olduğunu dünyaya bir daha ispat lüzumuna çoktan kani idim. Bu kanaate ait emellerimin şiddeti ihtimal beni pek ziyade ifratperver göstermişti. Fakat zaman, saf ve nezih dimağlardan doğan fikri hakikatleri- kabulünden çekinilse dahi- tatbik ettirir.

Bu gece Derne kuvvetlerimizin bütün kumandanları ve zabitleriyle bir müsamere yapmıştık. Bu satırları çadırıma dönüşümde yazıyorum. Bu güzel kalpli, kahraman bakışlı arkadaşlarımın, bu küçük rütbeli fakat düşmanı titreten büyük kumandanların samimi nazarlarında vatan için ölmek iştiyakını okuyorum.

Bu okuyuş, dimağımda sizin, bütün Makedonya muhitinde tanıdığım arkadaşların, bütün ordumuzun kahraman evlatlarının hatırasını canlandırdı. Kalbimde büyük bir sevinç ve gurur hasıl oldu. Arkadaşlarıma dedim ki: "Vatan mutlaka selamet bulacak, millet mutlaka mesut olacaktır." Çünkü kendi selametini, kendi saadetini memleketin ve milletin saadet ve selameti için feda edebilen vatan evlâtları çoktur.

Cümlenize selam ederim, kardeşim.

Derne Osmanlı Kuvvetleri Kumandanı
M. Kemal

Türk Dili Dergisi, Mektup Özel Sayısı, Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara, 1974.

Kelime Dağarcığı:
dimağ: Beyin, zihin. **icraat**: Yapılan işler, çalışmalar, uygulamalar. **ifratperver**: Aşırılığı seven, aşırılığa kaçan. **iştiyak**: Güçlü istek, arzu. Göreceği gelme, özleme. **nezih**: Temiz, temiz ahlaklı. **tatbik etmek**: Uygulamak. **vesait**: Araçlar, vasıtalar. **vesile**: Sebep. **bahane**. Elverişli durum, fırsat.

8. ÜNİTE: Mektup/E-Posta

Konu	Cumuriyet Dönemi'nden Bir Edebî Mektup Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.4. 8. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.4. 10. Metinde yazarın bakış açısını belirler. A.4. 11. Metinde fikrî, felsefi veya siyasi akım, gelenek veya anlayışların yansımalarını değerlendirir. A.4. 13. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.4. 14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar. A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıdaki mektubu okuyunuz. Soruları cevaplayınız. (Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)***

CEMİL MERİÇ'TEN ATTİLÂ İLHAN'A

Sevgili İlhan

Her kitap, meçhule yollanan bir mektup, meçhule yani adresi olmayana. Bazen bir S.O.S., bazen bir aşk mektubu, bazen yıldızlara atılan kement, fakat daima bir çoğalmak, bir yalnızlıktan kurtulmak arzusu. Sanat, bu manada, yeni bir dünya yaratmak cehdidir, daha doğrusu Tanrı'nın murdar, rezil, pespaye dünyasını dostlarla doldurmak cehdi. Önce. "Hangi Sol"unuzu okudum. İbareler bıçak darbeleri gibi saplandı şuuruma.

İntibalarımı mektuplaştırdım. Mektup, yıllarca çekmecemde çile doldurduktan sonra idam edildi sonra. "Hangi Batı" ile tanıştım. Çok sevdim kitabınızı. Kendi acılarım, kendi inkisarlarım, kendi ümitlerim dile gelmişti. Bu defa daha az çekingen davrandım: ihtisaslarımı makaleleştirdim. Yazım, bir sohbete davetti, bir sohbete davet daha doğrusu bir nevi sevgi taarruzu. Aylarca cevap bekledim... Sonra, "Bıçağın Ucu"nu okudum.

Sonra, "Kurtlar Sofrası"m. Yaşadığımdan haberdar değil miydiniz acaba. Oysa düşüncelerimiz arasında büyük yakınlıklar vardı. Ve bütün uçarılığınıza, dil konusundaki aşırı tutumunuza rağmen yazılarını beğenerek okuduğum birkaç Türk yazarından biriydiniz.

"Hangi Batı", Türk Edebiyatı'nda yayınlanmıştı, değiştirmeden kitabıma aldım. Hisar, Türk Edebiyatı, Hareket, yazılarıma sayfalarını açmak nezaketini gösteren üç dergi. Her üçünde de Fildişi Kule'mdeyim. Aramızdaki ortak bağ, tahammül ve tesamuh. 64'te Hind Edebiyatı'nı yayınladım (Dönem yay.). Okuyucusunu bulamayan bedbaht bir kitap. İrreel bir Hind ve rüyada görülen bir edebiyat. Bir kelimeyle, kendi vecdimi, kendi rüyalarımı armağan ettim Hind'e. Sonra, Saint Simon'u yazdım (Çan yay.). Nihayet, Bu Ülke ve Umrandan Uygarlığa (Ötüken yay.) Bu mustarip, bu bedbaht. Bu kasvetli yazıları ganglarından sıyıracak ve ihtiyar Rabelais'nin dediği gibi kemiği kırıp iliği bulacak üç-beş (?) dost zekâdan birisisiniz. Daha yakından tanışmak arzusuyla ve gözlerinden öperek.

Cemil MERİÇ
18. 06. 1974

Edebiyat Dünyasından Attilâ İlhan'a Mektuplar, (Derleyen: Belgin Sarmaşık) Otopsi Yayınevi, İstanbul, 2001.

Kelime Dağarcığı:
ceht: Çaba, çabalama. **fil dişi kule**: Kendini toplumdan soyutlayan insanın, kendi içinde oluşturduğu dünya. **gang**: Bir maden cevherini, bir değerli taşı saran değersiz madde. **ihtisas**: 1. Duygu, duygulanma. 2. Uzmanlık, uzmanlaşma. **inkisar**: Kırılma, gücenme. **intiba**: İzlenim. **irreel**: Gerçek dışı. **meçhul**: Bilinmeyen, bilinmedik. **murdar**: Kirli, pis. **mustarip**: Istırap ve acı çeken. **pespaye**: Alçak, soysuz, aşağılık. **tahammül**: İnsanın kötü, güç durumlara karşı koyabilme gücü, kaldırma, katlanma. **tesamuh**: Canlı.

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

Özel Mektup

Özel mektuplar arkadaş, dost ve akrabalar arasında samimi duygu ve düşünceler barındırır; günlük dille ve uygun bir hitapla yazılır. Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri bulunur. Sağ üst köşeye tarih, sağ alt köşeye isim yazılır.

Hikâye, roman, şiir gibi türlerde mektup bir anlatım biçimi/tekniği olarak da kullanılabilir. Örneğin Oğuz Atay'ın "Babama Mektup" adlı hikâyesinde, Halide Edip Adıvar'ın "Handan"'adlı romanında, Kemalletin Kamu'nun "İzmir Yollarında" adlı şiirinde mektup, bir anlatım biçimi/tekniği olarak kullanılmıştır.

Açık Mektup

Herhangi bir düşünceyi, görüşü açıklamak, bir tezi savunmak için bir devlet yetkilisine ya da halka hitaben, bir kişi ya da kurum tarafından yazılan, gazete, dergi aracılığı ile yayımlanan mektuplardır.

Açık mektubun türü; makale, fıkra, inceleme yazılarından birine uygun olabilir.

1. Mektup türünün tarihî gelişimi ve yukarıdaki mektuptan hareketle mektup türünün geleceği için neler söyleyebilirsiniz?

2. Mektupta "*Her kitap, meçhule yollanan bir mektup, meçhule yani adresi olmayana. Bazen bir S.O.S., bazen bir aşk mektubu, bazen yıldızlara atılan kement, fakat daima bir çoğalmak, bir yalnızlıktan kurtulmak arzusu.*" şeklinde öznel ifadelere bolca yer verilmiş.

   a) Bu ifadeler ile Cemil Meriç'in sanatçı kişiliği arasında bir bağ olup olmadığını gerekçesiyle yazınız.

   b) "*Her kitap, meçhule yollanan bir mektup…*" ifadesinden hareketle mektup türünde roman ya da başka olay çevresinde gelişen bir sanat eserinin yazılıp yazılamayacağı hakkındaki bilgi ve görüşlerinizi gerekçesiyle yazınız.

3. Okuduğunuz mektupta kullanılan anlatım biçimlerini tespit ediniz.

4. Okuduğunuz mektuptan öznel yargıların yer aldığı cümlelere bir örnek veriniz.

5. a) Mektuptaki benzetmeler mektubun üslubunu nasıl etkilemiştir?

b) "*Bu kasvetli yazıları ganglarından sıyıracak ve ihtiyar Rabelais'nin dediği gibi kemiği kırıp iliği bulacak üç-beş (?) dost zekâdan birisisiniz.*" şeklinde bir Fransız yazarın sözü kullanılmış. Bu anlatım tekniğinin adını ve bunun yerine hangi tekniğinin kullanılabileceğini yazınız.

6. a) Cemil Meriç'ten Attilâ İlhan'a yazılmış olan yukarıdaki mektup edebî mektuptur. Bu mektubu özel mektuptan ayıran özellikleri metinden hareketle yazınız.

b) Mektuptan alacağınız örnek cümlelerle Cemil Meriç'in Attila İlhan'ın eserleriyle ilgili düşüncelerini yazınız.

7. Mektubu anlamakta zorlandınız mı? Niçin?

8. Mektupta kullanılan dili göz önünde bulundurarak "*İbareler bıçak darbeleri gibi saplandı şuuruma.*" ifadesini değerlendiriniz.

9. Sosyal, siyasi ya da kültürel bir konuda yetkililere söyleyecek bir sözünüz olsaydı bunu nasıl bir yolla muhataplarına ulaştırırdınız?

10. "*Kendi acılarım, kendi inkisarlarım, kendi ümitlerim dile gelmişti.*" cümlesindeki virgülün görevini yazınız. Siz de okuduğunuz metinden virgülün sıralı cümleleri ayırmak için kullanıldığı bir cümle örneği yazınız.

11. "*64'de Hind Edebiyatı'nı yayınladım.*" cümlesindeki imla yanlışını bularak cümlenin doğrusunu yazınız.

Karekod Alanı

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

8. ÜNİTE: Mektup/E-Posta

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden İki E-posta Örneği	15 dk.
Kazanımlar	A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar. A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.4. 13. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir.	

Yönerge ***Aşağıdaki e-posta örneklerini inceleyiniz. Soruları cevaplayınız.***

I. Örnek

Kime E-posta Adresi	...@...
Konu	Bizim Külliye Dergisi "Düş" Sayısı Yazıma Dair
Metin **(Göndericinin Adı Soyadı)**	Sayın… Derginizin "Düş" sayısı için istediğiniz yazıyı on gün içinde tamamlayacağımı bildirir, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim. Tüm arkadaşlara selam ve iyi dileklerimi gönderirim. ………

II. Örnek

Kime E-posta Adresi	...@...
Konu	Söyleşi
Metin **(Göndericinin Adı Soyadı)**	Merhaba … Bey, Öncelikle ilginiz için teşekkür ederiz. Söyleşi taslağını okuduk. Bu hâliyle bile fevkalade ve arzuladığımızın üstündedir. Daha önce gönderdiğiniz, biyografinizin ve fotoğraflarınızın yer aldığı dosyayı aldık. Söyleşinin son hâlini merakla bekliyoruz. Saygılar, selamlar… ………

E-posta

E-posta, bilgisayarlar veya bir ağ içindeki belli gönderim merkezleri arasındaki elektronik bilgi iletişimidir. Elektronik posta mektuptan farklı olarak resim, müzik, video gibi her türlü dosyanın eklenebilmesine imkân tanımaktadır. E-posta yazılırken kişisel bilgiler güvenlik altına alınması önemlidir.

E-posta adreslerinde başta kullanıcının adı, adres işareti, e-posta sağlayıcısının adı, nokta (.) ve site uzantısı yer almaktadır.

1. a) Yukarıda yer alan e-postaların konusu nedir?

b) Yukarıdaki örneklerden hareketle e-postanın bölümlerini yazınız.

2. E-posta kişiye özeldir. Ancak dijital dünya ise birtakım hırsızlıklar ile anılmaktadır. Dijital dünyadaki hırsızlıklar ya da korsanlıklar için neler yapılabilir?

3. Sizce gelecekte e-posta da mektup gibi güncelliğini yitirebilir mi? E-postanın geleceği hakkındaki öngörünüzü yazınız.

4. E-postalarda kullanılan dili karşılaştırdığınızda e-posta yazarları için neler söylersiniz?

5. E-posta iki kişi arasında gerçekleştiği hâlde "*Öncelikle ilginiz için teşekkür ederiz.*" ifadesinde yer alan yüklemin kipi birinci çoğul şahıs kipidir. Yüklemdeki kipin cümleye kattığı anlamı değerlendiriniz.

Karekod Alanı

8. ÜNİTE: Mektup/E-Posta

Konu	Mektup/E-Posta Yazma Çalışması	25 dk.
Kazanımlar	B.1. Farklı türlerde metinler yazar. B.2. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler. B.3. Yazma konusuyla ilgili hazırlık yapar. B.4. Yazacağı metni planlar. B.5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar. B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar. B.7. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklere dikkat ederek yazar. B.8. Farklı cümle yapılarını ve türlerini kullanır. B.9. Görsel ve işitsel unsurları doğru ve etkili kullanır. B.10. Yazdığı metni gözden geçirir. B.11. Ürettiği ve paylaştığı metinlerin sorumluluğunu üstlenir. B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.	

1. a) Mektup ve e-posta etkinliklerinden edindiğiniz bilgilerden hareketle istediğiniz herhangi bir konuda bir e-posta yazınız. (E-postanızı yazarken yazacağınız türün yapı özelliklerine uygun bir üslup kullanmaya ve akışı aksatmayan cümleler kurmaya özen göstermeyi unutmayınız.)

b) Yazdığınız e-posta metnini gözden geçiriniz. Tespit ettiğiniz hataları düzeltiniz.

c) Yazdığınız e-postayı şekil, içerik ve dil bakımlarından arkadaşlarınızın yazdıklarıyla karşılaştırarak tespit ettiğiniz yanlışlıkları ve e- posta metninin daha iyi olması için neler yapılabileceğini aşağıya yazınız.

ç) Gerekli düzeltmeleri yapıp e-postanızı yeniden yazarak sınıf panosunda sergileyiniz.

2. "*Mektubun popüler olduğu eski dönemlerde (sadece mektubu değil bir canın kokusunu, bir bedenin heyecanını bir haberin kıymetini taşıyan) zarflar, (kıymeti az bulunmasından ya da eskiliğinden gelmeyen) üstündeki pullar, (sözcüklerin özlemi, sevgiyi ve hayali işlediği yer yer ıslanarak sararmış) içindeki ak kâğıtlar, (çantasında hep iyi haberler taşıdığını düşünen bacası dumanlı evleri yoklayan) postacılar ve (mektubun tarafları olan başroldeki) yüreği yanıklar arasında çok sıcak, gerçek ve vefalı bir ilişki vardı. Çünkü tüm bu küçük ve yalnız insanlar önce insanlardı ve hayatlarını bir zarfa sığdırabiliyorlardı. Çünkü bu kavramlar gurbet ve sıla arasındaki, seven ve sevilen arasındaki kendine has dilin tanıkları ve sahipleriydi.*" ifadeleri ile "*Elektronik posta mektuptan farklı olarak resim, müzik, video gibi her türlü dosyanın eklenebilmesine imkân tanımaktadır.*" ifadelerini "*resim, müzik, video*" noktalarında karşılaştırınız.

b) Yazdığınız dilekçe metnin gözden geçiriniz. Tespit ettiğiniz hataları düzeltiniz.

c) Dilekçe metnini arkadaşlarınızın yazdığı metinle karşılaştırarak tespit ettiğiniz yanlışlıkları ve dilekçe metninin daha iyi olması için neler yapılabileceğini aşağıya yazınız.

ç) Gerekli düzeltmeleri yapıp dilekçenizi yeniden yazarak sınıf panosunda sergileyiniz.

5.

Tutanak

Tutanak; belgelenmesi gereken bir durumu, olayı tespit edenler tarafından imzalanan veya meclis, kurul, mahkeme vb. yerlerde söylenen sözlerin olduğu gibi yazıya geçirilmesi ile oluşan belgedir. Tutanağı oluşturan unsurlar: başlık, giriş, gelişme, sonuç, tarih ve saat, imzadır.

a) Yukarıdaki bilgileri dikkate alarak sene başında Millî Eğitim Bakanlığının okullara gönderdiği kitapların, siz öğrencilere, dağıtımı için iki arkadaşınızın görevlendirildiğine dair ya da kendi seçtiğiniz herhangi bir konuda bir tutanak yazınız.

b) Yazdığınız tutanak metnini gözden geçiriniz. Tespit ettiğiniz hataları düzeltiniz.

c) Yazdığınız tutanak metinini arkadaşlarınızın yazdığı tutanak metinleriyle karşılaştırarak tespit ettiğiniz yanlışlıkları ve tutanak metninin daha iyi olması için neler yapılabileceğini aşağıya yazınız.

ç) Gerekli düzeltmeleri yapıp tutanağı yeniden yazarak sınıf panosunda sergileyiniz.

3.

Dilekçe

Dilekçe, bir isteğin bildirilmesi veya bir şikâyetin iletilmesi amacıyla kişilerin resmî makamlara sunduğu, durum bildiren yazıdır. Dilekçede söz konusu istek veya şikâyet öz olarak belirtilir. Sade ve resmî bir dil kullanılır, yazım ve noktalama kurallarına dikkat edilir. Dilekçede dilekçe sahibinin adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunludur.

Dilekçe resmî mektuplar arasında sayılır. Resmî mektuplarda, resmî dairelerin ve tüzel kişilik taşıyan kuruluşların birbirine yazdığı resmî yazılarla; bunların, vatandaşların başvurularına verdikleri yazılı cevaplar söz konusudur. Bu tür mektuplarda açık, kesin ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

a) Dilekçenin içeriğinde neler yer almalıdır?

b) Dilekçe metninin sonundaki ifade, dilekçe verilen makamın alt, üst ya da eş değer oluşları bakımından (üst makam, alt makam ya da eşit makamlar için) nasıl olmalıdır?

c) Dilekçenin bir resmî mektup türü mü yoksa özel mektup türü mü olduğunu gerekçesiyle yazınız.

Öğretmene Not: Sürenin sınırlı olmasından dolayı bu bölümden sonra yer alan yazma çalışmaları ev ödevi olarak verilmeye daha uygundur. Ancak karşılaştırmalar ve metin düzeltmeleri bir sonraki derste sınıfta yapılabilir.

4. a) Dilekçe ile ilgili edindiğiniz bilgiler çerçevesinde okulunuza, devamsızlığınızı öğrenmek istediğinizi belirten ya da kendi seçtiğiniz herhangi bir konuda bir dilekçe yazınız. (Dilekçenizi yazarken farklı cümle yapıları ve türlerini kullanmaya, metnin açık ve anlaşılır bir dille yazılmasına özen gösteriniz.)

9. ÜNİTE: Günlük/Blog

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden bir günlük örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.4. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler. A.4. 8. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik ögeleri belirler. A.4. 11. Metinde fikrî, felsefi veya siyasi akım, gelenek veya anlayışların yansımalarını değerlendirir. A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıdaki günlük örneğini okuyunuz ve soruları cevaplayınız. (Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)***

17 Aralık 1951

Bugün pazar.

Hava açık mı açık.

Evden çıkıyor, N…'ye gitmeyi tasarlıyorum.

Tozkoparan'dan geçip, Unkapanı'na iniyorum. Yolu uzatmak beni eğlendiriyor. Köprünün üzerinde bir ara mavnaları seyrediyorum. Geçmiş günlere ait bir anı beni kıskıvrak yakalayıveriyor.

N…'ye ancak saat ikide varabiliyorum. Dışarıda imiş; bekliyorum, geliyor. Kendisini sık sık aramadığım için sitem ediyor.

Derken, konuşma, dönüp dolaşıp şiire ve şiirin dörtlüklerle mi, yoksa, mısra sayısı sınırlı olmıyan parçalarla mı yazıldığı vakit daha imkânlı sayılabileceği konusuna yöneliyor.

N… ile dörtlüklerin serbest biçimlere karşılık zihni şaşırtmayan ve işlenmesi büyük bir sabır ve incelik isteyen bâzı güzellikleri bulunduğunu ama bunun değişik ve hiç bir peşin düzenle ilgisi olmıyan bir yapı karşısında fazla bir önem taşımayacağını düşünüyoruz.

N…, Dilthey üzerine hazırladığı doktora tezinden de lâf açıyor; bâzı parçalar okuyor. Şiir tekniklerinin, olgunluk bakımından klassik diye gösterilen şiirlerin bile, belli bir hayat içeriğini dile getirdikten sonra aşınmış olabileceği fikrine Dilthey'de de rastlamak beni sevindiriyor.

Sanatın ve zevkin göreli olduğunu ve güzelliklerin yüzyılların yıpratıcı silleleri karşısında artık hoşlanılmaz nesneler hâline geleceğini anlatmağa varan bu görüş benim sanatın moda olduğuna dair şurada burada çiziştirmeğe çalıştığım düşüncelerime de pek uyduğu için ilgim bütün bütüne artıyor. Giderek, İtalyan estetikçisi Croce'in de zevklerin göreli oluşunu savunduğunu N…'ye hatırlatıyorum.

Akşam evdeyim.

Masamın başında "sanat modadır" sözünden işkillenen ve modaya sanat eserinin dışına bağlı birtakım hafiflikler ve iğretilikler gözüyle bakan sanatçılarımızı aklımdan geçiriyorum.

Salâh Birsel, *Günlük*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 1955.

Kelime Dağarcığı:
mavna: Gemilere ve yakın kıyılara yük taşıyan, güvertesiz büyük tekne. **klassik (klasik):** Üzerinden çok zaman geçtiği hâlde değerini yitirmeyen, türünde örnek olarak görülen eser. **işkillenmek**: Hoş olmayan bir şeyle karşılaşacağı kuruntusuna kapılmak. **iğretilik (eğretilik)**: Belirli bir süre sonra ortadan kalkma, geçicilik.

1. Metinden alınan "*Sanatın ve zevkin göreli olduğunu ve güzelliklerin yüzyılların yıpratıcı silleleri karşısında artık hoşlanılmaz nesneler hâline geleceğini anlatmağa varan bu görüş benim sanatın moda olduğuna dair şurada burada çiziştirmeğe çalıştığım düşüncelerime de pek uyduğu için ilgim bütün bütüne artıyor.*" cümlesinde geçen "*yüzyılların yıpratıcı silleleri*" sözünden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

2. Yazar, metinde hangi düşünceyi savunmaktadır?

3. Yazar, savunduğu görüşleri benimsetmek için düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurmuştur?

4. Metnin yazıldığı dönemde ne tür sanatsal tartışmalar yaşanmıştır? Yazarın bu tartışmalara yaklaşımını olumlu buluyor musunuz?

5. Yazarın gün içinde yaşadığı bir olayı anlatırken geçmiş zaman kipindeki eylemler (indim, seyrettim, varabildim, sitem etti, hatırlattım vs.) yerine şimdiki zaman kipindeki eylemleri (iniyorum, seyrediyorum, varabiliyorum, sitem ediyor, hatırlatıyorum vs.) kullanmasındaki amaç ne olabilir? Açıklayınız.

6. **Günlük**; kişilerin yaşadıkları olayları, bu olaylarla ilgili izlenim ve düşüncelerini günü güne ve tarih belirterek yazdıkları yazılardır. Olayın yaşandığı ve yazıldığı gün aynıdır. Günlükler bu özelliğiyle anılardan ayrılır. Günü gününe yazıldıklarından kısa yazılardır. Birinci kişi ağzından yazılırlar. Günlüklerde dil, konuşma diline yakındır. Samimi bir üslupla yazılırlar. Genellikle yayımlanmak için yazılmazlar ancak yayımlanan günlükler de vardır.

Okuduğunuz günlük örneği bu türe ait hangi özellikleri taşımaktadır?

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

4. Oktay Akbal hikâye, roman, deneme, fıkra türlerinde de eserler vermiş bir sanatçıdır. Aşağıda onun bir hikâyesinden bir bölüm verilmiştir. Okuduğunuz günlük türündeki metinle bu metni konu ve üslup bakımından karşılaştırınız.

"Berber aynasında birden kendimi gördüm. Tanımadığım biri vardı karşımda. Bütün bütüne yabancı da değil. Çok uzaklarda kalan bir dostu, bir arkadaşı hatırlatan bir yüz. Yıllarca geride bıraktığım bir bildik. Yarısı sabunluydu yüzümün. Bir el burnumu başparmağıyla yukarı itti. Ustura dudaklarımın üstünde dolaştı. Bir kol karşımdaki aynayı örttü. Deminki hayali yeniden yaşadım. Kirli aynadaki yüzü bu defa kendi içimde seyrettim. Sağıma soluma bakamıyordum. Çivilenmiş gibiydim sandalyemde. Göz ucuyla aynaya baktım. Karşı duvarda bir takvim asılıydı. (…) Bir rafta ufak bir radyo, yanda bir portmanto. Bir delikanlı gazete okuyarak sırasını bekliyor."

Oktay Akbal, *Berber Aynası*

5. Günlükte geçen "İstanbul'a böyle dönmedim hiç; hem korkunç mutlu, hem korkunç hüzünlü. Sanki ben değildim o dönen kişi. Giden başkaydı, dönen daha başka." ifadelerindeki karşıt durumların metne katkısı nedir? Bu ifadeler yazarın duygu dünyasıyla ilgili size neler düşündürmektedir?

6. Okuduğunuz günlüğün konusunu ve ana düşüncesini tespit ediniz.

7. Okuduğunuz günlük hangi bakış açısıyla yazılmıştır?

8. "Berber Aynası" adlı metinden alınan "*Berber aynasında kendimi gördüm. Tanımadığım biri vardı karşımda.*", "*Yarısı sabunluydu yüzümün. Bir el burnumu başparmağıyla yukarı itti.*" cümlelerindeki çekimli fiilleri bulunuz. Bulduğunuz fiillerin kip ve şahıslarını yazınız.

Karekod Alanı

7. Günlükler, içe dönük günlükler ve dışa dönük günlükler olmak üzere ikiye ayrılır. İçe dönük günlüklere **ruh bilimsel günlük** de denir. Bu tür günlüklerde yazarın kendi kendini tanıma çabası vardır. Yazar, hangi konudan söz ederse etsin kendisini ön plana çıkarır. Dışa dönük günlükler yayımlanmak için yazılır. Bu tür günlüklerde dış dünyayla ilgili görüş ve düşüncelerini dile getiren yazar her türlü konuya değinebilir. Dışa dönük günlüklerin belge değeri vardır.

Okuduğunuz metin hangi günlük türünde yazılmıştır? Gerekçesiyle yazınız.

8. Türk edebiyatında Direktör Ali Bey (Seyahat Jurnali), Ömer Seyfettin (Ruzname), Nurullah Ataç (Günlük), Salâh Birsel (Günlük), Cemal Süreya (Günler), Oğuz Atay (Günlük) gibi sanatçılar günlük türünde eserler vermiştir. Edebî kişilikleriyle tanınmış bu isimlerin günlük türünde eser vermiş olmasının türün gelişimine yapacağı katkılarla ilgili neler düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

9. Bazı roman, hikâye ve şiirler günlük tarzında yazılmıştır. Reşat Nuri Güntekin'in "Çalıkuşu", Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Yaban", Peride Celâl'in "Evli Bir Kadının Günlüğü", Nazım Hikmet'in "Piraye'ye Mektuplar Saat 21-22 Şiirleri" adlı eserleri günlük biçiminde yazılmış eserlerdir. Anlatmaya bağlı metinlerde günlük türünün özelliklerinden yararlanmak sizce metne neler kazandırır?

10. Okuduğunuz metinden, günümüzdeki yazımı farklı olan sözcük ve sözcük gruplarına örnekler yazınız. Bu yazım farklılığının sebepleri ile ilgili düşüncelerinizi belirtiniz.

11. Metinde geçen "N..." sözcüğündeki üç noktanın kullanım amacı nedir?

9. Okuduğunuz metin için bir görsel seçmeniz istenseydi nasıl bir görsel seçerdiniz? Bu görselin metne katkısı ne olurdu? Açıklayınız.

10. Okuduğunuz metnin günlük türüyle benzer ve farklı yönlerini aşağıdaki tabloya yazınız.

Benzerlikler	Farklılıklar

11. Metinden alınan aşağıdaki fiilleri kip, şahıs ve olumluluk/olumsuzluk yönleriyle değerlendiriniz.

Fiiller	Kip	Şahıs	Olumlu/Olumsuz
görünmüyor			
devam ediyorum			
başlıyor			
yürümez			
göreceğiz			

Karekod Alanı

3. Metnin altında okuyucu yorumları için bir bölüm olsaydı neler yazardınız?

4. Okuduğunuz metinden alınan *"Kendimi görüyorum. Masanın başındayım, huzursuz, telaşeli. Sanıyorum ki yeni gün benden çok önemli şeyler bekliyor. Çıkıyorum evden, yükseliyorum tekrar. Evim, sokağım, mahallem, şehrim, ülkem, dünyam, güneşim kayboluyor birer birer."* ifadelerinden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

5. Okuduğunuz metinden alınan *"Uzaktan bakıyorum dünyaya, ama çok uzaktan. Görünmüyor bile. Yaklaşıyorum yavaş yavaş, yıldızların arasından geçerek. Soğuk gezegeni, halkalı olanı, kocamanı, güneşi, kızıl güzeli ve pek çok ıvır zıvırı geride bırakarak ilerliyorum. Nihayet çıkıyor karşıma mavi olan. (…) Vakit kış, dışarısı soğuk, ölü gibi. Bir minibüs duruyor yokuşun başında, bir gölgeyi yutuyor otomatik kapısı."* cümlelerinden hareketle yazarın üslubu hakkında neler söylenebilir? Açıklayınız.

6. Okuduğunuz metinde hangi anlatım biçimlerine başvurulmuştur? Gerekçesiyle yazınız.

7. Yazarın, metni son paragrafta soru cümleleri kullanarak bitirmesinin anlatıma nasıl bir katkısı olmuştur?

8. Okuduğunuz metinde yazarın, okuru yönlendirmesi söz konusu mudur? Açıklayınız.

9. ÜNİTE: Günlük/Blog

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Günlük Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.4. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar. A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler. A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.4. 10. Metinde yazarın bakış açısını belirler. A.4. 13. Yazar ve metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.4. 14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar. A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	
Gerekli Materyaller	Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü	

Yönerge ***Aşağıda verilen "Dönen Kişi" adlı günlük örneğini okuyunuz. Metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

DÖNEN KİŞİ

24 Ağustos Perşembe

Uçak Roma'ya indi az önce. Tıklım tıklımdı. İndik dolaştık. Sonra içeri zor girebildim. Işıklı yerlerden geçtik. Şimdi boş uçağım, bomboş. İstanbul'a gidiyorum. Orly'de kaldı bütün güzellik, bütün tat, bütün mutluluğum. Cumalı'nın bir şiiri vardı: "Kocaman bir uçak olurdu aşkımız." İtalya kıyıları aşağıda, belki de Adriyatik. Geçen günler karmakarışık kafamda. Bir gün gelecek bir bir hatırlayacağım, dirilteceğim her anını. Tek tek yaşayacağım saatlerini, dakikalarını. Şimdi bir başka uçağı düşünüyorum. Beş dakika arayla kalkan. İstanbul'a böyle dönmedim hiç; hem korkunç mutlu, hem korkunç hüzünlü. Sanki ben değilim o dönen kişi. Giden başkaydı, dönen daha başka. Benim ikinci kişiliğim dirildi çıktı öne, aldı dizginleri...

Oktay Akbal, *Yeryüzü Korkusu*, Can Yayınları, İstanbul, 1994.

1. Günlükte geçen "*Benim ikinci kişiliğim dirildi çıktı öne, aldı dizginleri...*" cümlesindeki deyimlerin anlamlarını sözlükten bulunuz ve deyimleri birer cümle içinde kullanınız.

2. Okuduğunuz günlükte anlatım türleri ve düşünceyi geliştirme yollarından hangilerine başvurulmuştur?

3. "Dönen Kişi" adlı metin hangi günlük türünde yazılmıştır? Gerekçesiyle yazınız.

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR

3. Günlükler içe dönük günlükler ve dışa dönük günlükler olarak iki türlüdür. Okuduğunuz metin, günlük türünden hangisinin özelliklerini taşımaktadır? Gerekçesiyle açıklayınız.

4. Okuduğunuz metinde hangi anlatım biçiminden yararlanılmıştır?

5. Okuduğunuz metinden alınan *"Ayak sesleri böyle güzelken, var kendisini sen düşün.", "Üşümüşsün. Ama yatak kaloriferin yanı başında. Ayaklarını sıcacık kalorifere dayarsın. Ohhh.", "Bildiğin uçuyorum, inanılmaz mutluyum..."* vb. cümlelerde yazar, okurla konuşur gibi samimi kullanmıştır. Böyle bir anlatım tarzının tercih edilme nedeni ne olabilir? Açıklayınız.

6. Yazarın "Hasret bitiyor, şenlik başlıyor. Mucize kapıda. Çok mutluyum." cümleleriyle misafirin gelişini "mucize" olarak yorumlamasının nedeni nedir? Açıklayınız.

7. Okuduğunuz metinde anlatılanlar, toplumumuzun manevi değerleriyle örtüşmekte midir? Açıklayınız.

8. Yazar, duygu ve düşüncelerini bir deftere yazmak yerine niçin genel ağ ortamında paylaşmayı tercih etmiş olabilir? Açıklayınız.

9. Aşağıdaki cümleler okuduğunuz metinden alınmıştır. Bu cümlelerdeki yüklemlerin yapı özelliklerini tabloda boş bırakılan yerlere yazınız.

Cümleler	Yüklemin Yapısı
Tembihledin ya yatmadan akşam	
İlk sen kalkarsın sofradan.	
Bazen boş pide almaya, bazen de iç götürüp keyfimize göre yaptırmaya gidiyoruz o fırına	
Dönüş yolunda geç kaldığımı fark ediyorum.	

Karekod Alanı

9. ÜNİTE: Günlük/Blog

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Blog Örneği	20 dk.
Kazanımlar	A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar. A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler. A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder. A.4. 10. Metinde yazarın bakış açısını belirler. A.4. 12. Metni yorumlar. A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıdaki blog yazısını okuyunuz ve soruları cevaplayınız. (Metin, düzenlenmiştir.)***

MUCİZE

03.06.2016

Misafir geliyor. Gelince zaten aklını başından alıyor, ama ne yalan söyleyeyim beklemesi de bir başka güzel. Ayları, günleri, geceleri saymak. Nasıl ağırlayacağını düşünmek. Hazırlık yapmak, heyecanlanmak. Ayak sesleri böyle güzelken, var kendisini sen düşün.

Köşeden her göründüğünde aklıma iki çocukluk anımı getirir. Birisinde hava soğuk. Gecenin bir yarısı. Ama dolunay var, karanlık değil dışarısı. Tembihledin ya yatmadan akşam. Ayaktasın işte. Mutfak telaşeli. Yüzler uykulu. Radyo açık. Gözler saatte. Dillerde bir soru, "Tamam mı, oldu mu?". Cevap değişmez, "Az kaldı". İlk sen kalkarsın sofradan. Doğru yatağa. Üşümüşsün. Ama yatak kaloriferin yanı başında. Ayaklarını sıcacık kalorifere dayarsın. Ohhh. Yüzünde bir gülümseme. Uzaklardan belli belirsiz hoş bir ses gelir. Sabah sesleri hep güzeldir de bu bir başka. Bir kulağın onda, birisi toplanan sofrada, kıvrılır dalarsın uykuya. Huzurla.

Diğeri yarı gerçek, yarı rüya. Turhal'daki lojman evindeyiz. Ev tren yolunun yanında. Yolun diğer tarafında bir pide fırını var. Bazen boş pide almaya, bazen de iç götürüp keyfimize göre yaptırmaya gidiyoruz o fırına. Bazen babam tek başına gidip geliyor, yolunu gözlüyoruz. Bazen abimle beni de götürüyor yanında. Ama bizi tek başımıza göndermiyor. Bir gün onlardan habersiz gidiyorum. Dönüş yolunda geç kaldığımı fark ediyorum. Koşmaya başlıyorum. Küçük küçük tepeler var, yemyeşiller, birer birer aşıyorum hepsini. Hızlandıkça hızlanıyorum. Sonra bir sıçrıyorum, yüzlerce metre havaya. Tüm kasaba ayaklarımın altında, uzaktaki evimizi bile görüyorum. O kadar uzun sürüyor ki süzüle süzüle yere inmem. Tam ayağım yere değecekken tekrar sıçrıyorum. Sonra tekrar, tekrar. Bildiğin uçuyorum, inanılmaz mutluyum... O vakitler art arda gecelerde görürdüm bu rüyayı. Uçmak rüya, ama fırın gerçek, pideler gerçek, çok acıktığım gerçek. Bugün hâlâ, 40 küsur yaşımda, bunu yapabiliyor olduğum düşüncesi gelir ara ara aklıma, aynı mutluluğu hissederim. Deneyesim gelir, olacağına öylesine inanırım ki içim gider.

Hasret bitiyor, şenlik başlıyor. Mucize kapıda. Çok mutluyum.

Dr. Cüneyt Sert, http://users.metu.edu.tr/csert/index2016.htm

1. Metinden alınmış aşağıdaki cümlelerde geçen deyimlerin anlamını bulunuz.

2. Metnin konusu ve temasını belirleyiniz.

1. Yukarıdaki sunuda hangi iletişim ögeleri vardır? Yazınız.

2. Sununun konusu, amacı ve hedef kitlesi nedir?

3. Ayşe, sunu hazırlamak için nasıl bir hazırlık yapmış olabilir?

4. Sunu belli bir plan çerçevesinde hazırlanıp sunulmuş mudur?

5. Ayşe'nin sunu esnasında konuşma kartları kullanmasının amacı nedir?

6. Sunu esnasında görsel materyallerden yararlanmanın konuşmaya nasıl bir etkisi vardır?

7. Ayşe'nin sunudan önce prova yapmasının amacı nedir?

8. Ayşe, sunuya etkili bir başlangıç yapmış mıdır?

Arkadaşlar, görüldüğü gibi romanın bu bölümü, günlük türünün özelliklerini taşır. Bir gün içinde yaşanmış bir olay anlatılmıştır. Yazıldığı gün ve -zorunlu olmasa da- yer belirtilmiştir. Metin birinci kişi ağzından yazılmış, kişisel görüş ve düşüncelere yer verilmiştir. Anlatıcı olay ve kişilerle ilgili yorumlar yapmıştır. Normal bir günlükten tek farkı anlatıcısının gerçek bir kişi değil de kurmaca bir kişi olmasıdır.

Özetleyecek olursak günlük bir gün içinde yaşanan olayların, tarih belirtilerek ve birinci kişi ağzından yazıldığı metinlerdir.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

Alıntının kaynağı: Peyami Safa, *Biz İnsanlar*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1977.

(Biz İnsanlar metni, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)

(Sunumdan slayt örnekleri)

GÜNLÜK

- Kişilerin, başından geçen olayları, bu olaylarla ilgili duygu, düşünce ve izlenimleri günü gününe ve tarih belirterek yazdıkları yazı türüne günlük (günce) denir.
- Günlüğün divan edebiyatındaki adı ruznamedir.
- Edebiyatımızda Batılı anlamdaki ilk günlük örneği Direktör Ali Bey'e ait Seyahat Jurnali adlı eserdir.
- Günü gününe yazıldığından kısa olan bu yazılar yazarın hayatından izler taşır.

GÜNLÜK

20 Mart, yalı, gece

Orhan'dan bir mektup daha aldım. Elâzığ'a kadar çektiği yol meşakkatlerini anlatıyor. Kendimi onun yanında sandım. Birkaç kere daha kriz geçirmiş galiba yazmıyor ama hissediliyor. Mektubu önümde. Biraz evvel cevabını yazdım.

On günden beri kendimde değilim. Sinirlerim bir hoş. Evin içinde kimsenin yüzünü görmek istemiyorum. Yengemle günde sekiz kelimeden fazla konuşmuyorum. Yemeğe inmediğim günler pek çok. Besime ikidir geliyor, yanına çıkmadım. Rüştü de birkaç defa geldi, ikisi de beni görmeden gitti. Yalnız dün Uzun Safiye ile konuştum. Cici kadın. Tanıdıklarım arasında bana yakın bir o var.

9. ÜNİTE: Günlük/Blog

Konu	Günlük Türüyle İlgili Sunu	20 dk.
Kazanımlar	C.2. 1. Amacına uygun dinleme tekniklerini kullanır. C.2. 2. Dinlediği konuşmanın konu ve ana düşüncesini tespit eder. C.2. 3. Dinlediği konuşmada konu akışını takip eder. C.2. 4. Dinlediği konuşmadaki açık ve örtük iletileri belirler. C.2. 5. Dinlediklerini özetler. C.2. 6. Dinlediklerini ön bilgileriyle karşılaştırır. C.2. 7. Dinlediği konuşmanın tutarlılığını sorgular. C.2. 8. Dinlediği konuşmada öne sürülen düşüncelerin dayanaklarının geçerliliğini sorgular.	

Yönerge ***9. sınıf öğrencisi Ayşe'nin Türk Edebiyatı dersinde günlük türüyle ilgili hazırladığı sunu aşağıda verilmiştir. Ayşe, sunudan önce konuşma süresini göz önünde bulundurarak prova yapmıştır. Sunu yaparken etkileşimli tahtadan ve önceden hazırladığı konuşma kartlarından faydalanmıştır. Konuşmasında boğumlama, vurgulama, tonlama ve duraklamalara dikkat etmiş ve beden dilini etkin bir biçimde kullanmıştır.***
Aşağıdaki sunu metnini okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

Arkadaşlar merhaba,

Günümüzde pek çok insan, gün içinde yaşadığı birçok olayı sosyal medyada "hikâye" şeklinde paylaşmaktadır. Bu davranışın altında yatan nedeni hiç düşündünüz mü? Peki, çantamıza hatta cebimize sığan bir aletle rahatlıkla fotoğraf çekip saniyeler içinde paylaştığımız bir dönemde değil de fotoğrafın henüz bulunmadığı bir dönemde yaşasaydık gün içinde yaşadıklarımızı nasıl kaydederdik? Tabii ki yazarak.

İnsanlar tarih boyunca yaşadıklarını, gördüklerini kaydetmek istemiş, bu isteğin sonucu yazma eylemi ortaya çıkmıştır. Yazma eyleminin belli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmesiyle anı, günlük, gezi yazısı gibi türler ortaya çıkmıştır. Bugün bu türlerden biri olan günlük türüne değineceğiz.

Günlüğü şöyle tanımlayabiliriz: Kişilerin, başından geçen olayları, bu olaylarla ilgili duygu, düşünce ve izlenimleri günü gününe ve tarih belirterek yazdıkları yazı türüne günlük (günce) denir. Günlüğün divan edebiyatındaki adı ruznamedir. Edebiyatımızda Batılı anlamdaki ilk günlük örneği Direktör Ali Bey'e ait Seyahat Jurnali adlı eserdir.

Günü gününe yazıldığından kısa olan bu yazılar yazarın hayatından izler taşır. Günlüklerin dili konuşma diline yakındır.

Günlükler genellikle yayımlanmaz ancak yayımlanmak için yazılmış günlükler de vardır. Bazı romanlar günlük tarzında kaleme alınmıştır. Bu romanlardan biri Peyami Safa'nın Biz İnsanlar adlı romanıdır. Ancak yazarın, romanın tamamını değil belli kısımlarını günlük tarzında yazdığını belirtelim. Bu bölümlerden birini sunmak istiyorum.

"20 Mart, yalı, gece

Orhan'dan bir mektup daha aldım. Elâzığ'a kadar çektiği yol meşakkatlerini anlatıyor. Kendimi onun yanında sandım. Birkaç kere daha kriz geçirmiş galiba yazmıyor ama hissediliyor. Mektubu önümde. Biraz evvel cevabını yazdım.

On günden beri kendimde değilim. Sinirlerim bir hoş. Evin içinde kimsenin yüzünü görmek istemiyorum. Yengemle günde sekiz kelimeden fazla konuşmuyorum. Yemeğe inmediğim günler pek çok. Besime ikidir geliyor, yanına çıkmadım. Rüştü de birkaç defa geldi, ikisi de beni görmeden gitti. Yalnız dün Uzun Safiye ile konuştum. Cici kadın. Tanıdıklarım arasında bana yakın bir o var.

— Rüştü'nün ipiyle kuyuya inilir mi hiç? diyor. Hem ben onun seni resmen istediğine inanmıyorum. Ailece lakırdısı geçmiştir. Rüştü'yü bilirsin; fantezilerini de hakikat gibi konuşur. İnanma.

Bu inanma deyişinde benim eski şüphelerimi ayaklandıran bir tecrübe kuvveti var. Safiye ile Rüştü arasında bir şeyler geçtiğinden eminim. İkisi de maharetle gizliyorlar. Bu sefer Safiye onu daha yakından tanıyormuş gibi bir eda ile konuştu. Halinde bir itiraf vardı. Belki sorsam gizlemeyecekti. Sormadım. Sormam da. Ağzını bile aramadım. Benim için Rüştü, mağaza vitrinlerinde sabahtan akşama kadar dimdik durmağa yarar bir manken."

9. Ayşe, sununun içeriğini zenginleştirebilmiş midir?

10. Ayşe, konuşmasında gereksiz sözcük kullanılmış mıdır?

11. Sununun sonundaki "*Özetleyecek olursak günlük bir gün içinde yaşanan olayların, tarih belirtilerek ve birinci kişi ağzından yazıldığı metinlerdir.*" cümlesinin amacı nedir?

12. Amaca uygun dinleme tekniği kullandığınızı, konuşmanın konu ve ana düşüncesini tespit ettiğinizi söyleyebilir misiniz? Açıklayınız.

13. Konuşmada tespit ettiğiniz açık ve örtük iletilere örnek veriniz.

14. Konuşmada öne sürülen düşünceleri dayanak noktalarını göz önünde bulundurarak özetleyiniz.

15. Dinlediklerinizi ön bilgilerinizle karşılaştırarak sunumun tutarlılığı hakkında neler düşündüğünüzü açıklayınız.

Karekod Alanı

CEVAP ANAHTARLARI

7. Yorgun Savaşçı Kurtuluş Savaşı yıllarını anlatmaktadır. Kurtuluş Savaşı'ndaki olayların gerçekliğine sadık kalarak, tarihî olaylar ve tarihî kişilerden esinlenmiştir. Ancak yazarın yarattığı karakterler hayal ürünü yani kurmaca karakterlerdir.

8. a) Metinde öyküleme ve betimleme anlatım biçimleri kullanılmıştır.

Bandırma rıhtımına yarım mil kala, rüzgâr birden düşmüş, iri taneli mayıs yağmuru başlamıştı.Kapıdağlı Temel Reis'in seksen tonluk odun kayığı birden yavaşlayıp durdu. Tayfalar, boşalıp sarkan eski yelkeni acele indirip sardılar, hantal botu, arkadan öne alarak küreğe oturdular. (Öyküleme)

Gagaburnu'nun üstünde sarı kaşları çatık… Kırçıl bıyıklarının altında morumsu dudakları sımsıkı… Çıplak ayağıyla tuttuğu dümen yekesini sulara göre oynatarak dimdik karşıya bakıyor, başına sardığı kırmızı mendille, düşman kalyonuna rampa edecek bir korsan reisine benziyordu. (Betimleme)

b) Diyalog tekniği metinde akıcılık sağlamaktadır. Okuyucu ile kahramanlar arasında doğrudan bir iletişim var gibidir. Herhangi bir aracı olmadığı için anlatıma canlılık katar. Gerçeklik duygusunu artırır.

9.

Bunları, kumanda beklemeden, kendi başlarına yapmışlardı.	Bunlar: İşaret zamiri. Kendi: Dönüşlülük zamiri
Cemil, karşı dükkânlardan, eve hep kendisini gözetliyorlarmış gibi,tedirgin yürüdü.	Kendisi: Dönüşlülük zamiri.
Allah sizden razı olsun...	Siz: 2. çoğul kişi zamiri
Cemil, kurnazlık edip, "Evet" demesinin tadını çıkaramadan, birini dolandırmanın utancını duymuştu	Birini: Belgisiz zamir.
Tutuyor millet bizi… Millet bizi seviyor.	Biz: 1. çoğul kişi zamiri.

Etkinlik No: 3

1. **kubbe**: Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet.
Minareleri, kubbeleri, kemerleri ve parmaklıklı pencereleri vs. hepsi tamamdı.
ocak: Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer.
Üç balıkçı güneş batarken kumların üzerine iki taştan bir ocak yaptı ve ateş yaktı.
görkem: Göz alıcı ve gösterişli olma durumu, gösteriş, debdebe,
Mimar Sinan'ın en görkemli eseri Selimiye Camisi'dir.
istihkâm: Düşman saldırısını durdurmak, düşmana karşı savunma yapmak amacıyla düzenlenmiş yer.
Meğer tel örgülerin gerisindeki istihkâmlara gelmişim.
maiyet: Üst görevlinin yanında bulunan kimseler, alt kademedekiler.
Padişahın maiyetinde bir sürü insan vardı.

2. Yürek, vücudun en önemli organlarındandır. O olmazsa hayat olmaz. Osmanlı İmparatorluğu'nun en önemli, stratejik, görkemli yeri İstanbul olduğu için yazar böyle bir ifade kullanmıştır.

3. Konusu tarihten alınmıştır, erdeme ve ahlaka değer verilir, kahramanlar yüksek tabakadan seçilir, baştan sona ciddi bir hava içinde geçer; vurma, yaralama, öldürme gibi olaylara seyircinin gözü önünde yer verilmez gibi özellikler metnin trajedi türünde yazıldığını gösterir.

4. Sahne, dekor, mizansen ve olay hakkında, metni okuyan kişiyi bilgilendirmek amacıyla parantez içinde bilgiler verilir.

5. Yedi yıl yapımı devam eden ve bir türlü bitirilemeyen bir başyapıtın iki ayda bitirilme sözü verilmesi ve yerine getirilmesi bölümü etkileyici bir bölümdür.

6. Şaheserler, bir toprağı vatan yapan unsurlardandır. Mimar Sinan'ın asıl gayesi Ayasofya'yı boyut olarak değil estetik anlamda aşmaktır. Ona göre mimaride güzellik, büyüklükten çok daha güçlü bir özelliktir.

7. Büyük Osmanlı Mimarı Mimar Sinan'ın yaşam öyküsünden hareketle büyük bir sanatçının taşıması gereken temel nitelikleri ortaya koymaya çalışan oyun, genç seyircilere Mimar Sinan'ın sanat anlayışını anlatmak, bu sanat anlayışının arka planındaki düşünüş biçimini göstermek, gençlere ulusal kültürümüzü sevdirerek tanıtmak amacıyla yazılmıştır.

8. Gençlere aşılamak istediği temel değerlerden ilki vefa duygusudur. Mimar Sinan, her şeyini borçlu olduğu asker ocağından mimarbaşı olarak ayrılmak zorunda kalışının üzerinde bıraktığı hüznü gençlerle paylaşır.
Temel değerlerden bir diğeri, Mimar Sinan, Sultan Ahmet Camii ile Tac Mahal türbesinin mimarlarının kendi öğrencileri olduğu ifade eder. Bu yönüyle kıskanç ve bencil olmadığını gösterir, tam aksine bilimi birikimli olarak ilerleyen bir bayrak devir teslim süreci olarak değerlendirir.
Eserde üzerinde durulan temel değerlerden bir diğeri ise "rakip ile güzel yarışmaktır." düşüncesidir.

9. Meddah; kitaptan ve ezberden hikâye anlatan kişiler veya olayları taklitli ve temsilî biçimde gösteren, yani anlattığı hikâyeyi oynayan kişi demektir. "Ben, Mimar Sinan" metninde de başkahraman Mimar Sinan kendini ve çevresinde gelişen olayları bizzat kendisi anlatır. Bu sebeple metin, geleneksel Türk tiyatrosunun meddah türüyle benzerlik gösterir.

10. Tek kişilik oyunlarda tüm dikkatler bu oyuncunun üzerinde olduğundan jest, mimik ve makyaj izleyici için önem kazanır. Tarihi bir oyun olduğu için döneme özgü görkemli ve gerçekçi kıyafetler izleyiciyi etkileme ve oyunun atmosferini görmesini sağlama açısından önemli bir rol üstlenir.

11.

CÜMLELER	ZARFLAR VE ÇEŞİTLERİ
1. Salonun ışıkları alınırken perde hafifçe aydınlatılır.	hafifçe-durum zarfı, salonun ışıkları alınırken-zaman zarfı
2. Padişahı Edirne'de çok acı bir haber bekliyordu.	çok-miktar zarfı
3. İstanbul'a gelince, bana, oğlunun anasına bir cami yapmamı emretti.	İstanbul'a gelince-zaman zarfı
4. Caminin planını nasıl yapabilirim?	nasıl-soru zarfı
5. Padişahın emriyle askerler ileri atıldı.	ileri-yer-yön zarfı

12. Çünkü bilgiyle dolmuştum, taşmak üzereydim. (Sıralı cümleleri ayırmak için konur.)
1597 yılının Haziran'ında Padişah, maiyeti ve halk, Süleymaniye Camisi'nin avlusuna girdiler. (Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.)
Kanuni Sultan Süleyman'ın adını taşıyacak bir cami, elbette Ayasofya'yı aşmalıydı. (Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.)

CEVAP ANAHTARLARI

Etkinlik No.: 1

1. Yabancı kelime fazla değildir bu yüzden var olan yabancı kelimelerin anlamını metnin bağlamından çıkarabilmek mümkündür. Özellikle yabancı kelimelerin zarf görevinde olanların anlamları cümlenin gelişinden çıkarılabilmektedir.

2. Genç biridir, dört yıllık askerlikten dönmüştür. Ancak işsizdir, yoksuldur, üvey annesi dışında bir akrabası yoktur. Geçmişinden kaçmaya çalışmaktadır. Ancak bunu başaramaz. Olaylara yön veremeyen, başkaları tarafından yönlendirilen, edilgen biridir. Hayatta ne istediğini tam bilmediği için ve buna yönelik mücadele etmediği için savrulmaktadır.

3. Metnin başkahramanı dört yıllık askerlik görevinden yeni dönmüştür. Bu süreçte savaş olduğu, başkahramanın da savaştığı anlaşılmaktadır. Askerde geçirdiği bu uzun zamandan sonra İstanbul'a döndüğünde her şeyin farklı olacağını ummuş ancak hiçbir şeyin değişmediğini görerek umutsuzluğa kapılmıştır. Kendisi dört yıllık sürede değişmiştir ama bıraktığı İstanbul eskisi gibi, hatta daha da kötüdür. Yoksulluk, işsizlik ve geleceksizlik içinde umutsuzluğa kapılıp hayallerine kavuşamaması metnin temel çatışmasını oluşturmaktadır. Bu durum başkahramanın savrulmasına ve edilgen olmasına neden olmuştur. Böylece metnin olay örgüsü ve teması bu temel çatışmaya göre şekillenmiştir.

4. Olay İstanbul'da geçmektedir. Tarihî semtler, Harbiye Nezareti, Şehzade Camisi, Direklerarası mevkisi, Soğanağa, Teşvikiye bunlardan bazılarıdır. Ayrıca İstanbul'da başkahramanın hayatının akışı içinde yer alan mekânları görürüz: üvey annesiyle yaşadığı eski ev, Abdüsselâm Bey'in taşındığı ev.

   Zaman ise 1. Dünya Savaşı yıllarıdır. Başkahramanın askerliği dört yıl sürmüştür. Cumhuriyet öncesi olduğunu anlıyoruz, yaşam biçimi, kurumların isimleri bunu yansıtmaktadır.

5. Askerliğin dört yıl savaşlarla geçmesi, derin yoksulluk ve işsizliğin olması dönemin sosyal koşullarını yansıtmaktadır. İnsanlar konaklarda ya da müstakil evlerde genellikle geniş aile şeklinde, birkaç kuşak bir arada oturmaktadırlar. Henüz çekirdek aile formu yoktur. Bu arada başkahramanın Posta Telgraf Mektebine girmesi, bu konuda öğrenim alması, bizi 20. yüzyılın başına götürmekte ve romanın yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel gerçekliğini yansıtmaktadır.

6. Terhis olup da İstanbul'a döndüğüm zaman şehri, insanlarını değişmiş buldum. Her şey fakir, biçare ve altüsttü. Babam harb içinde ölmüştü. Üvey anam evde tek başına yaşıyordu. Kapıdan girer girmez bu dört yılın beyhude geçtiğini daha ilk anda anladım. Evde hiçbir şey değişmemişti. (Öyküleyici anlatım biçimi örneğidir.)

   Üzerinde küçük Hint işi bir çekmece duran bir sedire beni oturttu. Çekmecenin üstünde zarf zarf mektuplar, her birinin yerini ayrı ayrı bildiği zarfından çıkarıp bana uzatıp gösterdiği fotoğraflar vardı. (Betimleyici anlatım biçimi örneğidir.)

7. Roman, kahraman bakış açısıyla yazılmıştır. Çünkü olaylar başkahramanın ağzından anlatılmaktadır.

8. Bu sorunun cevabı öğrenciye göre değişebilir. Muhtemel cevaplardan biri şöyledir: Öncelikle romanın adı ilgimi çekti. Başkahramanın neler yaşayabileceği konusunda merakımı kamçıladı. Başkahramanın ağzından anlatılan romanda, kahramanın bu denli pasif olması, kendini olayların akışına bırakması, kendi istediklerini değil de başkalarının isteklerini yerine getirmesi buna rağmen insanları tahlil etmedeki yeteneği ilgimi çekti.

9. Tanpınar romanlarında sosyal konuları yazmış. Yani toplumdaki sorunları romanlarına yansıtmış. Kendisi de toplumun Batılılaşmasına, Cumhuriyet ile birlikte toplumdaki değişikliklere eleştirel bakıyor olabilir. Kişisel olarak uyum sağlayamamış olabilir. Hissettiklerini romanlarına yansıtmış olabilir.

10.

GEÇMİŞTEKİ KULLANIM	GÜNÜMÜZDEKİ KULLANIM
Kendi köşesinde hiçbir nizama girmiyen bir zamanı sayıklıyordu.	girmeyen
Böylece dört ayrı mevsimin reçellerini bir günde tatmağa mecbur olmuştum.	tatmaya
Şehzade Camiinin, Direklerarasının arkasından gidip geliyordum.	Şehzade Camisi'nin, Direklerarası'nın
İçinden Abdüsselâm Beyin indiğini gördüm.	Abdüsselâm Bey'in
Bir de karısı ölmüş olan Ferhat Beyle yapyalnız oturuyordu.	yapayalnız
Beylik söziyle, hayata hükmeder.	sözüyle
Bir gün yüzü gülmediği evimizi, geçmiş saadetleri adına bırakmıyacağını söylemesi beni âdeta çıldırtmıştı.	bırakmayacağını

Etkinlik No.: 2

1. Yaşanabilir. Romanlar gerçek ya da gerçek olması olası olayların anlatıldığı uzun, kurgusal metinlerdir. Yorgun Savaşçı'da Kurtuluş Savaşı zamanında yaşananlar anlatılmıştır. Günümüzde de savaşlar olabilir ve insanlar vatanları için savaşabilirler.

2.

Cemil'in Bandırma rıhtımına Temel Reis'in odun kayığıyla gelmesi.
Cemil'in Temel Reis'in verdiği bilgilerle Asker Emeklileri Derneğini araması.
Rıhtımdaki bir dükkâna girerek Asker Emeklileri Derneğini sorması.
Selahattin'le Teğmen Faruk'un telgrafhaneye yerleşmeleri.
Telgraf haberleşmesinin telgrafçıların gece gündüz uğraşmasına rağmen bir türlü gerçekleşmemesi.
İzmir'in işgal edilmesi.

3. Metnin teması vatanseverliktir. Konusu ise Kurtuluş Savaşı'nda başkahraman Cehennem Topçu Cemil'in Anadolu'ya geçerek Kuvayi Millîye'ye katılması, bu süreçte yaşadıklarıdır.

4. Romanda vatanseverlik işlenmektedir. Bu tema çerçevesinde gelişen olaylar anlatılmaktadır. Yurdunu sevmek, onun için çok çalışmak, yurdunun yararı için gerektiğinde kahramanca savaşmak önemli değerlerdendir ve günümüzde de geçerliğini korumaktadır.

5. Roman Kurtuluş Savaşı yıllarında, ülkemizin işgalini anlatan bir roman olduğundan, savaş sürecinde farklı meşrepteki türlü insanı, bu insanların davranışlarını, çekişmelerini, kararsızlıklarını, hainliklerini ve kahramanlıklarını anlatır. Giyim kuşamdan, konuşma biçimine, telgrafla haberleşmeden, ulaşım araçlarına kadar sosyal, siyasi ve kültürel gerçekliği yansıtmaktadır.

6. Bire bir örtüşmez, roman gerçek ya da muhtemel gerçekliği anlatır. Ancak yazarın hayal gücünden yola çıkarak kurulmuştur. Gerçeklikten etkilenir, tarihî olayların oluşuna sadık kalarak kurmaca gerçekliği inşa eder.

9. ÜNİTE: Günlük/Blog

Konu	Cumhuriyet Dönemi'nden Bir Blog Örneği	40 dk.
Kazanımlar	A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler. A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar. A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler. A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder. A.4. 10. Metinde yazarın bakış açısını belirler. A.4. 12. Metni yorumlar. A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge ***Aşağıdaki blog yazısını okuyunuz ve soruları cevaplayınız. (Metin, aslına sadık kalınarak alınmıştır.)***

YENİ GÜN

14. 12. 2016

Uzaktan bakıyorum dünyaya, ama çok uzaktan. Görünmüyor bile. Yaklaşıyorum yavaş yavaş, yıldızların arasından geçerek. Soğuk gezegeni, halkalı olanı, kocamanı, güneşi, kızıl güzeli ve pek çok ıvır zıvırı geride bırakarak ilerliyorum. Nihayet çıkıyor karşıma mavi olan. Yaklaşmaya devam ediyorum, bulutların arasından süzülerek. Bir yerleri kasırgalar vuruyor, bir yerler sıcaktan kavruluyor. Gündüzle gece bitmeyen bir yarışta koşturuyor, hangisi önde belli değil. Kıtalar seçilmeye başlıyor. Ülkemi görüyorum yaklaştıkça, şehrimi, mahallemi. Sabah olmak üzere, alacakaranlık. Vakit kış, dışarısı soğuk, ölü gibi. Bir minibüs duruyor yokuşun başında, bir gölgeyi yutuyor otomatik kapısı. Külüstür bir ekmek kamyoneti hız limitini aşıyor. Yaklaşıyorum, sokağıma giriyorum. Kapkara bir köpek, bir umut, evlerin önündeki boş kapları kokluyor tek tek. Bir şık giyimli, arabasının camındaki buzları kazıyor. Sabahı zor eden bir yaprak artık daha fazla tutunamıyor, ne olacaksa olsun diyor. Evime giriyorum. Kızlarım uyuyor, birinin üstü açılmış, üşümüş, büzülmüş. Yatmadan önce biten ödevlerin dağınıklığı etrafta, defterler, kalemler. Kedi bulabildiği en sıcak köşeye kıvrılmış. Hayat ona güzel, bir geceyi daha gafletle bitiriyor. Yatak odasında çalan telefon alarmı resmi olarak yeni günü başlatıyor. Camların buğusuna buğu katacak duşun sesi yayılıyor eve. Kendimi görüyorum. Masanın başındayım, huzursuz, telaşeli. Sanıyorum ki yeni gün benden çok önemli şeyler bekliyor.

Çıkıyorum evden, yükseliyorum tekrar. Evim, sokağım, mahallem, şehrim, ülkem, dünyam, güneşim kayboluyor birer birer.

Bizsiz yürümez mi bu düzen? Yeni başlayan günün bizimle esas derdi ne? Bugünü o gün yapmak mümkün mü? Bakalım, yaşayıp hep beraber göreceğiz.

Dr. Cüneyt Sert, http://users.metu.edu.tr/csert/index2016.htm

1. Okuduğunuz metinde hangi düşünce vurgulanmaktadır? Açıklayınız.

2. Yazar, metne *"Uzaktan bakıyorum dünyaya, ama çok uzaktan. Görünmüyor bile."* cümlesiyle başlamıştır. Dünyadan uzaklaşma isteğiyle yazarın yaşadığı dönemin sosyal gerçekliği arasında nasıl bir ilişki kuruyorsunuz?

CEVAP ANAHTARLARI

kafa kâğıdını resimlendirmek isterdim." cümlelerinden de anlaşılacağı gibi metinde birinci kişili anlatım kullanılmıştır. Otobiyografi kişinin kendi hayatını anlattığı bir türdür.

7. Metinde öyküleyici anlatım biçiminin yanı sıra açıklayıcı anlatım biçimine de yer verilmiştir. Bu anlatım biçimlerinin kullanılması metnin daha anlaşılır olmasını sağlamıştır.

8.

	Kip	Şahıs
a) Halkın "nüfus kâğıdı" veya "hüviyet cüzdanı"na kondurduğu bu tabiri çok severim.	Geniş zaman	1. tekil şahıs
b) Misk gibi bir Türkçe ve Türk mizacı tütüyor ondan.	Şimdiki zaman	3. tekil şahıs
c) Ne zaman, nerede ve nasıl dünyaya gelmişim.	Duyulan geçmiş zaman	1. tekil şahıs
ç) Ve varlıkla yokluğun destanı gibi, her şeyin bir gelip bir gittiği bu âlemde, hiçbir şeyin mutlak mânada kaybolmadığına ve gitmiş, gelen ve gelecek her şeyin her birine mahsus bir hayatı olduğuna şahitlik etmektedir.	Şimdiki zaman	3. tekil şahıs
d) Üstelik bu bir nebzecik bahsi ayrı bir takdim şeklinde vermiyorum da eserime onunla başlıyorum.	Şimdiki zaman	1. tekil şahıs.

9.

2	a) kâğıdı
2	b) hikâyem
1	c) hattâ
1	ç) hâl

Etkinlik No: 8

1. Öğrencilere, portre yazarken nelere dikkat edilmesi gerektiği anlatılmalı. Öğrencilerden portre yazarken önemli detayların özellikle benzetmeler yapılarak somut hale getirilmesi istenmelidir.

2. Öz geçmiş, cv ile karıştırılır; oysa cv'ler iş deneyimi listeleridir. Bir CV (Curriculum Vitae) daha çok akademik ve bilimsel birimlere başvurmak için tercih edilir. CV'lerde; akademik geçmiş, yapılan araştırmalar, tamamlanan ve hâlihazırda devam eden projeler hakkında daha detaylı ve uzun bir bilgi sunulur. Tek sayfa kuralı yoktur. Anlatılması gerekenler mümkün olduğunca detaylı anlatılmalıdır. Hâlbuki öz geçmişlerde, mümkün olduğunca kısa ve öz bilgiler sunulur. Kişinin yetenekleri, vasıfları, deneyimleri, akademik öz geçmişi vb. tek bir sayfada sunulmaya çalışılır.

3. Yazım ve noktalama bizim eğitim durumumuzu ve eğitim kalitemizi somut bir şekilde ortaya koyar. Bizi tanımayan biri öncelikli olarak bunları bilip yerinde kullanıp kullanmadığımıza bakarak bir fikir sahibi olur. Ayrıca anlattıklarımızın doğru anlaşılabilmesi biraz da bu kurallara uymamız sayesinde mümkündür.

Etkinlik No: 9

1. "Sınıf başkanlığının devamını isteyen arkadaşım, icraatlarının yer aldığı bir konuşma metni hazırladı."
"Doktor ilacın tatbikini sağladı."

2. a) Özel mektuptur. Atatürk tarafından çocukluk ve silah arkadaşı Salih Bozok'a yazılmıştır. Açık bir üslubu vardır. Tarih, hitap, mektup metni, nezaket ifadesi, imza ve adres bölümlerinden oluşmuştur.
b) Resmî mektupların hitap başlığı, yazılan resmî kurumun "kanun ve tüzüklerdeki tam adı" olmalıdır.
Örneğin: "Kaya Karakaya Fen Lisesi Müdürlüğüne" ya da "Elazığ Belediyesine" vb.
c) Mektup üst makama yazılıyorsa "arz ederim.", alt makama yazılıyorsa "rica ederim." eşit bir makama yazılıyorsa "arz ve rica ederim." şeklinde bitirilir.

3. a)

Tarih	25-26 Nisan 1328 (1912) gece saat 6.
Hitap	Salih Bozok'a
Nezaket İfadesi	Mektuplarınızda (II. çoğul kişi kullanılması, nezaket ifadesidir.)
İmza ve Adres	Ayn-ı Mansur Karargâhından- Derne Osmanlı Kuvvetleri Kumandanı/M. Kemal

b)

Tarih	Elâzığ. Ağustos 2040
Hitap	Değerli Kardeşim,
Nezaket İfadesi	Efendim,
İmza ve Adres	Genel Cerrah Prof. Dr. ....

4.

1. paragraf	Akdeniz'deki münferit başarıların bir memnuniyet sebebi olduğu ancak bunların vatana olan borcu ödemeye yetmeyeceği
2. paragraf	Halkın arzusunun askerlik sanatının tüm imkânlarının kullanılarak ortaya konulmasıyla gerçekleşeceği
3. paragraf	Vicdanen orduya faydalı olmayı, Türk ordusunun dünyaya bir ispatta bulunması gerektiği, bu sebeple bazen aşırılıkların ortaya çıktığı
4. paragraf	Kumandan ve zabitlerle yapılan sohbette, onlarda vatan için ölme arzusunu gördüğü
5. paragraf	Tüm bu konuşmalardan vatanın kurtulacağı fikrinin ortaya çıktığı çünkü vatan için kendini feda edebilecek vatan evlatlarının olduğu ifade edilmiştir.

5. Vatan için kendini feda edebilecek vatan evlatları sayesinde vatanın kurtulacağı, halkın da bunu beklediği ifade edilmiştir.

6. **Yorum cümlesi:** Mektubun büyük bir bölümünü öznel yargı cümlesine örnek verebiliriz. "*Fakat biz vatana borçlu olduğumuz fedakârlık derecesini düşündükçe bugüne kadar yapılan hizmeti pek küçük buluyoruz.*"

CEVAP ANAHTARLARI

Etkinlik No: 4

1. **kanına işlemek**: Bir şeyi aşırı ölçüde benimsemek. **yerini sevmek**: Yerini beğenmek.
2. Metinde çağdaş toplumun (günümüz Türkiye'sinin) günlük yaşamından bir konu (yeni alınan eve bir arkadaşın ziyarete gelmesi) ele alınması, bazı aşırı hareketlerin (Serdar'ın İlter'in sırtına sık sık vurması, abartılı ifadelerle onun mutluluğuna ortak olmaya çalışması) göz önüne serilmesi, karakterler arasındaki diyalogta ikisinin farklı duygular içinde olduğunun sezdirilmeye çalışılması eserin türünün komedi olduğunu göstermektedir.
3. Ses insanın dilediği gibi yaşama fırsatı bulamayacağını, başkalarının buna izin vermeyeceğini ("Bırakırlarsa!" sözüyle) vurgular. Kendi hâlinde yaşamaya çalışan bir insanla (İlter) onun yaşamına sızıp onu yönlendiren bir insan (Serdar) arasında bir çatışma söz konusudur.
4. İlter: Uzun süren bir kiracılık döneminden sonra ev sahibi olmanın mutluluğunu yaşayan, kendisine ait evde istediği gibi davranabileceğini ve yaşayabileceğini düşünen, Serdar'ın daha ilk günden evin şekline, eşyaların durumuna karışmasına ses çıkarmayacak kadar sakin, arkadaş canlısı, iyimser bir insan.
Serdar: Arkadaşının evine gelir gelmez onu istediği biçimde yönlendirmeye çalışan, abartılı söz ve davranışlarla karşısındaki insanı ikna edebilecek kadar becerikli, rahat bir insan.
5. İlter birtakım hayallerle yeni evine gelmiştir. Ancak Serdar'ın kafasının dikine giden, karşı tarafın söylediklerine kulak asmayan tavırları evi hakkındaki hayalleri karşısında bir engel gibi görünmektedir. Normalde bir insan arkadaşının söz ve hareketlerinden hoşnutsuzluğunu anlar. Ama
Serdar gibi rahat tavırlı bir insan İlter'in kibar olmak amacıyla çaresiz kaldığını fark edememektedir.
6. Metin kolay anlaşılabilir, yalın ve kısa cümlelerden oluşmuş. Mesajını kısa ve öz olarak vermeye çalışıyor. Lüzumsuz cümlelere yer vermediği gibi uzun uzun anlatılması gerekebilecek bir duyguyu birkaç kelimelik cümle ile yansıtıveriyor. Şiir de esasında en az kelimeyle en keskin duygu yoğunluğunu vermeye çalışan bir tür olduğu için Necati Cumalı'nın şiirsel üslubu tiyatro metnine de yansımıştır denebilir.
7. Ev sahibi olan bir insana akrabalarının ve yakın arkadaşlarının hayırlı olsuna gitmesi âdettendir. Yeni ev alanlara gidilirken bir hediye götürülmesi de toplumsal yaşamda sıkça görülen, yerleşmiş davranışlardandır.
8. Cümlelerdeki "hiçbir, devetabanı" kelimeleri, birleşik kelimeyi oluşturan kelimelerden en az biri gerçek anlamını yitirdiği için (anlam kayması) bitişik yazılmıştır.

Etkinlik No: 5

1. **şadi**: Memnunluk, sevinç, gönül ferahlığı.
meserret: Sevinç, şenlik.
mafsal: Eklem.
barometre: Basınçölçer.
2. Toplum yapımızın değişmesi ile birlikte eskiye ait birçok şey -buna kelimeler de dâhil- geri plana atılmakta, insanlar çocuklarına isim verirken bile eskiye ait çağrışımları olan sözcükleri pek tercih etmemektedirler.
3. 18. yüzyıldan itibaren trajedi ve komedi dışında yazılan tiyatro metinleri dram olarak adlandırılmaktadır. Acıklı ve gülünç olayların bir arada verilmesi, kahramanların her tabakadan seçilmesi, yerli hayata ve ulusal konulara önem verilmesi metnin dram türünde yazıldığını gösterir.
4. Park ortamını oluşturmak için yapraklarını dökmüş ve dökecek ağaçlar ve iki karakterin oturması için banklar yerleştirirdim. Fondan hafifçe kuş sesleri gelirdi. Işık sonbahar hüznünü yansıtacak kadar yumuşak olurdu.
5. Meserret Hanım - Şadi Bey, korkarım ki bundan sonra parka gelemeyeceğim.
Şadi Bey - Aman efendim, nereden çıkarıyorsunuz böyle sözleri?
Meserret Hanım - Damadım ve kızım başka bir şehre taşınıyorlar işleri gereği.
Şadi Bey - Daha yeni tanışmıştık. Birbirimize anlatacak çok şeylerimiz vardı. (Susar.)
(Her ikisi de ayağa kalkar, sessizce sahneyi terk ederler.)
6. İlkbahar ömrün gençlik evresi, kış ise yaşlılık evresidir. Toplumda gençliğinin kıymetini bilen çok azdır. Ömür çok çabuk geçer. Yaşlılıkta ise dönüp arkaya bakıldığında altmış yetmiş yılın göz açıp kapayıncaya kadar geçtiği düşüncesi yaygındır.
7. İnsanlara küçük yaştan itibaren karşısındaki kişiye saygı ve sevgi duyguları için telkinlerde bulunulmalı, bunun insan olmanın bir gereği olduğu öğretilmeli, bencillikten, egoistlikten uzak durulması gerektiği vurgulanmalıdır. İnsanlar sık sık empati kurmalı, kendisine yapılmasını istemediği şeyleri başkasına da yapmamalıdır.
8. Günümüz insanlarının bu kadar saldırgan, sorunlu olmalarının sebebi, şehir yaşamının stresi, gürültüsü, insanların topraktan uzaklaşıp beton binaların arasına sıkışmalarıdır. Tabiatın, toprağın insan psikolojisi üzerinde sakinleştirici bir etkisi vardır. Karamsar düşüncelerin dağılmasını sağlar temiz hava, çiçek, ağaç ve kuş sesleri.
9. "Gençler bilebilse yaşlılar yapabilse memleketin birçok sorunu çözülür." diye meşhur bir söz vardır. Gençler tecrübesizdir, hayatı tam anlayamadan ömür tüketirler. Yaşlılar hayatı tanımış, ancak güçlerini kaybetmişlerdir. Gençler, hayatı tam anlayamadıkları için yaşlıları pek anlamamaktadırlar.
10. Gençler yaşları gereği, her şeyden çabuk sıkılabilirler. Bu sebeple gençler bir yere gittiğinde yalnız gitmek istemezler. Orta yaşlılar, hayatı tam olmamakla birlikte yavaş yavaş okumaya başlamışlardır. Bu sebeple kalabalıklardan hoşlanmaz, kafa dengi bir arkadaş bulurlarsa kendilerini bahtiyar hissedebilirler. Yaşlılar, hayatı anlamış, kavramışlardır geçirdikleri ömürleri gereği. O sebeple yalnızlığı severler ve yalnız kalıp kafalarını dinlemek isterler.
11. Çocuklara aşırı derecede koruyuculuk yapmak, onların zamanda kişiliklerinin tam gelişmemesine, diğer insanlara karşı güvensiz olmalarına sebep olabilir. Bu yüzden gerek çocuklara gerekse yaşlılara karşı fazla koruyucu olmak olumsuz sonuçlar doğurabilir.
12. Yaşlılarımız genellikle yalnız, sessiz, sakin bir ömür, dingin bir hayat sürmektedirler. Hayatlarında yeni insanlarla tanışmaları onları çok mutlu edebilir.
13.

CÜMLELER	ZARFLAR VE ZARFLARIN İŞLEVLERİ
Dalgın, kendi kendine söylenerek yürür.	dalgın, kendi kendine söylenerek-durum zarfı
Siz her sabah parka, başınızı dinlemeye gelirsiniz.	her sabah-zaman zarfı
Baba ne zaman geleceksin eve?	ne zaman-soru zarfı
Çocuk yavaşça içeri girdi.	yavaşça-durum zarfı, içeri-yer-yön zarfı

CEVAP ANAHTARLARI

Etkinlik No: 6

1. a) "şiirde ısrarlı olmamak"
Şiir türünde yeteneğinin olmadığını fark edip bu türe yoğunlaşmamak. Bu türden eserler vermemek.
b) "Anadolu insanının sesi olmak"
Eserleriyle ve yazılarıyla Anadolu insanının sorunlarını dile getirip bunlara çözüm yolları üretmek.
c) "adı Tercüman gazetesiyle özdeşleşmek"
Bir gazetede yaptığı çalışmalarla tanınmak. O gazete deyince akla gelen ilk isim olmak.

2. Metne göre Ahmet Kabaklı'nın savunduğu görüş tarihte ve kültürde devamlılık olduğudur. Ben de bu görüşe katılıyorum. nasıl biz babamız, dedemizle var isek tarihimiz de kültürümüz de geçmiş dönemlerden izler taşımaktadır.

3. Metne göre Türk kültürünün yakın zamana kadar özgünlüğünü korumasının sebebi Türklerin, diğer kültürlerden sadece gerekli ve faydalı gördüklerini alarak bunlara kendi damgalarını vurmalarıdır.

4. Doğru buluyorum. Çünkü Ahmet Kabaklı Türk edebiyatı katkılarıyla önemli bir isimdir. Sanatçılığı ve kişiliği ile gençlere örnek olabilir. Biyografisi de bu konudaki başarılarıyla doludur.

5. Ahmet Kabaklı aldığı eğitim ve yetenekleri nedeniyle başarılı bir edebiyatçı olmuştur. özellikle yurt dışına gitmesi ve orada eğitim alması bana göre başarısında önemli bir etkendir. Ayrıca hayat hikayesinden de anlaşılacağı gibi sürekli bir şeyler üretme çabası içindedir.

6. Biyografi türü bilgi vermeyi amaçladığından cümleler açık ve anlaşılırdır.
Süslü bir anlatım söz konusu değildir.

7.

a) 24 Mayıs 1924 tarihinde Elazığ'a bağlı Harput'un Göllübağ'ında doğdu.	B
b) Nurullah Ataç'ın dikkatini çektiyse de şiirde ısrarlı olmadı.	Y
c) Aynı filmde İnek Şaban tiplemesi ile ün yapan Kemal Sunal ile müthiş bir ikili oluşturdu.	B
ç) Bu arada Ankara Hukuk Fakültesini bitirerek (1955-1960) kısa bir süre avukatlık yaptı.	Y
d) Ona göre İslâmiyet ve Türklük tarihte benzerine az rastlanır bir terkip vücuda getirmiştir.	Y

8. Ünlü bir kişinin bütün şahsiyetini, hayatının tamamını, eserini, her yönüyle ele alan veya aynı detaylı bakış açısıyla herhangi bir konuyu ele alan yazılara "monografi" denir. Bilimsel anlayışa bağlı olarak söz konusu kişiye ait bilgiler, bir mantık silsilesi içerisinde, bölümler hâlinde verilip bütün bunlar eleştirel bir tutumla ele alınıp bilgi ve belgelerle desteklenmeye çalışılıyorsa bu tarz biyografilere "bilimsel biyografi" denir. Biyografik veriler bir kurmacaya dönüştürülerek bir roman veya hikâye formatında veriliyorsa, diğer bir anlamda, önemli bir şahsiyet bir romanın, bir hikâyenin kahramanına dönüştürülerek anlatılıyorsa, bu tarz eserlere de "biyografik roman" denmektedir. Bir yazarın, yakından tanısın ya da tanımasın değerli saydığı, etkilendiği, beğendiği kişilerin karakter özelliklerini, belirgin yanlarını, aralarında geçen ilginç olayları veya daha başka özelliklerini anlattığı kısa yazılara "portre" denir. Portre ele alınan kişinin dış görünüşünden bahsediyorsa "fiziki portre"dir. Karakter özelliklerinden, iç dünyadan bahseden portreler ise "ruhsal portre" dir.

9.

	Yapısına Göre			Çekimine (Zamanına) Göre	
	Basit Fiil	Türemiş Fiil	Birleşik Fiil	Basit Fiil	Birleşik Fiil
a) Karacadağ adlı halkevi dergisindeki faaliyetleriyle yörede tanındı.		✓		✓	
b) Kendi kültürlerini koruyup Türk kalmayı başarmışlardı.		✓			✓
c) 1972'de Türk Edebiyatı dergisini çıkarmaya başladı..		✓		✓	
ç) ... kültür alanında sömürgeleşmeye ve bir kültür ikiliğine yol açmıştır..			✓	✓	
d) Üç yaşındayken babasını kaybetti.			✓	✓	

Etkinlik No: 7

1. Mazide yaşanılan önemli hadiselerin ayrıntıya girmeden ana hatlarıyla birinci kişinin ağzından anlatıldığı yazılara otobiyografi dendiğini bu derste öğrendik. Eskiler bu türden yazılara tercüme-i hâl derlermiş. Ben de bu vesilesiyle bir otobiyografi kaleme almaya karar verdim. Ama tıpkı Necip Fazıl gibi salt dış görünüşü değil mizacımı yansıtan bir yazı kaleme almak istiyorum.

2. Yazar dıştan görüneni değersiz bulmakta, bunların anlatılmasının kendisi için bir anlam taşımadığını ifade etmektedir. Yazar için asıl önemli olan iç dünyasını bütün yönleriyle aktarmaktır.

3. Yazarın feci bir ukalalık olarak gördüğü durum sanatçının, eserini okuyucunun idrakine bırakmayıp açıklamaya çalışma çabasıdır.

4. a) Toplumsal yaşantının, geleneklerin dil üzerinde önemli bir etkisi vardır. Dili, toplumdan bağımsız düşünmek mümkün değildir. Özellikle dilde "ağız" olarak adlandırdığımız yöresel söyleyişler, tamamen geleneklerin, yaşantının dile yansımış hâlidir.
b) Dil olmazsa millet de olmaz. Dil bizim millî kimliğimizin oluşmasını sağlar. Bu nedenle dilimizi korumalıyız. Özellikle mağaza isimleri, marka isimleri yabancı sözcüklerden oluşmaktadır. Bu konuda hassas olmalı Türkçe isimli mağazalardan ve markalardan alışveriş yapmalıyız.

5. İnsan, kendi hayat hikâyesini yazerken daha öznel davranabilir. Bilinmesini istemediği bilgilere burada yer vermeyebilir. Oysa bir başkasını dışardan gözlerken daha nesnel bir tavır sergileyebilir.

6. Metindeki "Halkın 'nüfus kâğıdı' veya 'hüviyet cüzdanı'na konduğu bu tabiri çok severim." "Asıl ruh hayatımı, ruhumun

CEVAP ANAHTARLARI

Etkinlik No: 12

1. a)

Kime E-posta adres	abc@def.com
Konu	"Düş" Sayısı Yazınız
Metin (Gönderi-cinin Adı Soyadı)	Sayın… Dergimizin "Düş" sayısı için göndereceğiniz yazıyı belirttiğiniz tarihe kadar bekleyeceğimizi bildirir, tüm ekip adına çalışmalarınızda kolaylıklar dileriz. İlginiz için teşekkür ederiz. ………

b) Öğrencilerin yazdıkları e-postaları kontrol etmeleri sağlanır. Eksiklikleri gidermeleri beklenir.

c) Öğrencilerin yazdıkları e-postaları; e posta yazarken dikkat edilecek kurallar ile imla ve noktalama açısından kontrol etmeleri sağlanır. Şekil ve içerik bakımından uygunluğu ve öneriler değerlendirilir.

ç) Tespit edilen hataların e-posta yazarken dikkat edilecek kurallar ve imla bakımından düzeltilmesi ve sınıf panosunda sergilenmesi sağlanır.

2. Mektubun var olması ve bir yerden bir yere ulaşmasında çok büyük emekler, beklentiler ve hayaller vardır. Kısacası bir dönemin insanlık tarihi vardır. Her türlü sesi, müziği ve videoyu taşıma gücünü bir kokuya, bir renge yükleyip taşıyabilmektedir. Sanal değildir. Ancak e-posta adı gibi soğuk ve cansız hissi uyandırmaktadır mektubun sıcaklığının ve samimiyetinin yanında. Her ne kadar resim, müzik ve video taşısa da taraflar arasındaki gerçek dokunuşu taşıyamamaktadır.

3. a) Muhatap (Kurum / Makam)
Dilekçe metni
İletişim bilgileri (Adres ve telefon)
Tarih, imza, ad, soyad
Ekler (Varsa)

b) Kim olduğunuz ve ne istediğiniz ile istediğiniz makamın durumuna göre; üst makama yazılıyorsa "arz ederim", alt makama yazılıyorsa "rica ederim" eşit bir makama yazılıyorsa "arz ve rica ederim" şeklinde yazılıp sonlandırılır.

c) Dilekçeler resmî mektup olarak kabul edilir. Çünkü resmî mektubun taşıdığı birçok özelliğe dilekçe de sahiptir.

4. a)

KAYA KARAKAYA FEN LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
ELAZIĞ

Okulumuz ……… sınıfı ……..numaralı öğrencisiyim. ……… verilmek üzere 12/01/2020 ile 12/02/2020 tarihleri arasındaki devamsızlık kayıtlarının tarafıma bildirilmesinin gereğini arz ederim.

İmza

Ad Soyad

Adres:
Harput Mahallesi, Tarihi Cimşit Hamamı, Nadir Baba Sk. No ..., 23300
ELÂZIĞ

b) Öğrencilerin yazdıkları dilekçeleri kontrol etmeleri sağlanır. Eksiklikleri gidermeleri beklenir.

c) Öğrencilerin hem dilekçe yazım kuralları hem de imla ve noktalama açısından yazdıkları dilekçeleri kontrol etmeleri sağlanır. Şekil ve içerik bakımından uygunluğu ve öneriler değerlendirilir. "Başlık yanlış yazılmış. Anlatılmak istenenler tam anlatılamamış. Tarih unutulmuş. Dil yeterince açık ve anlaşılır değil. Noktalama yanlışlıkları yapılmış vb.)

ç) Tespit edilen hataların dilekçe yazım kuralları ve imla bakımından düzeltilmesi sağlanarak dilekçeler sınıf panosunda sergilenir.

5. a)

TUTANAKTIR

…/…./202… (saat:…) tarihinde ders kitaplarının dağıtımı ile ilgili 10/A sınıfı öğrencilerinden …… numaralı ………………………..……… ile ………… numaralı ………………………………….. görevlendirilmiş olup iş bu tutanak altta imzası olan kişiler tarafından hep birlikte imza altına alınmıştır. …/…./202… saat:……

Öğrenci İmza	Öğrenci İmza	Öğrenci İmza	Öğrenci İmza

b) Öğrencilerin yazdıkları tutanakları kontrol etmeleri sağlanır. Eksiklikleri gidermeleri beklenir.

c) Öğrencilerin hem tutanak yazım kuralları hem de imla ve noktalama açısından yazdıkları tutanakları kontrol etmeleri sağlanır. Şekil ve içerik bakımından uygunluğu ve öneriler değerlendirilir. (Başlık ortada olmamış. Yanlış yazılan kısım karalanmış. Tarih ve saat yazılmamış. Silinti ve kazıntı oluşturulmuş. Dil yeterince açık ve anlaşılır değil. Noktalama yanlışlıkları yapılmış. İmza ve ad soy ad yazılmamış vb.

ç) Tespit edilen hataların dilekçe yazım kuralları ve imla bakımından düzeltilmesi sağlanarak tutanaklar sınıf panosunda sergilenir.

Etkinlik No: 13

1. Zaman kavramının varlıklar üzerinde olumsuz yönde meydana getirdiği değişiklikler.

2. Yazar, sanatın ve zevklerin göreceli kavramlar olduğunu, insanların beğendiği şeylerin bir zaman sonra hoşlanılmaz nesneler hâline gelebileceğini savunmaktadır.

3. Yazar, Dilthey ve Croce'in görüşlerinden söz ederek örnekleme yöntemine başvurmuştur.

4. Şiirlerin dörtlükler hâlinde mi, serbest mi yazılacağı tartışılmıştır. Sanatın klasik anlayışı sürdürmesi gerektiğini savunanlarla sanatı bir moda olarak görenler arasında tartışma yaşanmıştır.
Yazarın yaklaşımı olumludur. Çünkü savunduğu görüşü, farklı kaynaklardan edindiği bilgilerle desteklemiş ve çağdaşı sanatçıları/okuru ikna etmeye çalışmıştır.

5. Yazar, yaşanılan anı daha canlı bir şekilde anlatmayı ve böylece okuru olayın içinde yaşatmayı amaçlamıştır.

CEVAP ANAHTARLARI

Bilgi cümlesi: "*Bu gece Derne kuvvetlerimizin bütün kumandanları ve zabitleriyle bir müsamere yapmıştık.*" cümlesi yorum cümlesi olarak örnek verilebilir. Ancak mektup, özel mektup olduğu için metnin büyük bir bölümü öznel yargılardan oluşmaktadır.

7. Atatürk, kendilerinin ne olduğunu önemsemeden vatan savunmasında özgürlük ve inanç yolunda samimiyetle ölümü göze almış rütbeli ve rütbesiz askerler, inançlı askerler olduğunu anlatmıştır.
Vatan; özgürlük, namus, inanç vb. soyut; doğulan ve doyulan, bedel ödenmiş toprak parçası anlamlarını taşımaktadır.

8. a) Atatürk, savaşın ya da askerliğin yaratıcılık ve yeniden üretime dönük bir ilhama ihtiyaç duyduğunu anlatmak istemiştir. Bu sanatı son yüzyılda en iyi icra etmiş kumandanlardan biridir kendisi. Ayrıca askerlik Türk milletinin geleneksel sanatı olduğu için de savaşı bir vahşet aracı değil, kuralları ve stratejisi olan bir yaratıcılık oyunu olarak düşünmüştür.
b) Her insan doğduğu topluma sosyolojik anlamda borçludur. Vatan, insan ve birey olmanın en temel şartıdır. Vatanı olmayan insan özgür değildir. Özgür olmanın da bir bedeli vardır. Bu bedel vatana en üst düzeyde faydalı olmaktan geçer. Bu da adil, özgür ve insanca vatanı için kimi zaman üretmek, kimi zaman ilim tahsil etmek kimi zaman da canı ve kanıyla sahip çıkmak şeklinde ödenebilir.
c) Mektubun anlatımını güçlendirmiş. Anlatılmak istenen düşünceyi pekiştirmiştir.
Benzetme, somutlama, istatistiklerden yararlanma ve hikâye etmeyi kullanırdım.

9. Atatürk'ün o güne kadar edindiği tecrübe ve birikim, olacakları ve Anadolu insanını çok iyi tanımasını sağlamıştır. Yukarıdaki ifadeler de bunun göstergesidir.

10. Bence teknolojiyi sonuna kadar kullanırdı. Yani e-postayı tercih ederdi. Çünkü hem hız hem gizlilik hem de teknolojik anlamda artıları vardır.

11. a) "selamet bulacak" ve "mesut olacak" sözcük grupları bu sıralı cümlelerin birleşik fiilleridir.
Anlamca kaynaşmış (deyimleşmiş) birleşik fiil: selamet bulacak
Yardımcı fiille kurulan birleşik fiil: mesut olmak
b) Ara sözleri göstermek için kullanılmıştır. Kısa çizgi yerine ara söz iki virgül arasına da alınabilirdi.

Etkinlik No: 10

1. Mektup türü özellikle 19 ve 20. yüzyıllarda teknolojinin henüz yeterince gelişmediği, elektronik ürünlerin ve dijitalleşmenin olmadığı dönemlerin iletişim aracıdır. Bu durum onu aynı zamanda bir roman türü olarak karşımıza çıkarmıştır. Bu noktadan sonra mektubun yeniden popüler hâle gelmesi biraz zor ama aynı işlevi gören e-posta romanlar için kullanılabilir. E-postalardan oluşan romanları bekleyebiliriz.

2. a) Cemil Meriç'in hayatı hakkındaki özet bilgiye bakılırsa Attilâ İlhan'la aralarındaki ilişki kolaylıkla görülecektir. Kişiliğinin çok net bir yansımasıdır yukarıdaki mektup. Benzetmeler oldukça ince ve akıl ürünüdür.
b) Yazarın kitapların kalıcılığından hareketle bu sözleri söylediğini düşünüyorum. Mektup türünde romanlar yazılabilir. Zaten bu türde eserler Türk ve dünya edebiyatında yer almaktadır.

3. Mektupta açıklayıcı ve bilgilendirici bir anlatım ile bazı öznel ifadelere yer verilmiştir.

4. "İbareler bıçak darbeleri gibi saplandı şuuruma."
"Mektup, yıllarca çekmecemde çile doldurduktan sonra idam edildi." vb.

5. a) Mektubu daha etkili kılmış ve mektuba okunabilir bir yapı kazandırmıştır.
b) "Tanık gösterme" kullanılmış. "Örnekleme" de kullanılabilirdi.

6. a) Öncelikle sıradan iki kişi arasında değil, çok tanınmış iki yazar arasında yazılmıştır. Kültür, sanat ve edebiyat gibi konular söz konusudur. Cemil Meriç, Attilâ İlhan'ın kitapları üzerine görüşlerini dile getirmiştir. Sanat değeri taşıyan bir dil kullanılmıştır.
b) "*Oysa düşüncelerimiz arasında büyük yakınlıklar vardı. Ve bütün uçarılığınıza, dil konusundaki aşırı tutumunuza rağmen yazılarını beğenerek okuduğum birkaç Türk yazarından biriydiniz.*" ifadeleri Cemil Meriç'in, Attilâ İlhan'ın eserlerini ve üslubunu çok beğendiğini göstermektedir.

"*Hangi Batı' ile tanıştım. Çok sevdim kitabınızı. Kendi acılarım, kendi inkisarlarım, kendi ümitlerim dile gelmişti.*" ifadelerinde kendisine benzettiğini ifade ederek bir bağ kurmuş vb.

7. Bu mektup bir edebî mektup olduğu için dili sanatlıdır. Ayrıca mektupta bahsedilen konu ve kitaplarla ilgili bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Bu sebeple anlaşılması biraz zordur.

8. "Mektup metninde Cemil Meriç, Attilâ İlhan'ın kitabında kullandığı ibarelerin çok etkileyici olduğunu, bir bıçak gibi delici ya da yaralayıcı bir etki yarattığını ifade etmektedir.

9. Açık mektup yazabilirim. Ayrıca ilgili kurum ya da merciye dilekçe yazılabilir.

10. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcükleri ayırmak için kullanılan virgüldür.
-Sıralı cümleleri ayırmak için: Düşündük, yorulduk, yazdık.

11. 64'te Hind Edebiyatı'nı yayınladım.

Etkinlik No: 11

1. a)
I. Metin: Konu; Düş sayısı ile ilgili yazı isteğinin gönderim zamanı hakkında
II. Metin: Konu; Yapılan söyleşi taslağı ve ekleri hakkında
b)
Kime: (e-posta adresi)
Konu: (Kısa içerik özeti)
Metin:(e-posta metni, içerik ve gönderici ad, soyadı)

2. Dijital dünyada meydana gelen hırsızlıkların önüne geçebilmek için sahte adres kullanmamalıyız. Güvenlik önlemlerini ve kullanım önerilerini dikkate almalıyız.
Gelen e-postayı tanımıyorsak açmamalı ya da her adrese tıklama yapmamalıyız vb.

3. Güncelliğini yitirebilir diye düşünüyorum. Çünkü gelişme kaçınılmaz ve hayatın her alanında olduğu gibi sürekli daha kolaya ve hızlı olana doğru dönüşmektedir. Gelecekte emoji şeklinde e-postalar gönderilebilir.

4. I. metinde kullanılan dil daha samimidir. II. metinde kullanılan dil ise daha resmîdir. Hitap sözcükleri de üslup ile ilgili bir durumdur. Çünkü kip olarak birinci çoğul kişi kullanılmıştır. Anlatılmak istenenler her ikisinde de kısa ve öz bir şekilde anlatılmıştır.

5. Yüklemin kipinin birinci çoğul şahıs olması saygı ifadesidir. Yazışma iki kişi arasında olduğu hâlde çoğul kullanım saygı anlamı taşımaktadır.

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

CEVAP ANAHTARLARI

11.

Fiiller	Kip	Şahıs	Olumlu/ Olumsuz
görünmüyor	Şimdiki zaman kipi	3. tekil şahıs	Olumsuz
devam ediyorum	Şimdiki zaman kipi	1. çoğul şahıs	Olumlu
başlıyor	Şimdiki zaman kipi	3. tekil şahıs	Olumlu
yürümez	Geniş zaman kipi	3. tekil şahıs	Olumsuz
göreceğiz	Gelecek zaman kipi	1. çoğul şahıs	Olumlu

Etkinlik No: 16

1. aklını başından almak: Bir şey birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşırtmak.
içi gitmek: Bir şeyi yapmayı veya elde etmeyi çok istemek.
yolunu gözlemek: Gelmesini beklemek

2. Metnin konusu, yazarın, evine misafir geldiğinde hissettikleri ve misafirin çağrıştırdığı iki çocukluk anısıdır.
Metnin teması geçmişe duyulan özlemdir.

3. "Mucize" adlı metinde yazarın duygularına ve iç dünyasına ait ayrıntılara yer verilmiştir. Metnin merkezinde yazarın kendisi vardır. Dolayısıyla günlük türlerinden içe dönük günlüklerin özelliğini taşımaktadır.

4. Yazarın, geçmişe ait duygu ve düşüncelerini anlattığından öyküleyici anlatımdır.

5. Yazar, çocukluğuna ait iki anısını yakın bir arkadaşıyla paylaşır gibi anlatmak istemiştir. Dolayısıyla resmiyetten ve yapmacık bir anlatımdan uzak bir üslupla metni kaleme almıştır..

6. Yazar, beklenen bir misafirin, ev halkında meydana getirdiği olağanüstü heyecan ve mutluluğu anlatmak için "mucize" sözcüğünü kullanmıştır. Yaşanılan duygu yoğunluğunu daha iyi anlatmak için böyle bir metafora başvurmuştur.

7. Evet örtüşmektedir. Çünkü toplumumuzda geçmişten bugüne kadar misafire, onu çok iyi bir şekilde ağırlamaya büyük bir önem verilir. Hatta tanımadığımız hâlde evimize gelen biri "tanrı misafiri" olarak görülür ve ikramda kusur edilmez.

8. Günümüzde genel ağı kullanmanın pek çok avantajı vardır. Bunlardan biri de paylaşılan yazıların, görsel içeriklerin çok uzakta bile olsa binlerce insana çok kısa sürede ulaşmasıdır. Yazar, çok kısa bir sürede, çok daha fazla kişiye ulaşmak için genel ağ kullanmayı tercih etmiştir.

9.

CÜMLELER	YÜKLEMİN YAPISI
Tembihledin ya yatmadan akşam	Türemiş
İlk sen kalkarsın sofradan.	Basit
Bazen boş pide almaya, bazen de iç götürüp keyfimize göre yaptırmaya gidiyoruz o fırına.	Basit
Dönüş yolunda geç kaldığımı fark ediyorum.	Birleşik

Etkinlik No: 17

1. Gönderici: Ayşe isimli öğrenci
Alıcı: Ayşe'nin sınıf arkadaşları
İleti: Günlükle ilgili bilgiler
Kanal: Sözlü ve görsel ögeler
Bağlam: Sınıf ortamı
Kod: Türkçe

2. Sununun konusu günlüktür. Amacı günlük türü ve günlük tarzında yazılmış bir metinle ilgili bilgi vermektir. Hedef kitlesi öğrencilerdir.

3. Araştırma yapmıştır. Günlük türüyle ilgili kitaplardan veya Genel Ağ'dan, örnek metin seçmek için Peyami Safa'nın "Biz İnsanlar" adlı romanından faydalanmıştır.

4. Sunu; giriş, gelişme ve sonuç bölümleriyle planlı bir metin örneğidir.

5. Sunuyu planladığı şekilde ve sürede yapmak. Konuşmanın akışında unutulan yerleri hatırlamak. Önemli noktaları not almak.

6. İşitme duyusuyla birlikte görme duyusuna seslenen ögelerin kullanılması konuşmanın daha etkili ve kalıcı olmasını sağlar. İçeriği kuru bilgi olmaktan çıkarır ve zenginleştirir.

7. Konuşmanın süresini belirlemek ve öngörülen sürede konuşmayı bitirmek. Sunu sırasında karşılaşılabilecek aksaklıkları önceden belirleyip gidermek.

8. Sunuya soru sorarak başlamış ve arkadaşlarının dikkatini konunun üzerine çekmiştir.

9. Sununun konusunun daha iyi anlaşılması için "Biz İnsanlar" romanından alıntı yapılarak konuşma zenginleştirilmiştir.

10. Hayır, kullanmamıştır.

11. Konuşmada aktarılan önemli düşünceleri derli toplu bir şekilde dinleyiciye sunarak vurgulamak, bilgileri pekiştirmek amaçlanmıştır.

12. Not alarak ve eleştirel düşünerek sununun konusunu ana düşüncesini belirledim.

13. **Açık ileti:** İnsanların yaşadıklarını kaydetme ihtiyacı yazıyı, yazının estetik bir kaygıyla kullanılması farklı yazı türlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır.
Örtük ileti: Günümüzde insanlar günlük yazmaktan çok yaşadıklarını görüntülü olarak paylaşmaktadırlar.

14. Günlük, insanların yaşadıkları olayları kaydetme ihtiyacından ortaya çıkmıştır. Bu tür divan edebiyatı döneminden günümüze kadar varlığını korumuştur. Bazı günlükler yayımlanmak için yazılır. Günlük tarzında yazılmış romanlar vardır.

15. Günlük türüyle ilgili önceki bilgilerimden hareketle sunuda öne sürülen düşüncelerin tutarlı olduğunu söyleyebilirim. Sunuda dinlediklerim bilgilerimi pekiştirmiş, günlükle ilgili yeni bilgiler öğrenmemi sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Etkinlik No.: 1

Tanpınar, A. H. (1992). *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Etkinlik No.: 2

Tahir, K. (2005).*Yorgun Savaşçı*, İthaki Yayınları, İstanbul.

Etkinlik No: 3

Özakman, T. (2008).*Ben, Mimar Sinan*, Bilgi Yayınevi, Ankara.

Etkinlik No: 4

Cumalı, N. (2004). *Bütün Oyunları: 2*, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul.
Kabaklı, A. (2006). *Türk Edebiyatı IV*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul.

Etkinlik No: 5

Bilginer, R.(1988). *Parkta Bir Sonbahar Günüydü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Etkinlik No: 6

https://www.biyografya.com/biyografi/2161

Etkinlik No: 7

Kısakürek, N. F. (2013). *Kafa Kâgıdı*, Büyük Doğu Yayıncılık, İstanbul.

http://tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/duzeltme-isareti/

Etkinlik No: 8

Kayasandık, Dr. A.(2016). *Türk Dili-Dil ve Anlatım*, Palet Yayınları,Konya

Ortaç, Y. Z, (1963). *Bir Varmış Bir Yokmuş Portreler*, Akbaba Yayınevi, İstanbul.

Etkinlik No: 9

Yücel, İ. Türkyılmaz, M. Selim, S., (2019) *Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Türk Dili Dergisi Mektup Özel Sayısı, (1974). Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Etkinlik No: 10

Yücel, İ. Türkyılmaz, M. Selim, S., (2019) *Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitabı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Etkinlik No: 11

Türk Dili Dergisi Mektup Özel Sayısı, (1974). Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Derleyen: Sarmaşık, B. (2001). *Edebiyat Dünyasından Attilâ İlhan'a Mektuplar*, Otopsi Yayınevi, İstanbul.

Etkinlik No: 13

Birsel, S. (1955). *Günlük*, Yeditepe Yayınları, İstanbul.

Etkinlik No: 14

Akbal, O. (1994). *Yeryüzü Korkusu*, Can Yayınları, İstanbul.
Akbal, O. (1999). *Berber Aynası*, Can Yayınları, İstanbul.

Etkinlik No: 15

https://kelimelerbenim.com/karantinadan-gelecege-mektup

Etkinlik No: 16

https://kelimelerbenim.com/soba-ile-kalorifer-arasindaki-ibret-lik-farklar

Etkinlik No: 17

Safa, P. (1977). *Biz İnsanlar*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Etkinlik No: 8

Fotoğraf: httpsislamansiklopedisi.org.tr gokalp-ziya

Etkinlik No: 10

Görsel Kimliği : 123rf_143261822_xl

Etkinlik No: 17

1. Sunu Görsel Kimliği : 123rf_44201294
2. Sunu Görsel Kimliği : 123rf_92113643

CEVAP ANAHTARLARI

6. Yazıldığı günün tarihi atılmıştır.
Bir günlük olay anlatılmıştır.
Olayın yaşanma ve yazılma zamanı aynıdır.
Kısa bir metindir.
Yazarın ağzından yazılmıştır.
Yazarın kişisel görüş ve düşüncelerine yer verilmiştir.
Samimi bir üslupla yazılmıştır.

7. Günlüğün yazıldığı dönemdeki sanatsal tartışmalara değindiği ve o döneme ait bir belge niteliğinde olduğundan dışa dönük günlüktür.

8. Sanatçı kişiliğe sahip insanların öğretici metin türlerinden biri sayılan "günlük" türünde eserler de vermiş olması türe edebî incelik getirecektir. Üslup sahibi insanların yazdığı metinler, sıradan bir insanın ya da sanatla uğraşmayan insanların yazacağı günlüklere nazaran edebî, anlam zenginliğine sahip ve türün meraklılarının zevkle okuyacağı yazılar olur.

9. Günlük kahramanın ya da kahramanların duygu ve düşüncelerini kendi ağızlarından anlatarak anlatıcının karakterle okurun arasından çıkmasını sağlar. Anlatımı daha inandırıcı, samimi hâle getirir.

10. sınırlı olmıyan, bâzı, hiç bir, ilgisi olmıyan, klassik, anlatmağa, çiziştirmeğe, iğretilikler
Dil, canlı bir varlık olduğundan sürekli değişir ve gelişir. Bu değişiklikler dildeki sözcüklerin yazımında da kendini gösterir.

11. Herhangi bir sebeple açıkça yazılmak istenmeyen bir ismin yerine konulmuştur.

Etkinlik No: 14

1. **öne çıkmak:** Diğerlerinden daha iyi olmasından dolayı dikkat çekmek.
Son romanıyla çağdaşı olan birçok yazar arasında öne çıkıyor.
dizginleri (ele) almak: İşi kendisi yönetmeye başlamak.
Genel müdür kısa zamanda şirketin dizginlerini ele almıştı.

2. Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır. Okuru olay içinde yaşatmak için öyküleyici anlatıma, okura izlenim kazandırmak için betimleyici anlatıma başvurulmuştur. Yazar, Necati Cumalı'nın bir sözünü aktararak düşünceyi geliştirme yollarından tanık göstermeye başvurmuştur.

3. Yazar, iç dünyasına ait ayrıntılardan ve yaptığı bir yolculuğun onda bıraktığı etkilerden söz ettiğinden içe dönük günlüktür.

4. Her iki metinde de türleri farklı olmasına karşın baş kişi yazarın kendisidir. Günlük özelliği itibarıyla 1. kişi anlatımına sahipken hikâyede de kahraman anlatıcı söz konusudur. İkisinde de karamsar bir hava bulunmaktadır. Bir şeylerin değiştiği, bittiği, başkalaştığı ve bundan duyulan hüzün üsluba yansımıştır. Konu farklı olsa da (birinde bir yerden ayrılmanın verdiği hüzün, diğerinde değişimin getirdiği hüzün) tema (hüzün) ortaktır. Bu, sanatçının benzer konuları farklı türlerde dile getirdiği gibi bir izlenim uyandırmaktadır. Ayrıca kısa cümlelerin kullanımı, devrik cümlelere yer verilmesi, konuşma dilinin her iki metne de hâkim olması ve şiirsel bir anlatım yazarın üslup özelliği olarak her iki metne de yansımıştır.

5. İfadelerde birbirine zıt durumlar dile getirilerek tezat sanatına başvurulmuştur. Yazar, yaptığı gezinin onda bıraktığı farklı ruh hâlini anlatmak için böyle bir üslup tercih etmiştir. Bu ifade tarzı yazarın çelişkili ve karmaşık duygular içinde bulunduğunu gösterir.

6. Metnin konusu yazarın Roma gezisi ve İstanbul'a dönüşüdür. Ana düşünce ise farklı bir mekânı görmenin insanda bıraktığı etkidir.

7. Metin birinci kişi ağzından yani kahraman bakış açısıyla yazılmıştır.

8. gördüm: Görülen geçmiş zaman kipi, 1. tekil şahıs
itti: Görülen geçmiş zaman kipi, 3. tekil şahıs.

Etkinlik No: 15

1. Metinde; gündelik hayatın getirdiği kaygı, stres ve telaşlardan uzaklaşmak gerektiği, biz olmasak da hayatın bir şekilde devam edip gideceği vurgulanmaktadır.

2. Modern çağın getirdiği koşuşturmaca içinde yorulan insanın bu durumdan uzaklaşma isteği dikkat çekmektedir. Birçok teknolojik imkâna, fiziksel rahatlığa rağmen günlük hayatın kaygılarının insanı ne derece yorduğu anlatılmıştır.

3. Yazarın görüşlerine katılıp katılmadığımı açıklardım. Yazıda bana ilginç gelen, beğendiğim ya da beğenmediğim görüşleri veya ifadeleri belirtirdim. Yazıyı zenginleştireceğini düşündüğüm görüşlerimi yazardım. Benzer yazıları yazması için yazarı teşvik eder ve ona teşekkürlerimi sunardım.

4. İnsanın bazı gerçekleri kavrayabilmesi için zaman zaman kendisine, varlıklara ve olaylara başka birinin gözünden bakması gerektiği kastedilmiştir.

5. Yazar, metni devrik ve kısa cümleleri tercih ederek konuşma diline yakın bir anlatımla yazmıştır. Evrende yolculuk yapmak gibi olağanüstü bir olayı günlük, sıradan bir olayı anlatıyor gibidir. Böylece özgün bir ifade biçimi yakalamıştır. Söz sanatlarına başvurmuştur. Geçmiş zaman kipindeki eylemler yerine şimdiki zaman kipindeki eylemleri tercih etmiş, böylece anlatımı daha canlı hâle getirmiştir.

6. Yazar, düşsel bir olayı yaşamış gibi anlatarak öyküleyici anlatıma; varlık ve kişilerle ilgili ayrıntıları sözcüklerle resmederek betimleyici anlatıma başvurmuştur.

7. Savunduğu görüşleri daha etkileyici bir biçimde ifade etmesini sağlamıştır.
Okuru düşünmeye sevk etmiştir.
Anlatımı tekdüzelikten kurtarmıştır.

8. Yazar, okuru doğrudan yönlendirmese de dolaylı yoldan kendisi gibi düşünmesini beklemektedir. "Bugünü o gün yapmak mümkün mü?" cümlesindeki "o gün" ifadesi aslında özlemini duyduğu, okurun da ulaşmasını istediği, telaşelerden uzak zaman dilimidir.

9. Gün doğmak üzereyken çekilmiş bir sokak ya da aynı vakitte gün ışığı vurmuş bir pencerenin fotoğrafını görsel olarak kullanmak isterdim.
Görsel kullanmak metnin daha fazla ilgi çekmesini sağlar ve okunabilirliğini artırır. Yazılanların, okurun belleğinde daha kalıcı hâle gelmesini sağlar. İçerik yönüyle metni zenginleştirir.

10.

Benzerlikler	Farklılıklar
• Yazıldıkları gün belirtilir. • Güncel bir olayı ele alırlar. • Birinci kişi ağzından yazılırlar. • Kişisel görüş ve düşünceleri yansıtırlar. • Çoğunlukla öznel bir anlatım tercih edilir.	•Sanal ortamda yazıldığından blog yazıları daha fazla insana ulaşır. Kitap hâlinde basılan günlükler ise genellikle türün meraklıları tarafından tercih edildiği için etki alanları sınırlıdır. •Okurlar blog yazılarına yorum yapabilir. Günlükler için böyle bir durum yoktur. •Günlükler genellikle yayımlanmak için yazılmaz. Ancak bloglar yayımlanmak için yazılır.